

INFORMATOR

o egzaminie maturalnym z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2024/2025

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa 2024

Zespół redakcyjny:

dr Łukasz Rosenfeld
dr Paulina Olechowska (CKE)
dr Wioletta Kozak (CKE)

Recenzenci:

dr hab. Anna Górajek
dr Agnieszka Borek
dr Anna Damińska-Wójcik (recenzja językowa)

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 784 16 00
sekretariat@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 473 71 20
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 664 80 60
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

ul. Józefa Bema 87, 01-233 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

1.	Opis egzaminu maturalnego z języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego w części ustnej bez określania poziomu oraz w części pisemnej na poziomie podstawowym.....	5
	Wstęp	5
	Lektury na egzaminie	8
	Część ustna egzaminu maturalnego z języka niemieckiego	9
	Zasady oceniania egzaminu ustnego	13
	Część pisemna egzaminu maturalnego z języka niemieckiego. Poziom podstawowy	19
	Zadania egzaminacyjne w arkuszu	20
	Zasady oceniania zadań w części testowej	22
	Zasady oceniania wypracowania	22
2.1.	Przykładowe zadania z rozwiązaniami. Część ustna	36
2.2.	Przykładowe zadania z rozwiązaniami. Część pisemna na poziomie podstawowym	49
3.	Opis egzaminu maturalnego z języka niemieckiego jako przedmiotu dodatkowego w części pisemnej na poziomie rozszerzonym	93
	Wstęp	93
	Lektury na egzaminie	94
	Zasady oceniania wypracowania	96
4.1.	Przykładowe wypracowania z rozwiązaniami	110

1. Opis egzaminu maturalnego z języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego w części ustnej oraz w części pisemnej

WSTĘP

Język niemiecki jako język mniejszości narodowej jest jednym z obowiązkowych przedmiotów egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym dla absolwentów szkół lub oddziałów z nauczaniem języka danej mniejszości narodowej. Wszyscy zdający przystępują do egzaminu maturalnego z języka niemieckiego w części ustnej (bez określania poziomu) oraz w części pisemnej (na poziomie podstawowym). Każdy maturzysta może również przystąpić do egzaminu maturalnego z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej na poziomie rozszerzonym jako przedmiotu dodatkowego.

Egzamin maturalny z języka niemieckiego w części ustnej i pisemnej na poziomie podstawowym sprawdza, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej [określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły ponadpodstawowej](#)¹.

Wymagania ogólne i szczegółowe zawarte w podstawie programowej z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej zostały opisane w czterech obszarach:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.

Podstawa programowa dla szkoły ponadpodstawowej w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego kładzie nacisk na pogłębianie świadomości własnego dziedzictwa narodowego, poszerzanie wiedzy z zakresu literatury i kultury narodowej, doskonalenie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii w języku niemieckim. Jednocześnie podstawa programowa szczególnie nacisk kładzie na rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej, pogłębianie umiejętności porozumiewania się w języku niemieckim, poprawne mówienie i pisanie zgodne z zasadami poprawności językowej. Ważnym elementem kształcenia jest rozwijanie zasobu leksykalnego języka ojczystego przez rozumienie różnego typu tekstów: literackich, krytycznoliterackich, teoretycznoliterackich, publicystycznych oraz popularnonaukowych.

Egzamin maturalny odzwierciedla powyższe założenia podstawy programowej kształcenia ogólnego z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2024 r. poz. 1019).

Informator o egzaminie maturalnym z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2024/2025 jest podzielony na dwie części.

CZĘŚĆ PIERWSZA zawiera:

- ogólne informacje dotyczące egzaminu maturalnego z języka niemieckiego od roku szkolnego 2024/2025
- szczegółowy opis egzaminu maturalnego z języka niemieckiego **w części ustnej bez określania poziomu** oraz **w części pisemnej na poziomie podstawowym**
- przykładowe zadania egzaminacyjne na egzamin w części ustnej oraz przykładowe zadania egzaminacyjne na egzamin w części pisemnej na poziomie podstawowym wraz z rozwiązaniami, a w przypadku wypracowania – z oceną wypowiedzi.

CZĘŚĆ DRUGA zawiera:

- szczegółowy opis egzaminu maturalnego z języka niemieckiego w **części pisemnej na poziomie rozszerzonym**
- przykładowe wypracowania na poziomie rozszerzonym wraz z oceną wypowiedzi.

Informator prezentuje przykładowe zadania egzaminacyjne wraz z zasadami oceniania oraz wskazuje odniesienie zadań do wymagań podstawy programowej. Zadania w *Informatorze* nie wyczerpują wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w arkuszu egzaminacyjnym. Nie ilustrują również wszystkich wymagań z zakresu języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej określonych w podstawie programowej. Dlatego *Informator* nie może być jedyną ani nawet główną wskazówką do planowania procesu kształcenia w szkole. Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić wszechstronne wykształcenie uczniów w zakresie języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej, w tym ich właściwe przygotowanie do egzaminu maturalnego.

Poszczególne części egzaminu maturalnego z języka niemieckiego scharakteryzowano w TABELI 1.

TABELA 1. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH CZĘŚCI EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Część ustna – bez określania poziomu egzaminu	Odniesienie do podstawy programowej	<ul style="list-style-type: none"> a) pogłębiona znajomość własnego dziedzictwa narodowego, tj. wymagania I.1)–4) b) znajomość i interpretacja lektur obowiązkowych, tj. wymagania III.1.1)–4), 6)–10) c) odbiór tekstów kultury, tj. wymagania III.2.1)–2) d) zróżnicowanie języka niemieckiego, tj. wymagania II.2.1)–6) e) komunikacja językowa i kultura języka, tj. wymagania II.3.1)–3) oraz 5)–8) f) odbiór przekazu językowego, tj. wymagania II.4.1)–11) g) mówienie, tj. wymagania IV.1.1)–4).
	Czas trwania egzaminu	30 minut, w tym: 15 minut – przygotowanie do odpowiedzi 15 minut – wypowiedzi monologowe oraz rozmowa.
	Charakter egzaminu	Przedmiot obowiązkowy.
	Zadania na egzaminie	Zestaw składający się z dwóch zadań.
	Liczba punktów	30 punktów.
	Elementy egzaminu	<ul style="list-style-type: none"> 1. Wypowiedzi monologowe zdającego dotyczące zadań z wylosowanego zestawu egzaminacyjnego. 2. Rozmowa z zespołem przedmiotowym.
	Oceniający	Przedmiotowy zespół egzaminacyjny.
Część pisemna – poziom podstawowy	Odniesienie do podstawy programowej	<p>Część 1. Test językowy</p> <ul style="list-style-type: none"> a) gramatyka języka niemieckiego, tj. wymagania II.1.1)–4) b) zróżnicowanie języka niemieckiego, tj. wymagania II.2.1)–6) c) komunikacja językowa i kultura języka, tj. wymagania II.3.1)–3) oraz 5)–8) d) odbiór przekazu językowego, tj. wymagania II.4.1)–11) <p>Część 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pogłębiona znajomość własnego dziedzictwa narodowego, tj. wymagania I.1)–4) b) znajomość i interpretacja lektur obowiązkowych, tj. wymagania III.1.1)–4), 6)–10) c) odbiór tekstów kultury, tj. wymagania III.2.1)–2) <p>Część 3. Wypracowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pogłębiona znajomość własnego dziedzictwa narodowego, tj. wymagania I.1)–4) b) gramatyka języka niemieckiego, tj. wymagania II.1.1) c) zróżnicowanie języka niemieckiego, tj. wymagania II.2.1)–6) d) komunikacja językowa i kultura języka, tj. wymagania II.3.1), 5)–8) e) ortografia i interpunkcja, tj. wymagania II.5.1)–2)

		f) interpretacja utworów literackich, tj. wymagania III.1.1)–4), 6)–10) g) pisanie, tj. wymagania IV.2.1)–7).
Czas trwania egzaminu		210 minut.
Charakter egzaminu		Przedmiot obowiązkowy.
Zadania na egzaminie		Zadania zamknięte (wyboru wielokrotnego, prawda-falsz, na dobieranie), otwarte (z luką, krótkiej odpowiedzi) oraz zadanie rozszerzonej odpowiedzi (wypracowanie).
Liczba punktów		50 punktów.
Elementy egzaminu		Część 1. Test językowy. Część 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów. Część 3. Wypracowanie.
Oceniający		Egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych.

LEKTURY NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym na poziomie podstawowym oraz w części ustnej egzaminu maturalnego z języka niemieckiego znajdują się zadania sprawdzające znajomość treści i problematyki lektur obowiązkowych, tj.:

1. Johann Wolfgang von Goethe, *Faust, Der Tragödie erster Teil, Gedichte (Willkommen und Abschied, Wandrers Nachtlied I und II, Erlkönig, Der Zauberlehrling, An den Mond)*;
2. Friedrich Schiller, *Die Räuber, Balladen (Der Taucher, Der Handschuh, Die Bürgschaft, Die Kraniche des Ibykus)*;
3. Joseph von Eichendorff, *Gedichte (Mondnacht, Der Abend, Zwielicht)*;
4. Theodor Fontane, *Effi Briest*;
5. Franz Kafka, *Die Verwandlung, Der Prozess*;
6. Thomas Mann, *Buddenbrooks*;
7. Bertolt Brecht, *Mutter Courage und ihre Kinder*;
8. Ödön von Horváth, *Jugend ohne Gott*;
9. Paul Celan, *Todesfuge*;
10. Friedrich Dürrenmatt, *Der Besuch der alten Dame*;
11. Heinrich Böll, *Die verlorene Ehre der Katharina Blum*;
12. Elias Canetti, *Die gerettete Zunge*;
13. Bernhard Schlink, *Der Vorleser*;
14. Herta Müller, *Die Atemschaukel*;
15. Daniel Kehlmann, *Die Vermessung der Welt*.

CZĘŚĆ USTNA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Egzamin maturalny z języka niemieckiego w części ustnej sprawdza umiejętność tworzenia wypowiedzi na określony temat oraz prowadzenia rozmowy zgodnie z zasadami poprawności językowej, logiki i retoryki.

Egzamin trwa około 30 minut i składa się z trzech części:

- przygotowania zdającego (ok. 15 minut)
- wypowiedzi monologicznych zdającego dotyczących zadań z wylosowanego zestawu egzaminacyjnego (ok. 10 minut)
- rozmowy zdającego z zespołem przedmiotowym związanej z tymi wypowiedziami (ok. 5 minut).

W czasie trwania części ustnej egzaminu maturalnego zdającemu nie udziela się żadnych wyjaśnień dotyczących zadań egzaminacyjnych. Ponadto zdający nie może korzystać ze słowników i innych pomocy.

Opis zestawu zadań egzaminacyjnych

Zestaw zadań egzaminacyjnych składa się z dwóch zadań:

- zadanie 1. zawiera zagadnienie sprawdzające znajomość lektury obowiązkowej na poziomie podstawowym zamieszczonej w *Informatorze* do realizacji w całości lub we fragmentach – i tworzenie wypowiedzi na zadany w poleceniu temat, w odwołaniu do innego tekstu literackiego
- zadanie 2. dotyczy zagadnienia związanego z kulturą: literaturą, sztuką, językiem; zdający omawia je na podstawie dołączonego do polecenia materiału w postaci tekstu literackiego, nieliterackiego albo tekstu ikonicznego.

Cechy zadań egzaminacyjnych

Zadanie 1.:

- składa się z polecenia, zawierającego zagadnienie w formie twierdzenia lub pytania, odnoszącego się do lektury obowiązkowej oraz wybranego kontekstu zgodnie ze schematem przedstawionym w TABELI 2.
- daje możliwość sprawdzenia znajomości treści i problematyki lektury obowiązkowej wskazanej w *Informatorze* na poziomie podstawowym oraz umiejętności interpretacji utworów z wykorzystaniem wiedzy historyczno- i teoretycznoliterackiej oraz kulturowej
- umożliwi zdającemu zaprezentowanie poziomu dojrzałości intelektualnej, pogłębionego rozumienia literatury, a także wykazanie się sprawnością językowo-retoryczną.

TABELA 2. SCHEMAT POLECENIA W ZADANIU 1. (LEKTURA OBOWIĄZKOWA)

SCHEMAT POLECENIA DO LEKTURY OBOWIĄZKOWEJ	
ZAGADNIENIE W FORMIE TWIERDZENIA LUB PYTANIA	<i>Das Motiv der Liebe in der Literatur.</i>
ELEMENT 1. POLECENIA: WSKAZANIE LEKTURY	<i>Beziehen Sie sich in Ihrer Antwort auf das Gedicht von Johann Wolfgang von Goethe „Willkommen und Abschied“</i>
ELEMENT 2. POLECENIA: KONTEKST	<i>und auf <u>einen ausgewählten, literarischen Text.</u></i>

Wybrany utwór literacki, będący drugim tekstem, do którego odwołuje się zdający w swojej wypowiedzi, może być:

- lekturą obowiązkową
- lekturą uzupełniającą
- utworem literackim niebędącym lekturą.

Polecenia do zadania 1. mają charakter jawny i zostaną opublikowane w komunikacie dyrektora CKE przed egzaminem maturalnym w terminie określonym w rozporządzeniu ministra edukacji i nauki.

Zadanie 2.:

- składa się z polecenia i tekstu (w zadaniach stosowane są trzy typy tekstów: nieliterackie, literackie i ikoniczne), zawierającego zagadnienie w formie twierdzenia lub pytania odnoszącego się do załączonego tekstu oraz wybranego kontekstu zgodnie z przedstawionym w TABELI 3. schematem
- umożliwia zdającemu zaprezentowanie poziomu dojrzałości intelektualnej, orientacji w problemach kultury, w tym literatury, sztuki lub języka, a także wykazanie się sprawnością językowo-retoryczną oraz rozumieniem tekstu stanowiącego inspirację do wypowiedzi.

TABELA 3. SCHEMAT POLECENIA W ZADANIU 2. (LITERATURA/SZTUKA/JĘZYK)

	SCHEMAT POLECENIA DO ZAGADNIENIA ZWIĄZANEGO		
	Z LITERATURĄ (ZADANIA ZAWIERAJĄCE MATERIAŁ LITERACKI)	ZE SZTUKĄ (ZADANIA ZAWIERAJĄCE MATERIAŁ IKONICZNY)	Z JĘZYKIEM (ZADANIA ZAWIERAJĄCE MATERIAŁ DO ANALIZY JĘZYKOWEJ)
ZAGADNIENIE W FORMIE TWIERDZENIA LUB PYTANIA	<i>Das Motiv der Untreue in der Literatur.</i>	<i>Tiere als Motiv in der Kultur. Wie werden Tiere in der deutschen Kunst dargestellt?</i>	<i>Welche Rolle spielen Fremdwörter im muttersprachlichen Sprachgebrauch?</i>
ELEMENT 1. POLECENIA: TEKST ŹRÓDŁOWY	<i>Beziehen Sie sich in Ihrer Antwort auf den Roman von Theodor Fontane „Effi Briest“</i>	<i>Beziehen Sie sich in Ihrer Antwort auf das Gemälde von Franz Marc „Blaues Pferd I“</i>	<i>Beziehen Sie sich in Ihrer Antwort auf den Textausschnitt aus dem Artikel von Karin Pittner „Anglizismen sind eine Bereicherung unseres Wortschatzes“</i>
ELEMENT 2. POLECENIA: TEKST 2. ALBO WŁASNE DOŚWIADCZENIA	<i>und auf einen ausgewählten, literarischen Text.</i>	<i>und auf <u>einen</u> literarischen Text.</i>	<i>und auf <u>Ihre eigenen</u> Kommunikationserfahrungen.</i>

Wybrany utwór literacki, będący drugim tekstem, do którego odwołuje się zdający w swojej wypowiedzi, może być:

- lekturą obowiązkową
- lekturą uzupełniającą
- utworem literackim niebędącym lekturą.

Przebieg egzaminu

Przebieg egzaminu przedstawiono w TABELI 4.

TABELA 4. PRZEBIEG EGZAMINU USTNEGO

	PRZEBIEG EGZAMINU	CZAS TRWANIA
CZYNNOŚCI ORGANIZACYJNE	Zdający losuje zestaw pytań egzaminacyjnych zawierający dwa zadania.	–
PRZYGOTOWANIE ZDAJĄCEGO DO WYPOWIEDZI MONOLOGOWYCH	Zdający przygotowuje się do wygłoszenia wypowiedzi monologowych na dwa tematy zamieszczone w wylosowanym zestawie (może w tym czasie przygotować ramowy plan wypowiedzi, konspekt, notatki pomocnicze).	Nie więcej niż 15 minut.
WYPOWIEDZI MONOLOGOWE ZDAJĄCEGO	Zdający wygłasza wypowiedzi monologowe. Wypowiedzi monologowe zdającego nie mogą być przerywane przez zespół przedmiotowy (z wyjątkiem sytuacji, kiedy upłynął czas na nie przeznaczony). Zdający nie musi realizować zadań w kolejności, w jakiej zostały zamieszczone w zestawie zadań egzaminacyjnych – może rozpocząć wypowiedź od wybranego przez siebie zadania.	Nie więcej niż 10 minut (może je wygłosić w czasie krótszym niż 10 minut).
ROZMOWA ZESPOŁU PRZEDMIOTOWEGO ZE ZDAJĄCYM	<p>Rozmowa zespołu przedmiotowego ze zdającym może dotyczyć:</p> <ul style="list-style-type: none"> zagadnień określonych w poleceniach do obu zadań lub do jednego z dwóch zadań utworu literackiego albo tekstu kultury, w tym materiału ikonicznego, dołączonego do polecenia treści utworów literackich i tekstów kultury przywołanych przez zdającego w wypowiedziach. <p>W trakcie rozmowy zdający odpowiada na pytania, realizuje polecenia lub odnosi się do zagadnienia przedstawionego przez zespół przedmiotowy (łącznie od 1 do 3 pytań/poleceń/zagadnień). Zadawane pytania nie mogą dotyczyć faktograficznych detali dotyczących lektury obowiązkowej / omówionych tekstów kultury.</p>	Nie więcej niż 5 minut.

Wykonanie **obu zadań** egzaminacyjnych w części ustnej wymaga:

- zrozumienia tematów wypowiedzi i sformułowanych w nich zagadnień
- wykorzystania znajomości lektury obowiązkowej i umiejętności jej odczytania do omówienia zagadnienia określonego w zadaniu 1.
- odczytania (interpretacji) dołączonego tekstu kultury pod kątem wskazanego w poleceniu zagadnienia, odwołania się do innych tekstów kultury albo własnych doświadczeń, wykorzystania wiedzy i umiejętności z zakresu historii i teorii literatury, języka i retoryki do omówienia zagadnienia określonego w zadaniu 2.
- odwołania się do wybranych kontekstów związanych z tematem wypowiedzi
- opracowania wypowiedzi pod względem kompozycyjnym i językowo-stylistycznym
- wygłoszenia wypowiedzi zgodnie z zasadami retoryki
- udziału w rozmowie dotyczącej wygłoszonych wypowiedzi monologicznych.

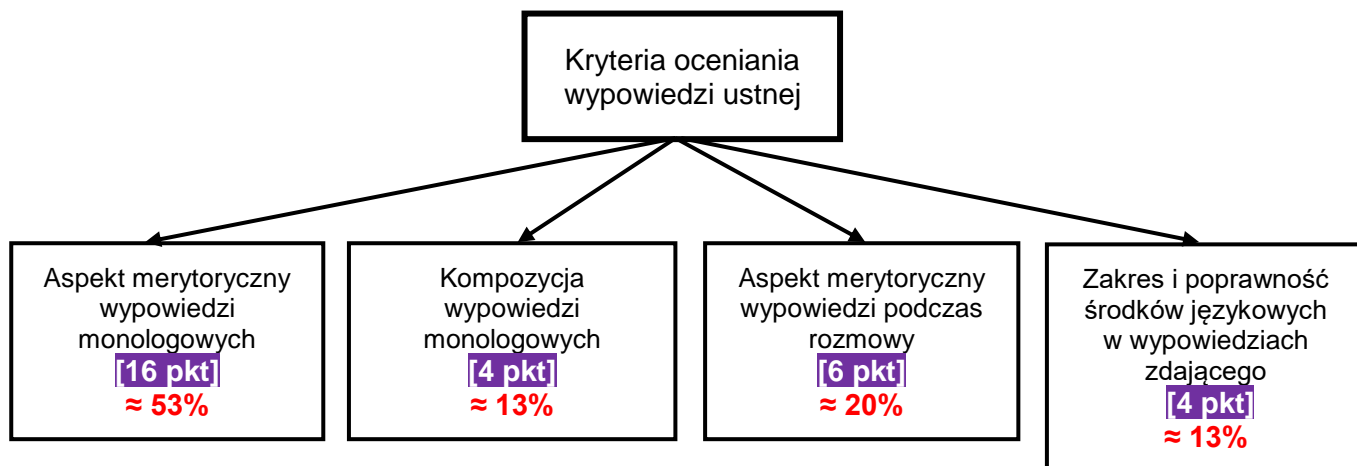
Przykładowe zadania do części ustnej (bez określania poziomu) wraz z rozwiązaniami znajdują się na stronach 36–48.

ZASADY OCENIANIA EGZAMINU USTNEGO

Za egzamin ustny zdający będzie mógł otrzymać maksymalnie **30 punktów**. Oceniając wypowiedzi zdającego, członkowie zespołu przedmiotowego będą przydzielali punkty w czterech **kryteriach**, tj.:

1. aspekt merytoryczny wypowiedzi monologicznych w zadaniach 1. i 2. (od 0 do 16 pkt)
2. kompozycja wypowiedzi monologicznych w zadaniach 1. i 2. oceniana łącznie (od 0 do 4 pkt)
3. aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy (od 0 do 6 pkt)
4. zakres i poprawność środków językowych w wypowiedziach monologicznych. oraz podczas rozmowy (od 0 do 4 pkt).

Zdający zda część ustną egzaminu maturalnego z języka ukraińskiego, jeżeli uzyska 30%, tj. 9 punktów. Wagi poszczególnych kryteriów określono na poniższym schemacie – podano wartości w przybliżeniu.

1. Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych (maksymalnie 16 punktów)

Uwaga. Za wypowiedź monologową zdający może otrzymać maksymalnie 16 pkt (zadanie 1.– 8 pkt, zadanie 2.– 8 pkt).

		Zadanie 1.	Zadanie 2.
Temat + 2 elementy (zagadnienie + lektura/tekst 1 ORAZ zagadnienie + tekst 2 przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie / własne doświadczenia)	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	8	8
	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	7	7
	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	6	6
	• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	5	5
Temat + 1 element (zagadnienie + lektura/tekst 1 LUB zagadnienie + tekst 2 przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie / własne doświadczenie)	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	4	4
	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	3	3
	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	2	2
	• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	1	1
brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; wypowiedź zawiera błąd kardynalny ALBO 3 lub więcej poważnych błędów rzeczowych; wypowiedź nie odnosi się w ogóle do lektury wskazanej w poleceniu		0	0

Wyjaśnienia (kryterium 1. – Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowej)

1. Argumentacja to uzasadnienie stanowiska zdającego wobec zagadnienia sformułowanego w poleceniu za pomocą argumentów.
 - 1) Bogata argumentacja – to argumentacja pogłębiona, poparta trafnymi przykładami i **szeroka/wieloaspektowa**, stanowiąca – jako całość – wnikliwą analizę zagadnienia sformułowanego w poleceniu; zawiera elementy refleksji / głębszego namysłu nad zagadnieniem.
 - 2) Zadowalająca argumentacja – to argumentacja pogłębiona, poparta trafnymi przykładami.
 - 3) Powierzchniowa argumentacja – to argumentacja oparta na uogólnieniach, niewnikająca w istotę rzeczy, poprzestająca na pobieżnych obserwacjach, mało

dokładna, czasami niepoparta przykładami.

2. Kontekst należy rozumieć jako odniesienie się przez zdającego w wypowiedzi do np.:

- 1) innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu
- 2) historii literatury
- 3) teorii literatury
- 4) charakteru epoki
- 5) biografii autora
- 6) filmu, spektaklu teatralnego
- 7) utworu muzycznego, dzieła plastycznego
- 8) mitologii
- 9) *Biblii*
- 10) religii
- 11) historii
- 12) filozofii
- 13) kwestii politycznych
- 14) kwestii społecznych,

wybrane przez zdającego w sposób celowy, przydatne do osadzenia omawianego zagadnienia w szerszej perspektywie.

Zdający powinien wykorzystać kontekst przynajmniej częściowo funkcjonalnie, tzn. trafnie ze względu na omawiane zagadnienie przywołać np. informacje, wydarzenia – kontekst nie musi pogłębiać ani rozwijać omawianego zagadnienia.

3. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości treści i problematyki lektury obowiązkowej, do której odwołuje się zdający, w zakresie:

- a) fabuły, w tym głównych wątków utworu
- b) losów głównych bohaterów, w tym np. łączenie biografii różnych bohaterów.

4. Błąd kardynalny może dotyczyć wyłącznie lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej jako lektury do omówienia w całości (nie we fragmentach).

5. Poważny błąd rzeczowy to błąd świadczący o:

- 1) nieznajomości wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej (z podstawy programowej), do której odwołuje się zdający, w zakresie innym niż w przypadku błędu kardynalnego, tj. np. błąd w przypisaniu autorstwa, w użyciu błędnego nazwiska/imienia bohatera, dotyczący losów bohaterów drugoplanowych bądź wątków innych niż główne
- 2) nieznajomości utworu literackiego lub tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, innego niż lektura obowiązkowa (każdy błąd merytoryczny)
- 3) braku wiedzy dotyczącej kontekstu wybranego przez zdającego, np. błędne przywołanie pojęć lub faktów historycznych.

6. Dokładnie ten sam błąd rzeczowy (np. konsekwentne stosowanie błędnego imienia bohatera, którego można w jednoznaczny sposób zidentyfikować, a wypowiedź zdającego świadczy o znajomości lektury) powtórzony kilkakrotnie jest liczony jako jeden błąd.

2. Kompozycja wypowiedzi monologowych (maksymalnie 4 punkty)

	Zadanie 1.	Zadanie 2.
Kompozycja wypowiedzi spójna (tzn. uporządkowana, logiczna).	2	2
Kompozycja wypowiedzi częściowo spójna.	1	1
Kompozycja wypowiedzi niespójna.	0	0

Wyjaśnienia (kryterium 2. – Kompozycja wypowiedzi monologowych)

1. Kompozycja wypowiedzi jest spójna, jeżeli wypowiedź zawiera wstęp, część zasadniczą i zakończenie, a elementy te składają się na logiczną i uporządkowaną całość.
2. Kompozycja wypowiedzi jest częściowo spójna, jeżeli wypowiedź zawiera:
 - a) nielogiczne połączenia między dwoma z trzech elementów wypowiedzi, tj. wstępem i częścią zasadniczą ALBO częścią zasadniczą i zakończeniem, ALBO wstępem i zakończeniem
 - b) treści nieistotne, zbędne dla omawianego zagadnienia, bez związku / pozostające w wątpliwym związku z omawianym zagadnieniem.
3. Kompozycja wypowiedzi jest niespójna, jeżeli wypowiedź zawiera:
 - a) nielogiczne połączenia między trzema elementami wypowiedzi tj. wstępem, częścią zasadniczą i zakończeniem
 - b) nieuzasadnione wnioski, sprzeczne stwierdzenia
 - c) treści nieistotne, zbędne dla omawianego zagadnienia, bez związku / pozostające w wątpliwym związku z omawianym zagadnieniem.

3. Aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy (maksymalnie 6 punktów)

Wypowiedzi na temat (na temat = adekwatne + merytorycznie poprawne)	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: właściwy stopień uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	6
	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	5
Fragmenty wypowiedzi na temat, pozostałe fragmenty wypowiedzi – częściowo na temat (zaburzenia w adekwatności lub zaburzenia merytoryczne)	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: właściwy stopień uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	4
	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	3
Wszystkie wypowiedzi częściowo na temat (zaburzenia w adekwatności lub zaburzenia merytoryczne)	• w zakresie wypowiedzi, które są częściowo na temat: właściwy stopień uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	2
	• w zakresie wypowiedzi, które są częściowo na temat: zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	1
Wypowiedzi nie na temat; wszystkie wypowiedzi zdawkowe; błąd kardynalny; niezachowanie zasad dialogu (np. niezachowanie norm grzecznościowych)		0

Wyjaśnienia (kryterium 3. – Aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy)

- Wypowiedzi na temat to wypowiedzi:
 - adekwatne do zadawanych pytań
 - poprawne merytorycznie.
- Wypowiedzi częściowo na temat to wypowiedzi nieadekwatne do zadawanych pytań ALBO niepoprawne merytorycznie.
- Wypowiedzi zdającego podczas rozmowy są właściwie uszczegółowione, jeżeli nie ograniczają się wyłącznie do ogólnikowych stwierdzeń, a zawierają ich rozwinięcie.
- Zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi wynikają z operowania ogólnikami przez zdającego w czasie rozmowy, z braku precyzji w wyjaśnianiu omawianych zagadnień/kwestii/pojęć itp.

4. Zakres i poprawność środków językowych w wypowiedziach zdającego (maksymalnie 4 punkty)

Uwaga. Oceniając zakres i poprawność środków językowych, bierze się pod uwagę zarówno wypowiedzi monologowe zdającego, jak i jego wypowiedzi podczas rozmowy.

Zadawalający zakres środków językowych, w szczególności leksykalnych.	W wypowiedziach zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (dopuszczalne sporadyczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności).	4
	W wypowiedziach <u>częściowo</u> zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (w wypowiedzi występowały liczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności).	3
Wąski zakres środków językowych.	W wypowiedziach zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (dopuszczalne sporadyczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności).	2
	W wypowiedziach <u>częściowo</u> zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (w wypowiedzi występowały liczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności).	1
<ul style="list-style-type: none"> • Wypowiedź niekomunikatywna ALBO • W wypowiedzi nie zachowano właściwej dla języka mówionego poprawności językowej (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynności (w wypowiedzi występowały bardzo liczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności). 		0

Wyjaśnienia (kryterium 4. – Zakres i poprawność środków językowych)

1. Nie każde nieprecyzyjne sformułowanie jest niepoprawne językowo (stanowi błąd językowy); może być przejawem nieporadności językowej. Błędem jest nieporadność językowa będąca oczywistym nieuzasadnionym naruszeniem obowiązującej normy językowej.
2. Indywidualne upodobania językowe egzaminatora nie mogą wpływać na ocenę poprawności środków językowych w wypowiedzi zdającego.
3. Zadawalający zakres środków językowych oznacza, że zastosowane przez zdającego środki językowe, w szczególności leksykalne, umożliwiają omówienie zagadnienia oraz ułatwiają odbiór wypowiedzi; zdający stosuje wyrazy/wyrażenia synonimiczne, używa precyzyjnego słownictwa, w tym terminologii.
4. Wąski zakres środków językowych oznacza, że leksyka i składnia są proste/ograniczone, utrudniają omówienie zagadnienia oraz odbiór wypowiedzi.

CZĘŚĆ PISEMNA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO. POZIOM PODSTAWOWY

Egzamin maturalny z języka niemieckiego w części pisemnej na poziomie podstawowym sprawdza: (a) umiejętność odczytywania, analizowania tekstu nieliterackiego (Część 1. *Test językowy*), (b) znajomość lektur obowiązkowych, zagadnień z historii literatury (Część 2. *Test ze znajomości lektur i kontekstów*) oraz (c) tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej (Część 3. *Wypracowanie*).

CHARAKTERYSTYKA EGZAMINU PISEMNEGO NA POZIOMIE PODSTAWOWYM

Na rozwiązanie zadań z arkusza zdający ma 210 minut² i sam decyduje o rozłożeniu w czasie pracy nad testami oraz wypracowaniem.

Charakterystykę poszczególnych części egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie podstawowym prezentuje TABELA 5.

TABELA 5. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH CZĘŚCI EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO NA POZIOMIE PODSTAWOWYM

	CZĘŚĆ 1. TEST JĘZYKOWY	CZĘŚĆ 2. TEST ZE ZNAJOMOŚCI LEKTUR I KONTEKSTÓW	CZĘŚĆ 3. WYPRACOWANIE
SPRAWDZANE UMIEJĘTNOŚCI	a) gramatyka języka niemieckiego, tj. wymagania II.1.1)–4) b) zróżnicowanie języka niemieckiego, tj. wymagania II.2.1)–6) c) komunikacja językowa i kultura języka, tj. wymagania II.3.1)–3) oraz 5)–8), 8) d) odbiór przekazu językowego, tj. wymagania II.3.1)–11)	a) pogłębiona znajomość własnego dziedzictwa narodowego, tj. wymagania I.1)–4) b) znajomość i interpretacja lektur obowiązkowych, tj. wymagania III.1.1)–4), 6)–10) c) odbiór tekstów kultury, tj. wymagania III.2.1)–2)	a) pogłębiona znajomość własnego dziedzictwa narodowego, tj. wymagania I.1)–4) b) gramatyka języka niemieckiego, tj. wymagania II.1.1) c) zróżnicowanie języka niemieckiego, tj. wymagania II.2.1)–6) d) komunikacja językowa i kultura języka, tj. wymagania II.3.1), 3), 5)–8) e) ortografia i interpunkcja,

² Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, oraz w przypadku cudzoziemców. Szczegóły są określone w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Edukacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w danym roku szkolnym*.

			tj. wymagania II.5.1)–2) f) interpretacja utworów literackich, tj. wymagania III.1.1)–4), 6)–10) g) pisanie, tj. wymagania IV.2.1)–7).
PODSTAWOWE INFORMACJE	Część 1. zawiera zadania z zakresu języka i wiedzy o języku.	Część 2. zawiera zadania sprawdzające znajomość lektur oraz umiejętności z zakresu historii literatury.	Część 3. zawiera dwa tematy wypracowania do wyboru. Nie jest określona forma gatunkowa wypowiedzi.
TEKSTY, DO KTÓRYCH ODNOSZĄ SIĘ ZADANIA EGZAMINACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> Fragmenty lub całość tekstu publicystycznego lub popularnonaukowego. Tekst wiodący będzie liczył ok. 700 wyrazów. 	<ul style="list-style-type: none"> Fragmenty tekstów literackich lub nieliterackich (np. fragmenty prac krytycznych lub analiz) oraz teksty ikonograficzne łącznie liczą nie więcej niż 1 500 wyrazów. 	<ul style="list-style-type: none"> Tematy wypracowań mogą zawierać wiersz jako tekst źródłowy. Każdy temat <u>wymaga odwołania się do lektury obowiązkowej zamieszczonej w Informatorze i innego utworu z literatury niemieckiej.</u>

ZADANIA EGZAMINACYJNE W ARKUSZU

Liczbę zadań oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za zadania w poszczególnych częściach arkusza przedstawiono w TABELI 6.

TABELA 6. LICZBA ZADAŃ ORAZ LICZBA PUNKTÓW NA EGZAMINIE MATURALNYM Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Część	Liczba zadań	Liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
Część 1. Test językowy	5–10	10	20%
Część 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów	5–10	10	20%
Część 3. Wypracowanie	1	30	60%
Razem	11–21	50	100%

W części 1. i w części 2. arkusza egzaminacyjnego znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których zdający wybiera odpowiedź spośród podanych. Wśród zadań zamkniętych znajdują się m.in.:

- zadania wyboru wielokrotnego
- zadania typu prawda-falsz
- zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których zdający samodzielnie formułuje odpowiedź. Wśród zadań otwartych znajdzie się takie, które będzie wymagać zredagowania krótkiego tekstu (notatka syntetyzująca).

W części 3. arkusza egzaminacyjnego pojawi się zadanie rozszerzonej odpowiedzi – wypracowanie.

Zadania w części 1. Test językowy

Zadania egzaminacyjne w części *Test językowy*:

- a) dotyczą tekstu zamieszczonego w arkuszu egzaminacyjnym
- b) sprawdzają umiejętności z zakresu języka / retoryki (środków językowych)
- c) łączą wymagania z różnych obszarów podstawy programowej, np. rozumienie tekstu i zagadnienia językowe (np. środki retoryczne)
- d) mogą zawierać odniesienia do innych utworów (cytaty), wymagające zderzenia treści/przesłania cytatu z sensami zamieszczonego w arkuszu egzaminacyjnym tekstu lub tekstów.

Przykładowe zadania do części 1. Test językowy wraz z rozwiązaniami znajdują się na stronach 49–64.

Zadania w części 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów

W części *Test ze znajomości lektur i kontekstów* znajdują się zadania dotyczące utworów pochodzących z różnych epok literackich, zadania dotyczące wiedzy historycznoliterackiej oraz teoretycznoliterackiej związanej z kanonem lektur.

Przykładowe zadania do części 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów wraz z rozwiązaniami znajdują się na stronach 64–79.

Zadania w części 3. Wypracowanie

Zdający samodzielnie tworzy wypracowanie na wybrany przez siebie temat, nie krótsze niż 250 wyrazów.

W każdym temacie są wskazane 2 elementy, które zdający musi uwzględnić w wypracowaniu, tj.:

- a) lekturę obowiązkową
- b) inny utwór z literatury niemieckiej

Przykładowe tematy wypracowań wraz z ocenionymi rozwiązaniami znajdują się na stronach 79–92.

ZASADY OCENIANIA ZADAŃ W CZĘŚCI TESTOWEJ

Zadania zamknięte są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Za rozwiązanie zadania otwartego krótkiej odpowiedzi będzie można otrzymać od 0 do 3 punktów. W tych zadaniach nie będzie oceniana poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna, chyba że w poleceniu zostanie określone inaczej. Zasady oceniania będą opracowywane do każdego zadania odrębnie.

ZASADY OCENIANIA WYPRACOWANIA

Oceniając pracę, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w czterech **kryteriach głównych**, tj.

1. spełnienie formalnych warunków polecenia (od 0 do 1 pkt; $\approx 3,5\%$)
2. kompetencje literackie i kulturowe (od 0 do 12 pkt; $\approx 40\%$)
3. kompozycja wypowiedzi (od 0 do 7 pkt; $= 23\%$)
4. język wypowiedzi (od 0 do 10 pkt; $\approx 33,5\%$).

W ramach 3. kryterium głównego, tj. „kompozycja wypowiedzi”, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w trzech kryteriach składowych, tj.

3a. struktura wypowiedzi

3b. spójność wypowiedzi (tj. logika i uporządkowanie wypowiedzi)

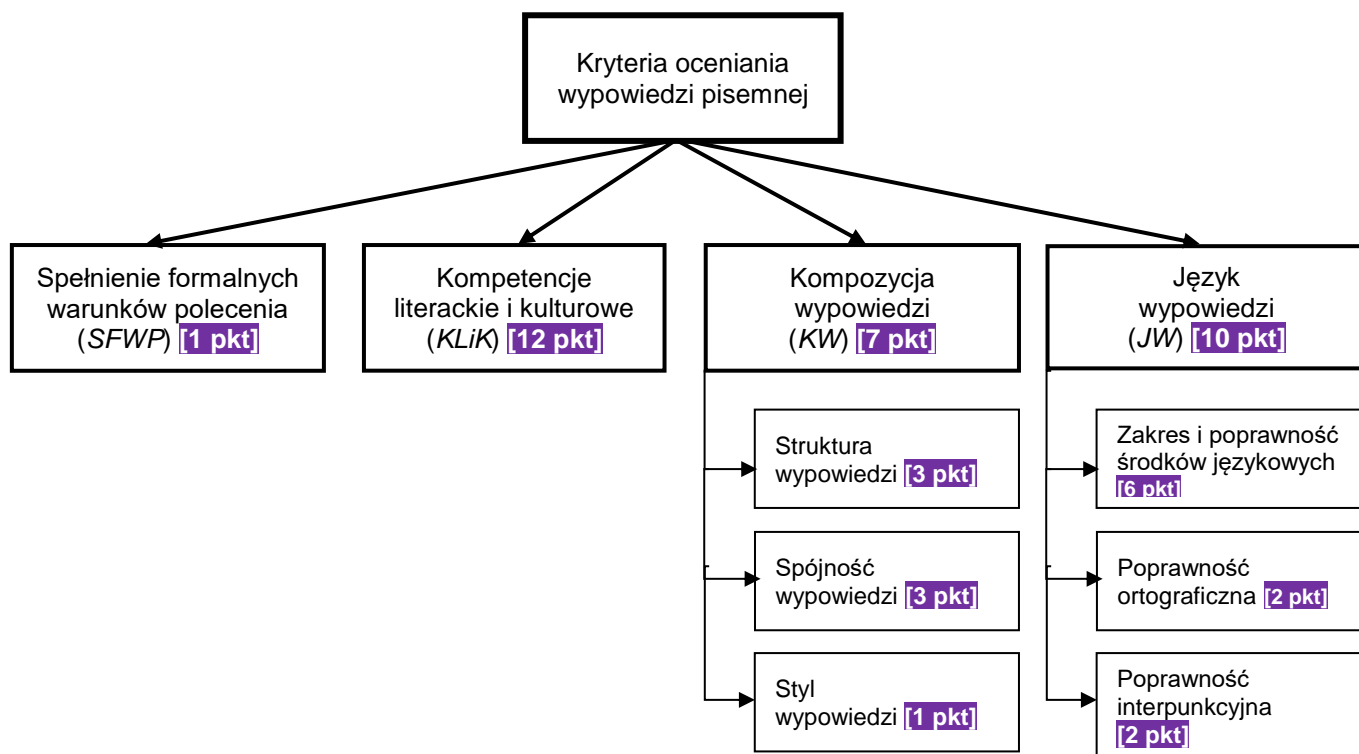
3c. styl wypowiedzi.

W ramach 4. kryterium głównego, tj. „język wypowiedzi”, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w trzech kryteriach składowych, tj.

4a. zakres i poprawność środków językowych

4b. poprawność ortograficzna

4c. poprawność interpunkcyjna.

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną.

<ul style="list-style-type: none">• W wypracowaniu jest odwołanie do co najmniej jednego tekstu wskazanego w poleceniu jako obowiązkowy. ORAZ• Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.• ORAZ• Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none">• Wypracowanie nie spełnia któregokolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO• Wypracowanie jest napisane w formie planu albo w punktach.	0 pkt

Uwaga: Jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 1. – SFWP)

1. „Problem wskazany w poleceniu” obejmuje:

- a) zakres merytoryczny zagadnienia, którego omówienie jest wymagane ORAZ
- b) opinię zdającego wraz z uzasadnieniem.

Zakres merytoryczny, obejmujący dwa aspekty, będzie określany dla każdego tematu wypracowania.

2. Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli obejmuje co najmniej jeden aspekt zakresu merytorycznego ORAZ opinię albo uzasadnienie.

3. Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną, jeżeli zawiera co najmniej jeden akapit argumentacyjny.

2. Kompetencje literackie i kulturowe (maksymalnie 12 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy w wypracowaniu zdający:

- wykorzystał znajomość – odpowiednio – wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej oraz innego utworu literackiego z literatury ukraińskiej w sposób funkcjonalny
- przedstawił bogatą argumentację, świadczącą o jego erudycji
- wykazał się wiedzą i umiejętnościami z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego oraz językowego

- funkcjonalnie wykorzystał konteksty, np. literacki, historyczny, filozoficzny, kulturowy, które pogłębiają i rozwijają rozważany problem
- przedstawił bogatą argumentację: argumentacja jest logiczna, wnikliwa, zróżnicowana, świadczy o erudycji zdającego
- wykazał się wiedzą i umiejętnościami z zakresu nauki o literaturze
- nie popełnił błędów rzeczowych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów (np. pisząc o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, tj. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma lub inne), jak i terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej (np. niewłaściwie i bez zrozumienia stosuje pojęcia i terminy, niewłaściwie porządkuje epoki literackie, zjawiska literacko-kulturowe).

Funkcjonalność wykorzystania utworów wskazanych w poleceniu (lektury obowiązkowej oraz innego utworu literackiego z literatury niemieckiej).	Poziom argumentacji wypowiedzi; erudycyjność wypowiedzi	Liczba punktów	Błędy rzeczowe
Dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Bogata argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. • Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	12 pkt	Za każdy błąd rzeczowy należy odjąć 1 pkt od ogólnej liczby punktów przyznanych za KLiK (od 0 do 12; bez punktów ujemnych).
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	11 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	10 pkt	
Jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Bogata argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. • Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	9 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	8 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	7 pkt	
Dwa utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Trafna argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. • Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	6 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	5 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	4 pkt	
Tylko jeden utwór wykorzystany częściowo LUB	<ul style="list-style-type: none"> • Trafna argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. 	3 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo 	2 pkt	

w pełni funkcjonalnie.	funkcjonalnie.		
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	1 pkt	
Żaden utwór nie został wykorzystany przynajmniej w części funkcjonalnie.		0 pkt	

Uwaga: Jeżeli **ostateczna liczba punktów** przyznana w kryterium Kompetencje literackie i kulturowe, tj. liczba punktów po odjęciu punktów za błędy rzeczowe (jeżeli wystąpiły w pracy), wynosi 0 pkt, wówczas w pozostałych kryteriach (Kompozycja wypowiedzi oraz Język wypowiedzi) przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 2. – *KLİK*)

1. Poprzez wykorzystanie utworu rozumie się wykorzystanie znajomości jego treści oraz odczytanych sensów.
2. Zdający powinien funkcjonalnie wykorzystać w wypracowaniu znajomość dwóch tekstów wskazanych w poleceniu, tzn. lektury obowiązkowej ORAZ innego utworu literackiego z literatury niemieckiej. Funkcjonalne wykorzystanie znajomości tekstu oznacza przywołanie w wypracowaniu:
 - 1) takich elementów fabuły, np. wydarzeń, bohaterów, wątków
 - 2) sensów utworów,
 które istotnie wspierają tok rozumowania zdającego, albo dobrze ilustrują to, o czym zdający pisze.

Funkcjonalność wykorzystania znajomości tekstów ocenia się w odniesieniu do tematu pracy. Jeżeli w części zasadniczej pracy w charakterze argumentów/przykładów wykorzystane są elementy fabuły lub sensy utworów, które nie są spójne np. ze stanowiskiem zdającego wyrażonym we wstępie do pracy – wówczas uwzględnia się tę niespójność w ocenie spójności.

3. Utwór literacki nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten utwór lub wybrane jego wątki, ale nie wyciąga żadnego wniosku, nie formułuje żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.
4. Jeżeli zdający w wypracowaniu napisze więcej niż o dwóch utworach literackich (np. o dwóch lekturach obowiązkowych i o dwóch innych tekstach literackich), o różnym stopniu funkcjonalności, do oceny stopnia realizacji kryterium bierze się pod uwagę dwa utwory wykorzystane w sposób najbardziej funkcjonalny, z których jeden musi być lekturą obowiązkową. Pozostałe utwory stanowią kontekst literacki.
5. Argumentacja to udowodnienie tezy/opinii/stanowiska przedstawionego przez zdającego za pomocą argumentów.

Bogata argumentacja – to argumentacja rzeczowa, pogłębiona, poparta trafnymi przykładami i **szeroka/wieloaspektowa**, uwzględniająca konteksty, stanowiąca – jako całość – wnikliwą analizę problemu sformułowanego w poleceniu; zawiera elementy refleksji / głębszego namysłu nad problemem. W sytuacji, gdy znajomość utworów literackich została wykorzystana częściowo funkcjonalnie, mówimy o argumentacji trafnej.

Zadowolająca argumentacja – to argumentacja rzeczowa, pogłębiona, poparta trafnymi przykładami.

Powierzchowna argumentacja – to argumentacja oparta na uogólnieniach, niewnikająca w istotę rzeczy, poprzestająca na pobieżnych obserwacjach, mało dokładna, czasami niepoparta przykładami; również argumentacja, w której zdający podejmuje próbę zbudowania argumentu, dobierając jedynie środki językowe typowe dla struktur argumentacyjnych, np. *Moim pierwszym argumentem jest...*

6. Kontekst należy rozumieć jako odniesienie się przez zdającego w pracy do np.:

- 1) innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu
- 2) historii literatury
- 3) teorii literatury
- 4) charakteru epoki
- 5) biografii autora
- 6) filmu, spektaklu teatralnego
- 7) utworu muzycznego, dzieła plastycznego
- 8) mitologii
- 9) *Biblii*
- 10) religii
- 11) historii
- 12) filozofii
- 13) kwestii politycznych
- 14) kwestii społecznych,

wybrane przez zdającego w sposób celowy, przydatne do osadzenia omawianego utworu w szerszej perspektywie i pogłębionego odczytania sensów utworu literackiego, do którego zdający odwołuje się w wypracowaniu. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu polega na trafnym jego doborze ze względu na rozważany problem; kontekst pogłębia i rozwija omawiane zagadnienie. Pogłębienie i omówienie danego zagadnienia poprzez konteksty nie oznacza konieczności dogłębnej analizy samych kontekstów jako takich; w szczególności nie może prowadzić do dygresji stosowanej niefunkcjonalnie.

7. Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie to odniesienie wyłącznie na poziomie przywołania, np. informacji, wydarzenia; kontekst jest poprawny, ale ogranicza się tylko do funkcji informacyjnej, nie pogłębia i nie rozwija omawianego zagadnienia.

8. Kontekst poprzez odniesienie się przez zdającego do innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten utwór lub wybrane jego wątki, ale nie wyciąga żadnego wniosku, nie formułuje żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.

9. Erudycję należy rozumieć jako wiedzę przedmiotową zdającego, w tym wiedzę i umiejętność wykorzystania kontekstów, kodów kulturowych, terminologii, znajomości kultury, w tym literatury i sztuki. Wypowiedź świadcząca o erudycji zdającego to wypracowanie, w którym zdający, rozważając problem sformułowany w poleceniu, funkcjonalnie wykorzystał wiedzę przedmiotową.

10. W ocenie poziomu argumentacji wypowiedzi nie uwzględnia się fragmentów wypowiedzi zawierających błędy rzeczowe.

11. Błąd rzeczowy – to błąd świadczący o:

- nieznanomości wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej (zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym), do której odwołuje się zdający, w zakresie innym niż w przypadku błędu kardynalnego, tj. np. błąd w nazwisku autora, w przypisaniu autorstwa, w nazwisku/imieniu bohatera, dotyczący losów bohaterów drugoplanowych bądź wątków innych niż główne
- nieznanomości utworu literackiego lub tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, innego niż lektura obowiązkowa lub utwór literacki wskazany w poleceniu (każdy błąd merytoryczny)
- nieuprawnionej interpretacji fragmentu lub fragmentów / części utworu literackiego, w tym poetyckiego, do którego odwołuje się zdający, będącej częściową lub całkowitą falsyfikacją danego utworu
- nieznanomości zagadnień z zakresu teorii i historii literatury bądź języka, np. stosowanie pojęć typowych dla epiki w odniesieniu do liryki (np. **narrator wiersza*). Nie są błędem rzeczowym sformułowania takie jak np. *utwór pokazuje, wiersz ukazuje*
- braku wiedzy dotyczącej wybranego przez zdającego kontekstu, np. błędne przywołanie pojęć lub faktów historycznych.

Jako błąd rzeczowy traktujemy również niepoprawne przywołanie cytatu z utworu literackiego, oznaczone cudzysłowem.

12. Dokładnie ten sam błąd rzeczowy (np. konsekwentne stosowanie błędnego imienia bohatera, którego da się w jednoznaczny sposób zidentyfikować, a fakty opisane w wypracowaniu świadczą o znajomości lektury) powtórzony kilkakrotnie jest liczony jako jeden błąd.

13. Jeżeli dane sformułowanie stosowane/uznawane jest w nauczaniu zwyczajowo za „termin” (np. *apokalipsa spełniona*), ale nie jest terminem w rozumieniu encyklopedycznym oraz/lub nie jest wymienione w podstawie programowej, to błędu w takim sformułowaniu (np. **apokalipsa przepowiadana*) nie traktuje się jako błędu rzeczowego, a jako błąd językowy.

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl (maksymalnie 7 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

1. w zakresie struktury wypowiedzi:

- kompozycja wypowiedzi jest funkcjonalna, tzn. czy układ i sposób przedstawienia treści pomaga zrozumieniu wypowiedzi
- podział wypowiedzi – zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie podziału na akapity – jest poprawny i funkcjonalny

2. w zakresie spójności wypowiedzi:

- wypowiedź jest spójna, tzn. złożona z elementów, które tworzą logiczną i uporządkowaną całość
- w wypowiedzi spójność jest zachowana zarówno wewnątrz zdań, jak również między zdaniami i akapitami
- w wypowiedzi użyte zostały odpowiednie środki językowe, np. wskaźniki zespolenia tekstu,

struktury metatekstowe, leksykalne wykładniki spójności, które ułatwiają śledzenie toku rozumowania autora

3. w zakresie stylu wypowiedzi:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne) oraz czy zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

3a. Struktura wypowiedzi

Uporządkowanie elementów treściowych wypowiedzi	Podział wypowiedzi	Liczba punktów	
Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy są zorganizowane problemowo.	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	3 pkt	A
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	2 pkt	B
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	C
<ul style="list-style-type: none"> W pracy podjęta jest próba organizacji elementów treściowych wypowiedzi problemowo. Elementy treściowe wypowiedzi zorganizowane w pracy częściowo problemowo, częściowo wyłącznie pod względem formalnym. Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym, np. wg kolejno omawianych tekstów literackich. 	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	2 pkt	D
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	E
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	0 pkt	F
Elementy treściowe wypowiedzi niezorganizowane; wypowiedź stanowi zbiór w znacznej mierze niezależnych elementów.		0 pkt	G

Wyjaśnienia (kryterium 3a – Struktura wypowiedzi)

1. Elementy treściowe wypowiedzi to – najogólniej rzecz ujmując – „bloki”, na które podzielone jest wypracowanie (w najprostszej formie: wstęp – część zasadnicza (rozwińcie) – zakończenie, ale „część zasadnicza” zazwyczaj jest dzielona na kolejne „bloki”, tj. akapity).
 - 1) Elementy treściowe wypowiedzi są zorganizowane problemowo (w toku problemowym), jeżeli każdy z „bloków” w części zasadniczej wypracowania omawia np. jeden aspekt tematu. Omawiając wybrany aspekt, zdający przywołuje argumentację i przykłady z różnych tekstów literackich / kontekstów; czynnikiem organizującym dany „blok” jest właśnie problem („ponadtekstowo”, „międzytekstowo”), a nie dany tekst literacki.
 - 2) Możliwa jest sytuacja, w której zorganizowanie problemowe „pokrywa się” ze zorganizowaniem według kolejno omawianych tekstów literackich, jeżeli w pracy widoczny jest zamysł kompozycyjny wskazujący na ustrukturyzowanie wypowiedzi według tematów, np. kolejny tekst literacki stanowi przykład umożliwiający np. uszczegółowienie wcześniej omawianego zagadnienia.
 - 3) Elementy treściowe wypowiedzi są zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym (w toku liniowym), jeżeli każdy z „bloków” w części zasadniczej wypracowania dotyczy innego tekstu literackiego / kontekstu, a jedynym identyfikowalnym czynnikiem organizującym taki układ jest po prostu omawianie w kolejnych „blokach” zagadnień dotyczących kolejnych tekstów / kontekstów; tekst jest zorganizowany wg tekstów „jeden po drugim” (np. zmiana kolejności akapitów nie wpływa na strukturę tekstu).
2. Ocena podziału wypowiedzi w skali ogólnej wymaga rozważenia proporcji i funkcjonalności zasadniczych „bloków” pracy, tj. wstępu – części zasadniczej – zakończenia. Usterki w podziale wypowiedzi w skali ogólnej mogą wynikać z np. nieproporcjonalnie i niefunkcjonalnie długiego wstępu, zbyt krótkiego (lakonicznego) zakończenia lub braku jednego z tych „bloków”.
3. Ocena podziału wypowiedzi na akapity wymaga rozważenia, czy logika wyводу została odzwierciedlona w podziale na graficznie wyodrębnione i funkcjonalne akapity. Usterki w podziale wypowiedzi na akapity mogą wynikać np. z faktu, że w pracy występują wyodrębnione graficznie akapity, które nie stanowią zwartej myślowo całości, albo występują akapity, które powinny zostać podzielone na mniejsze bloki, ponieważ taki akapit zawiera kilka wątków (każdy z takich wątków stanowi sam w sobie zwartą myślowo całość).
4. W ocenie struktury wypowiedzi nie uwzględnia się niezrealizowania przez zdającego któregoś z elementów tematu, np. nieodwołania się w ogóle do jednego z tekstów wskazanych w temacie jako obowiązkowy.

3b. Spójność wypowiedzi

Wypowiedź jest w całości spójna lub występuje w niej nie więcej niż 2 zaburzenia w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi.	3 pkt
W wypowiedzi występuje 3–5 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi.	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> W wypowiedzi występuje 6–8 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi. <p>LUB</p> <ul style="list-style-type: none"> Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ALBO z zakończeniem pracy. <p>ALBO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ALBO częścią zasadniczą pracy. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> W wypowiedzi występuje 9 lub więcej zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi. <p>LUB</p> <ul style="list-style-type: none"> Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ORAZ z zakończeniem pracy. <p>ALBO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ORAZ częścią zasadniczą pracy. 	0 pkt

Wyjaśnienia (kryterium 3b – Spójność wypowiedzi)

- Wypowiedź jest spójna, jeżeli elementy, które ją tworzą, stanowią logiczną i uporządkowaną całość.
- Wywód jest uporządkowany, jeśli każdy kolejny akapit wynika z poprzedniego, a np. przestawienie akapitów zaburzyłoby tok rozumowania przyjęty przez zdającego.
- Zaburzenia w spójności mogą wynikać m.in. z:
 - błędów logicznych, w tym np. zbyt daleko idących uogólnień, nieuzasadnionych wniosków (np. wnioski w zakończeniu pracy nie wynikają z przeprowadzonego rozumowania), sprzecznych stwierdzeń
 - odstępstw od podporządkowania wyводу myśli przewodniej, np. wypracowanie zawiera niefunkcjonalne fragmenty stanowiące niezwiązane z tematem wątki poboczne
 - zredagowaniu wstępu lub rozwinięcia, lub zakończenia, lub akapitu, które nie pasują logicznie do pozostałej części wypracowania, nie łączą się logicznie z poprzedzającą je częścią / poprzedzającym je akapitem
 - rozwijania jednocześnie więcej niż jednego wątku („zazębiana” się wątków)
 - pomijania pośrednich ogniw rozumowania, tzw. skróty myślowe
 - wprowadzenie treści nieistotnych, zbędnych dla pracy, bez związku/pozostających w wątpliwym związku z tematem/wywodem
 - wprowadzania dygresji stosowanych niefunkcjonalnie

h) przerywania toku myślenia zbędnymi zdaniami.
4. Błędy w spójności <u>wewnątrz akapitów</u> oznaczają np. nielogiczne połączenia zdań w akapicie oraz brak zastosowania w nim wskaźników zespolenia.
5. Błędy w spójności <u>między akapitami</u> oznaczają nielogiczne powiązanie danego akapitu z poprzednim lub poprzednimi akapitami oraz brak zastosowania wskaźników zespolenia między akapitami.

3c. Styl wypowiedzi

Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

Wyjaśnienia (kryterium 3c – Styl wypowiedzi)

1. Styl wypowiedzi – co do zasady – powinien być: jasny, prosty (nie: zawity, pretensjonalny), zwięzły, jednolity. Dodatkowo może być żywy, obrazowy.
2. Wypracowanie powinno być napisane stylem stosownym do sytuacji komunikacyjnej, jaką jest egzamin maturalny, co oznacza, że nie należy redagować go, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej. Styl uznaje się za stosowny w przeważającej części, jeżeli jest stosowany w orientacyjnie 2/3 pracy. Styl jest niestosowny do sytuacji komunikacyjnej, jeżeli orientacyjnie ok. 2/3 wypracowania zredagowane jest przy użyciu struktur językowych charakterystycznych dla stylu potocznego w odmianie mówionej
3. Styl wypracowania jest jednorodny, jeśli zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, odpowiednim dla treści i formy wypowiedzi, lub miesza różne style w wypowiedzi, ale jest to uzasadnione i celowe.
4. Indywidualne upodobania stylistyczne egzaminatora nie mogą wpływać na ocenę stylu pracy zdającego.

4. Język wypowiedzi (maksymalnie 10 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał:

1. *w odniesieniu do zakresu i poprawności środków językowych:*
 - czy zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku niemieckim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
 - czy środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.
 - ile błędów językowych, w tym błędów stylistycznych, zdający popełnił w pracy
2. *w odniesieniu do poprawności ortograficznej:*
 - ile błędów ortograficznych zdający popełnił w pracy

3. w odniesieniu do poprawności interpunkcyjnej:

- ile błędów interpunkcyjnych zdający popełnił w pracy.

4a. Zakres i poprawność środków językowych

Oceniając język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustali na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność środków Zakres środków		Nie więcej niż 4 błędy jęz.	5–7 błędów jęz.	8–10 błędów jęz.	11–12 błędów jęz.	13–14 błędów jęz.	15–18 błędów jęz.	19 lub więcej błędów jęz.
		A	B	C	D	E	F	G
1.	Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia, • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiających pełną i swobodną realizację tematu. 	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
2.	Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
3.	Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo za wypowiedź, w której zakres środków językowych wykorzystanych przez zdającego jest zadowalający, i znajdują się w niej 4 błędy językowe, egzaminator przyzna 5 pkt w tym kryterium.

Wyjaśnienia (kryterium 4a)

5. Nie każde nieprecyzyjne sformułowanie jest niepoprawne językowo (stanowi błąd językowy); może być przejawem nieporadności językowej. Błędem jest nieporadność językowa będąca oczywistym nieuzasadnionym naruszeniem obowiązującej normy językowej.
6. W wypracowaniu występuje zróżnicowana składnia, jeżeli w pracy zdający wykorzystał poprawnie co najmniej 4 różne struktury składniowe, np.: zdanie pojedyncze, zdanie złożone, zdanie wielokrotnie złożone, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania, strona bierna, paralelizm składniowy, poprawne wprowadzanie cytatu, zdanie pytające.

7. W wypracowaniu występuje zróznicowana leksyka, jeżeli w pracy zdający np.: nie stosuje nieuzasadnionych powtórzeń, stosuje wyrazy/wyrażenia synonimiczne, stosuje bogatą frazeologię, używa precyzyjnego słownictwa, w tym np. terminologii.
8. W ocenie stopnia zróznicowania leksyki uwzględnia się również umiejętności stosowane:
- 1) wskaźniki zespolenia tekstu
 - 2) inne struktury metatekstowe, np.
 - a) metaorganizatory (np. *Jeżeli chodzi o + temat*)
 - b) metaoperatory (np. *inaczej mówiąc, innymi słowy, mianowicie, reasumując, na przykład, czyli, tj.*)
 - 3) leksykalne wykładniki spójności, np.
 - a) homoleksja (np. *Równie istotne są poglądy romantyków. Romantycy bowiem uważają, że...; Warte uwagi są skróty. Skracając wyrazy...*)
 - b) hiponimia (np. *Tezy takie można odnaleźć u X i Y. Ci romantycy...; ... można znaleźć głównie u romantyków. I X, i Y...*)
 - c) spójność synonimiczną (np. *Do problemów natury emocjonalnej, dochodzą niepowodzenia w pracy. Już złą sytuację dodatkowo pogłębiają kłopoty rodzinne.*)
 - d) spójność opartą na antonimii (np. ... wszechobecne kłótnie. Ten brak zgody cechuje...),
ułatwiające śledzenie toku rozumowania³.

4b. Poprawność ortograficzna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 2 błędy ortograficzne.	2 pkt
Praca zawiera 3–5 błędów ortograficznych.	1 pkt
Praca zawiera 6 lub więcej błędów ortograficznych.	0 pkt

Uwaga: Ten sam wyraz zapisany niepoprawnie ortograficznie, powtórzony w wypracowaniu, jest liczony jako jeden błąd ortograficzny.

4c. Poprawność interpunkcyjna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.	2 pkt
Praca zawiera 6–9 błędów interpunkcyjnych.	1 pkt
Praca zawiera 10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.	0 pkt

Uwagi ogólne:

1. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna (w rozumieniu czytelności zapisu), egzaminator oceni ją w każdym kryterium na 0 pkt.
2. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 pkt w każdym kryterium.

³ Na podstawie: Tymiak L. (2004), *Kompozycja uczniowskiego tekstu argumentacyjnego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin – Polonia”, vol. XXII, s. 1–13.

3. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 250 wyrazów, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *Spełnienie formalnych warunków polecenia oraz Kompetencje literackie i kulturowe*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
4. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas egzamin z języka niemieckiego, w przypadku takiego zdającego, zostanie unieważniony.
5. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

2.1. Przykładowe zadania z rozwiązaniami. Część ustna

W *Informatorze* dla każdego zadania podano:

- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w tym zadaniu
- poprawne rozwiązanie każdego zadania.

Zadanie 1. Lektura obowiązkowa

Das Motiv der Liebe in der Literatur. Beziehen Sie sich in Ihrer Antwort auf das Gedicht von Johann Wolfgang von Goethe *Willkommen und Abschied* und auf einen ausgewählten, literarischen Text.

Johann Wolfgang von Goethe

Willkommen und Abschied

Es schlug mein Herz, geschwind, zu Pferde!
Es war getan fast eh gedacht.
Der Abend wiegte schon die Erde,
Und an den Bergen hing die Nacht;
Schon stand im Nebelkleid die Eiche,
Ein aufgetürmter Riese, da,
Wo Finsternis aus dem Gesträuche
Mit hundert schwarzen Augen sah.

Der Mond von einem Wolkenhügel
Sah kläglich aus dem Duft hervor,
Die Winde schwangen leise Flügel,
Umsausten schauerlich mein Ohr;
Die Nacht schuf tausend Ungeheuer:
Doch frisch und fröhlich war mein Mut:
In meinen Adern welches Feuer!
In meinem Herzen welche Glut!

Dich sah ich, und die milde Freude
Floß von dem süßen Blick auf mich;
Ganz war mein Herz an deiner Seite
Und jeder Atemzug für dich.
Ein rosenfarbnes Frühlingswetter
Umgab das liebliche Gesicht,
Und Zärtlichkeit für mich – ihr Götter!
Ich hofft es, ich verdient es nicht!

Doch ach, schon mit der Morgensonne
Verengt der Abschied mir das Herz:
In deinen Küssen welche Wonne!
In deinem Auge welcher Schmerz!

Ich ging, du standst und sahst zur Erden
 Und sahst mir nach mit nassem Blick:
 Und doch, Welch Glück, geliebt zu werden!
 Und lieben, Götter, Welch ein Glück!

deutschelyrik.de

Wymagania ogólne

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...].
 1. Rozumienie znaczenia literatury i kultury w kształtowaniu poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
- II. Kształcenie językowe.
 1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej.
 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.
 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (słuchania, mówienia, czytania i pisanie) w sytuacjach prywatnych i publicznych [...].
 6. Pogłębianie umiejętności poprawnego mówienia [...] zgodnego z zasadami poprawności językowej.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.
 3. Pogłębianie zdolności rozumienia wartości o charakterze narodowym, etnicznym i uniwersalnym.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.
 1. Rozwijanie i pogłębianie umiejętności wypowiadania się w różnych formach.
 3. Doskonalenie posługiwania się zasadami retoryki, w szczególności argumentowania.
 5. Wyrażanie własnych poglądów i opinii.

Wymagania szczegółowe

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...]. Zdający:
 - 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej;
 - 3) rozumie związek poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych;
- II. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:
 - 1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego;
 - 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej, wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji z rozmówcą.
- III. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze;
 - 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);
 - 9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;
 - 10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...]
- IV. 1. Mówienie. Zdający:
 - 1) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje,

- dokonyje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);;
- 2) przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi);
 - 3) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność, poprawny akcent wyrazowy oraz poprawną intonację zdania);
 - 4) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.

Przykładowa realizacja zadania (1)

„Liebe“ ist ein Thema, das schon viele Autoren inspirierend fanden und entschieden sich, dies zum Hauptmotiv ihrer Werke zu machen. Verschiedene Aspekte dieses Gefühls der Zuneigung und Hingezogenseins werden von diversen Autoren anders aufgegriffen. Es lässt sich beobachten, dass je unglücklicher von der Liebe erzählt wird, desto tragischer ist das Schicksal der Hauptfiguren. Dennoch ist *Willkommen und Abschied* kein Gedicht mit dem Motiv der vollständig unglücklichen Liebe, im Gegensatz zu einem anderen Werk von Johann Wolfgang von Goethe – *Die Leiden des jungen Werther*.

- *Willkommen und Abschied* nimmt uns auf eine Reise in die Welt der Erinnerungen des lyrischen *Ich* mit, das sein Treffen mit dem *Du* schildert. Später erfahren wir, dass *Du* eine Frau ist, für die *Ich* romantische Gefühle empfindet.
- Das Gedicht nimmt die Form eines Rückblicks an, was man an verwendeten Vergangenheitsformen z.B.: *schlug, war, hing* erkennen kann.
- Der im Gedicht beschriebene Weg zum geliebten *Du* dient der Steigerung der Gefühlsbeschreibung für das lang ersehnte Treffen. Leider müssen sich die beiden am Ende voneinander trennen (*Ich ging, du standst und sahst zur Erden, Und sahst mir nach mit nassem Blick*), was dem lyrischen *Ich* veranschaulicht, wie wichtig ihm das *Du* wirklich ist (*Und doch, welch Glück, geliebt zu werden! Und lieben, Götter, welch ein Glück!*). Hier verflechtet sich Trauer über den Abschied mit der Freude an Glück, echte Liebe gefunden zu haben – das Gefühl, nach dem sich Werther so sehnt.
- In *Die Leiden des jungen Werther* stellt Goethe eine meisterhaft geschaffene Geschichte der unglücklichen Liebe dar. Der Hauptheld verliebt sich in eine junge Dame namens Lotte, die aber schon an einen anderen Mann vergeben ist. Sie kann Werthers Liebe leider auch aus sozialen Gründen und unterschiedlichen Wertvorstellungen nicht erwidern, was ihn eigentlich zum Opfer der Gesellschaftsregeln macht. Er leidet darunter, dass die Beziehung nicht zustande kommen kann und begeht schließlich Selbstmord.
- Werthers Persönlichkeit hat viele Facetten, die in Verbindung mit seiner Individualität und gesellschaftlichen Umständen einen beziehungsunfähigen Menschen bilden, der seine Existenz opfert, um sich von Gefühlen zu befreien.

Das Motiv der glücklichen und unglücklichen Liebe ist überall in der Literatur zu finden. Dargestellt wird es auf verschiedene Art und Weise z.B. als einseitige Liebe mit Liebesschmerz, was in *Die Leiden des jungen Werther* sehr deutlich veranschaulicht wird. *Willkommen und Abschied* ist aber ein gutes Beispiel einer wahren und erwiderten Liebe, die aber zu keiner glücklichen Beziehung führt.

Przykładowa realizacja zadania (2)

„Liebe“ ist ein wichtiges Leitthema in der Kultur, insbesondere die „unglückliche Liebe“. Zurzeit kommt dieses Motiv überwiegend in Liedern vor, in der Vergangenheit war es häufig in der Literatur zu finden. Sowohl das Gedicht *Willkommen und Abschied* als auch der Roman der englischen Autorin Emily Brontë *Sturmhöhe* sind gute Beispiele, die dieses Motiv literarisch illustrieren.

- Um das Liebesmotiv gut zu verstehen, sollte man zuerst die Definitionen der glücklichen und unglücklichen Liebe besprechen. Das wird jedoch ziemlich schwierig, denn jeder kann solche Erfahrungen für sich selbst anders definieren.
- Das Gedicht *Willkommen und Abschied* beschreibt mithilfe bildhafter Sprache ein Treffen zweier Menschen, die füreinander starke Gefühle empfinden. Die Erzählungsweise des lyrischen *Ich* deutet darauf hin, dass es sich hier um wahre Liebe handelt (*Ganz war mein Herz an deiner Seite [...] Umgab das liebliche Gesicht, Und Zärtlichkeit für mich - ihr Götter!*).
- Der nächtliche Weg des lyrischen *Ich* zu seiner großen Liebe ist nicht leicht und wird im Text mithilfe von vielen Metaphern dargestellt (*Wo Finsternis aus dem Gesträuche Mit hundert schwarzen Augen sah.*).
- Das lyrische *Ich* empfindet seine Gefühle als etwas Übernatürliches, als etwas, was er Göttern zu verdanken hat (*Und doch, welch Glück, geliebt zu werden! Und lieben, Götter, welch ein Glück!*).
- Wie schon selbst der Titel ankündigt, endet die Liebesgeschichte der Verliebten mit ihrer Trennung voller Schmerz und Leiden.
- Im Roman *Sturmhöhe* entsteht eine Beziehung zwischen Heathcliff und Cathy, die zusammen aufwachsen. Während dieser Zeit werden ihre gegenseitigen Gefühle füreinander immer stärker. Die beiden kommen aus unterschiedlichen gesellschaftlichen Gruppen, deswegen muss Cathy bei erster Gelegenheit einen anderen Mann heiraten, der sie in einen höheren gesellschaftlichen Stand erheben kann.
- Cathys Entscheidung ist ein Anzünder für Heathcliffs destruktives Verhalten und seine Rachegefühle. Von ihrer früheren Liebe ist nichts übriggeblieben. Die Tragik dieser Situation ist, dass Heathcliffs Handlungen Cathy zutiefst verletzen, was sie schließlich zu Tode bringt.

Obwohl die beiden Texte unterschiedliche Motive vermitteln, sind sie aber gute Beispiele einer unglücklichen Liebe. Johann Wolfgang von Goethe nimmt den Leser auf eine stilistische Liebesreise durch die Welt der Gefühle, die aber ein emotionales und unerwartetes Ende hat. Emily Brontë beschreibt eine düstere Welt der egozentrischen Liebe mit viel Hass, die ein undenkbares Unglück verursacht.

Zadanie 2. Kultura: literatura, sztuka, język

Przykład 1.

Das Motiv der Untreue in der Literatur. Beziehen Sie sich in Ihrer Antwort auf den Roman von Theodor Fontane *Effi Briest* und auf einen ausgewählten, literarischen Text.

Wymagania ogólne

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...].
 1. Rozumienie znaczenia literatury i kultury w kształtowaniu poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
- II. Kształcenie językowe.
 1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej.
 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.
 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (słuchania, mówienia, czytania i pisanie) w sytuacjach prywatnych i publicznych [...].
 6. Pogłębianie umiejętności poprawnego mówienia [...] zgodnego z zasadami poprawności językowej.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.
 3. Pogłębianie zdolności rozumienia wartości o charakterze narodowym, etnicznym i uniwersalnym.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.
 1. Rozwijanie i pogłębianie umiejętności wypowiadania się w różnych formach.
 3. Doskonalenie posługiwania się zasadami retoryki, w szczególności argumentowania.
 5. Wyrażanie własnych poglądów i opinii.

Wymagania szczegółowe

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Zdający:
 - 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej;
 - 3) rozumie związek poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych;
- II. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:
 - 1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka na;
 - 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej, wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji z rozmówcą.
- III. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze;
 - 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);
 - 9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;
 - 10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...]
- IV. 1. Mówienie. Zdający:
 - 1) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje,

- dokonyje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);;
- 2) przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi);
 - 3) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność, poprawny akcent wyrazowy oraz poprawną intonację zdania);
 - 4) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.

Przykładowa realizacja zadania (1)

Untreue ist eine illoyale Verhaltensweise eines Partners, die in einer freien oder ehelichen Beziehung vorkommen kann. Schriftsteller, als gute Beobachter des Lebens, können diesen Aspekt der realen Welt dem Leser nicht vorenthalten. In der Literatur findet man viele Werke, die das Motiv der Untreue beinhalten. Die Gründe, die zu einem solchen Benehmen führen, sind aber unterschiedlich. In den Romanen von Theodor Fontane und F. Scott Fitzgerald kann man jedoch gemeinsame Auslöser für „Untreue“ finden.

- *Effi Briest* ist ein Gesellschaftsroman des poetischen Realismus. Die Hauptfigur ist – wie der Titel schon verrät – Effi von Briest, eine zum Teil kindliche und leichtsinnige Frau, die schon mit 17 unglücklich mit einem doppelt so alten Mann – Baron von Innstetten – verheiratet ist. Obwohl er für Effi gesellschaftlich gesehen eine gute Partie ist, verliebt sie sich in einen anderen Mann – Crampas, mit dem sie sich heimlich trifft. Geert von Innstetten verkörpert einen dominanten, welterfahrenen Staatsbediensteter, während Crampas die Rolle eines Liebhabers zugewiesen wird.
- Ähnliche Situation findet man in *Der große Gatsby*. Zwar wurde die Ehe von Daisy und Tom Buchanan nicht erzwungen, aber die beiden Ehepartner empfinden füreinander keine romantischen Gefühle. Tom hat zahlreiche Affären, aber sein Verhalten ist Daisy egal, weil sie selbst einen inneren Gefühlskonflikt bezüglich Gatsby hat.
- Als Effis Affäre ans Licht kommt, fordert ihr Mann ihren Liebhaber zu einem Duell heraus, bei dem der letzte erschossen wird. Innstetten verlässt Effi, die zugleich auch von ihren Eltern verstoßen wird. Sie verbringt die übrigen Jahre allein, bis sie mit 29 Jahren an „Herzbruch“ stirbt.
- Innstettens emotionale Kälte und intellektuelle Überlegenheit machen Effi zu einem unwichtigeren Teil der Beziehung. Von liebevoller Zuwendung ist hier keine Rede. Sie fehlt. Was bleibt, ist aber eigentümliche Eifersucht, die ein graues Ende ankündigt.
- Für Tom Buchanan sind alle Affären eine Form der Unterhaltung. Er langweilt sich so schnell, dass er ständig nach neuen Reizen sucht, obwohl Daisy eine hübsche und intelligente Frau ist. Dies ist auch der Grund, warum er sich von ihr nicht scheiden lässt – er liebt es, sich mit Daisy auf Partys sehen zu lassen.

Obwohl das Motiv der Untreue keine zentrale Rolle in beiden Romanen spielt, hat es aber eine wichtige, symbolische Bedeutung. Die Analyse der Werke verdeutlicht, dass nicht nur Liebesaffären, aber auch Vertrauensbruch eine Form der Untreue sein kann und des Öfteren zum Ehebruch führt. Leider sind die Konsequenzen der Untreue in beiden Büchern eher tragisch.

Przykładowa realizacja zadania (2)

Untreue kann in verschiedenen Bereichen des Lebens vorkommen, aber am häufigsten assoziiert man den Begriff mit „Liebe“. Die Analyse des Romans *Effi Briest* und Georg Büchners *Woyzeck* lässt zum Entschluss kommen, dass Untreue in einer Beziehung meistens ein tragisches Ende für die literarischen Figuren nimmt.

- Theodor Fontane stellt in seinem Buch die Geschichte einer jungen Frau dar, die – von ihrer Mutter überredet – einen älteren Mann heiratet. Sowohl die fehlende Liebe in der Ehe als auch die mangelnde Aufmerksamkeit des Mannes leisten einen bedeutenden Beitrag zum Anfang einer außerehelichen Affäre der jungen Frau mit Major Crampas.
- Effis Mann lebte ahnungslos und erfuhr davon erst einige Jahre später, als er Effis Liebesbriefe entdeckte. Im Endeffekt erschießt der Mann den Liebhaber in einem Duell und lässt sich von seiner Frau scheiden. Die ganze Situation ist erniedrigend für Effi. Sie stirbt kurz danach. Man könnte sagen, dass in diesem Falle Untreue zu Tode zweier Menschen führte.
- Georg Büchner bietet dagegen in seinem Stück noch ein anderes Gesicht der Untreue an. Zuerst fürchtet Woyzeck, dass seine Frau ihn betrügt, hat aber keine Beweise dafür. Unbegründete Verdachtsschöpfung kann hier als erstes Anzeichen seiner Psychose eingestuft werden. Als die Untreue wirklich passiert, verfällt er dem Wahnsinn.
- Gestörtes, seelisches Gleichgewicht und Rachesucht übernehmen sein Leben. Er nimmt ein Messer und ermordet seine Geliebte. Die Untreue zerstört ihn und sein ganzes Leben. Man könnte meinen, Woyzecks Unzurechnungsfähigkeit wurde von einem Virus ausgelöst. Dieses Virus heißt Gesellschaft.

Untreue verursacht in beiden Beziehungen tragische und tödliche Folgen. Man kann hier viele Personen beschuldigen, aber solches Benehmen darf man nie rechtfertigen, denn es hat einen zerstörenden Einfluss auf das menschliche Leben, nicht nur in der literarischen Welt.

Przykład 2.

Tiere als Motiv in der Kultur. Wie werden Tiere in der deutschen Kunst dargestellt? Beziehen Sie sich in Ihrer Antwort auf das Gemälde von Franz Marc *Blaues Pferd I* und auf einen literarischen Text.

Franz Marc
Blaues Pferd I

<https://www.philippauer.de>

Wymagania ogólne

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...].
 1. Rozumienie znaczenia literatury i kultury w kształtowaniu poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
- II. Kształcenie językowe.
 1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej.
 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.
 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (słuchania, mówienia, czytania i pisanie) w sytuacjach prywatnych i publicznych [...].
 6. Pogłębianie umiejętności poprawnego mówienia [...] zgodnego z zasadami poprawności językowej.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.
 3. Pogłębianie zdolności rozumienia wartości o charakterze narodowym, etnicznym i uniwersalnym.

IV. Tworzenie wypowiedzi.

1. Rozwijanie i pogłębianie umiejętności wypowiedzania się w różnych formach.
3. Doskonalenie posługiwania się zasadami retoryki, w szczególności argumentowania.
5. Wyrażanie własnych poglądów i opinii.

Wymagania szczegółowe

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Zdający:
 - 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej;
 - 3) rozumie związki poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych;
- II. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:
 - 1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego;
 - 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej, wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji z rozmówcą.
- III. 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze;
 - 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);
 - 9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;
 - 10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...]
- III. 2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:
 - 1) interpretuje dzieła sztuki.
- IV. 1. Mówienie. Zdający:
 - 1) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);;
 - 2) przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi);
 - 3) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność, poprawny akcent wyrazowy oraz poprawną intonację zdania);
 - 4) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.

Przykładowa realizacja zadania (1)

Einleitung: Viele Künstler finden Tiere faszinierend, deswegen sieht man sie häufig in zahlreichen Kunstwerken als Hauptthemen oder als Begleiter der Protagonisten. Obwohl Tiere in unterschiedlichen Kunstarten anders benutzt werden, lassen sich hier viele Gemeinsamkeiten erkennen, die für den Kunstsepianten normalerweise als Symbole präsentiert werden.

Beschreibung des Werkes: *Blaues Pferd I* wurde 1911 geschaffen. Es scheint in seiner Form unkompliziert zu sein – nur ein blaues Fohlen im Vordergrund und farbige Hügel im Hintergrund. Der Künstler entschied sich für eine bestimmte Farbpalette. Laut Kunstkritikern sind genau die Farben der Schlüssel zur richtigen Interpretation des Bildes.

Erweiterung: Blau steht für das männliche Prinzip, Gelb für das weibliche Prinzip und Rot für die Materie. Blau hat noch eine andere Bedeutung, es sei die Farbe des Geistes. Diese Farbe symbolisiert all das, was nichts mit materiellen Objekten zu tun hat. Das Pferd, das hier ein

Symbol der Natur ist, steht auf einem roten Boden, dem Symbol der Welt. Man könnte meinen, der Maler weist darauf hin, dass die nicht-materielle Welt über die materielle herrschen soll.

Beispiel(e) in der Literatur: Die Gebrüder Grimm sind für die symbolische Nutzung von Tieren in ihren Märchen sehr bekannt. Eine der Figuren in *Rotkäppchen* ist ein Wolf. Er versucht das Mädchen zu betrügen, um es zu fressen – demzufolge symbolisiert der Wolf das Böse. Vielleicht sind deshalb Wölfe für viele von uns furchterregend.

Fazit: Die dargestellten Beispiele sind nur ein kleiner Teil der Werke, die Tiere in der Literatur oder Kunst beinhalten. Manchen Tieren – wie dem Wolf oder dem Hund – schreibt man feste Bedeutungen zu, aber manchmal experimentieren diverse Künstler mit ungewöhnlichen, tief verborgenen Bedeutungen, wie es Franz Marc getan hat.

Przykładowa realizacja zadania (2)

Einleitung: Tiere gibt es in allen kulturellen Werken, von Bildern bis zur Literatur. Sie begleiten Menschen in ihrem Alltag, was dazu führt, dass so viele Künstler sie auf eine kreative Art und Weise verewigen wollen. Es gibt aber manche Tierarten, die häufiger als andere dargestellt werden und diese Situation betrifft eben Pferde – das Symbol der Stärke, Macht und des Siegs.

Beschreibung des Werkes: Das Pferd wurde von Franz Marc ziemlich groß gemalt, um seine Macht zu betonen. Zusätzlich steht sein Huf auf rotem Boden, als ob das Tier zeigen würde, dass es die Welt dominiert. Der Maler will hier mit dieser Symbolik dem Kunstrezipienten vermitteln, dass die Natur und der Geist über die Welt herrschen sollten.

Erweiterung: Obwohl auf dem Vordergrund ein riesiges Pferd steht, haben die Farben eine durchaus wichtigere Funktion und helfen, das Werk besser zu verstehen. Der Künstler benutzt eine beschränkte Farbpalette und jeder Farbe hat er bestimmte Bedeutung zugewiesen. Kühles Blau assoziiert man mit dem männlichen Prinzip, während starkes Rot die materielle Welt symbolisiert. Sanftes Gelb steht aber für das weibliche Prinzip.

Beispiel(e) in der Literatur: Die symbolische Bedeutung des Pferdes hat jedoch nicht immer positiv konnotierte Darstellungsformen. Ein Beispiel dafür gibt es in Äsops Geschichte *Das Pferd und der Esel*. Das große, starke Pferd ist vielleicht zu stolz dem kleinen, schwachen Esel etwas seiner Last abzunehmen. Kurz danach stirbt der völlig erschöpfte Esel. Letzten Endes muss das Pferd auf dem Rückweg die gesamte Last auf sich nehmen und bereut seine Hartherzigkeit. Die Moral der Geschichte ist, dass man Egoismus in keiner Situation rechtfertigen sollte.

Fazit: Tiere begleiten den Menschen seit Jahrhunderten und sind ein adäquates Mittel, Kunst oder Leitgedanken zu versinnbildlichen. Ein bestimmtes Tier sollte aber nicht zu viele Leitgedanken widerspiegeln, denn so eine Vielzahl an Motiven verliert an Wirkung. Das ändert aber nichts daran, dass Tiere zu den beliebtesten Inspirationen vieler Künstler gehören.

Przykład 3.

Welche Rolle spielen Fremdwörter im muttersprachlichen Sprachgebrauch? Beziehen Sie sich in Ihrer Antwort auf den Textausschnitt aus dem Artikel von Karin Pittner *Anglizismen sind eine Bereicherung unseres Wortschatzes* und auf Ihre eigenen Kommunikationserfahrungen.

Zu allen Zeiten war es ein Bestreben der Fremdwortgegner, deutsche Entsprechungen vorzuschlagen. Dies geschah mit wechselndem Erfolg: Viele Wörter aus dem Bereich Post und Eisenbahn waren zunächst Fremdwörter, für die deutsche Entsprechungen vorgeschlagen wurden, die sich zu einem guten Teil auch durchgesetzt haben, wie zum Beispiel Umschlag für Kuvert oder Bahnsteig für Perron. Andere Eindeutschungen klingen dagegen sehr nach Behördendeutsch, wie etwa Fernsprecher für Telefon.

Für einen Teil der Anglizismen finden sich keine passenden Eindeutschungen wie für Laptop, wo die vorgeschlagene Eindeutschung „Klapprechner“ nur wenig Erfolg hat.

Verwirren die englischen Bezeichnungen nicht auch viele Menschen, vor allem ältere, die vielleicht nie Englisch gelernt haben?

Dass die Verwendung von Anglizismen nicht immer sehr geglückt ist und durchaus auch eine Verständnisbarriere bilden kann, zeigt die Sprache der Werbung und des Marketings, die teilweise über das Ziel hinausschießt.

Dass englische Slogans von vielen Deutschsprachigen nur sehr schlecht verstanden werden, zeigen mehrere Studien der Werbeagentur Endmark, die Probanden englische Slogans ins Deutsche übersetzen ließ, teilweise mit abenteuerlichen Ergebnissen.

Neulich ist mir ein besonders starkes Beispiel für einen eher unpassenden Anglizismus in einer Werbung für eine neue Buslinie aufgefallen, die auch zu Schrebergärten führt. Diese Werbung richtete sich offensichtlich an ein älteres Publikum und hatte als Schlagzeile „Fahr einfach mit der neuen Linie zum funky Blumenbeet“. So etwas wirkt eher lächerlich und ist Wasser auf die Mühlen der Anglizismengegner.

news.rub.de

Wymagania ogólne

II. Kształcenie językowe.

1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.
3. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji.
4. Zdobycie funkcjonalnej wiedzy na temat wybranych zagadnień z zakresu gramatyki.
5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (słuchania, mówienia, czytania i pisanie) w sytuacjach prywatnych i publicznych [...].
6. Pogłębianie umiejętności poprawnego mówienia i pisanie zgodnego z zasadami poprawności językowej.

Wymagania szczegółowe

II. 2. Zróżnicowanie języka. Zdający:

- 3) rozpoznaje funkcję języka w tekście;
- 4) dostrzega zróżnicowanie słownictwa rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy i neologizmy, eufemizmy i wulgaryzmy);
- 5) rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, rozumie ich funkcję w tekście.

- II. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:
- 1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego;
 - 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej, wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji z rozmówcą.
- II. 4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
- 2) odczytuje sens tekstu [...];
 - 3) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia);
 - 4) odczytuje sens tekstów [...] popularnonaukowych, [...] uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte;
 - 5) nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia);
 - 6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście;
 - 8) rozpoznaje wypowiedź o charakterze informacyjnym, ekspresywnym i impresywnym;
 - 9) rozpoznaje manipulację językową;
 - 10) odróżnia opinię od faktu.

Przykładowa realizacja zadania (1)

Jede Generation hat ihre eigene Sprache. Die heutige Jugend wächst in einer Zeit auf, in der das Englische dermaßen allgegenwärtig ist, dass sie immer häufiger deutsche Begriffe durch englische ersetzt. Dies geht teilweise so weit, dass diese als Fremdwörter ihren festen Weg in die deutsche Sprache finden.

- Fremdwörter bereichern die Muttersprache, weil sie die verbalen Möglichkeiten des Sprechers erweitern und Sprachvielfältigkeit fördern. Nur so lässt sich der Unterschied zwischen einem Notebook und einem Netbook verdeutlichen, der durch das deutsche Wort „Klapprechner“ ersetzt werden kann.
- Zielgruppenorientierte Sprache erleichtert die Kommunikation mit dem Publikum. Somit kann der Einsatz von Fremdwörtern z.B. die Reichweite von Werbung beeinflussen. Karin Pittner hebt in ihrem Text dabei weniger geglückte Fälle hervor. Es ist auch der umgekehrte Effekt denkbar, weshalb es sich in den meisten Fällen lohnen wird, auf Fremdwörter zurückzugreifen.
- Jeder, der schon einmal beim Arzt war, wurde unweigerlich mit Fremdwörtern konfrontiert. Im Bereich der Fachsprache führt kein Weg an ihnen vorbei, wenn nicht ein gewisses Maß an Präzision eingebüßt wird. Daher sollte vor allem bei Fachdiskussionen nicht auf diese verzichtet werden.
- Sprache ist ein Spiegelbild der Gesellschaft. Die Benutzung von Anglizismen insbesondere verbreitet in jugendlichen Bevölkerungsschichten, die in einer globalisierten Welt aufwachsen, spiegelt somit auch deren Weltoffenheit wider; ebenso kann deren Ablehnung auf geistige Verschlossenheit hinweisen, die gesamtgesellschaftlich nicht wünschenswert erscheint.

All das setzt jedoch die richtige Verwendung der benutzten Begriffe voraus. So sollte man sich stets bemühen, die von Pittner angesprochenen „abenteuerlichen Ergebniss[e]“ zu vermeiden. Dabei darf aber nicht vergessen werden, dass dieses Problem der Natur der Sprache wesenseigen – oder besser gesagt – implizit ist und nicht nur auf Fremdwörter begrenzt ist.

Darum kann Pitter nur zugestimmt werden, dass Fremdwörter „eine Bereicherung unseres Wortschatzes“ darstellen.

Przykładowa realizacja zadania (2)

Vielerorts wird darüber gestritten, wie viele Wörter aus anderen Sprachen in die Landessprache übernommen werden sollten. Das führt mitunter zu bizarr anmutenden Regelungen, wie beispielsweise in Frankreich, wo nur ein gewisser Prozentsatz einer Speisekarte mit nicht-französischen Wörtern bedruckt sein darf. Diese Haltung lässt sich auch im Textausschnitt Karin Pittners aus *Anglizismen sind eine Bereicherung unseres Wortschatzes* finden. Dieser Ansicht ist zuzustimmen.

- Das von Pittner beschriebene Beispiel einer Annonce, die ein „funky Blumenbeet“ in einem Schrebergarten, die überwiegend von älteren Menschen gepflegt werden, steht exemplarisch für den Fehlgebrauch von Anglizismen. Der konkrete Fall ist geeignet, die Abneigung gegenüber der Einführung neuer Wörter zu befördern.
- Das Problem, dass viele deutsche Muttersprachler englische Slogans nicht verstehen, ist durch die Studien der Werbeagentur Endmark belegt. Dadurch wird verdeutlicht, dass es keineswegs nur die Einbildung der „Anglizismengegner“ ist, dass Deutsche Deutsch besser verstehen als Englisch.
- Die Verwendung von Fremdwörtern schafft Distanz zwischen Gesprächsteilnehmern. So können jene gezielt eingesetzt werden, um scheinbare geistige Überlegenheit auszudrücken, wenn davon ausgegangen wird, dass das Gegenüber diese nicht verstehen wird.
- Werden fremdsprachige Wörter ohne Weiteres in die eigene Sprache übernommen, birgt dies die Gefahr, der Bildung neuer so genannter „falscher Freunde“. Ein Wort mag auf Deutsch seine eigene Bedeutung entwickeln, kann aber zugleich in seiner Ursprungssprache vorbelastet sein und nur in einem bestimmten Kontext verwendet werden. Dies setzt dem deutschen Verwender bei Berührungen mit der Ursprungssprache einer größeren Gefahr von Missverständnissen aus.

Sprache macht einen großen Teil der Kultur einer Ethnie aus. Sie dient somit als Identifikationsfaktor. Es besteht also keine Notwendigkeit, neue Begriffe zu erfinden, wenn bestehende deutsche für eine bestimmte Sache existieren. Vielmehr kann in der Pflege der eigenen Sprache eine Pflege der eigenen Kultur gesehen werden. Dies dient auch regelmäßig als Begründung für die bereits erwähnten Speisekartenregelungen.

2.2. Przykładowe zadania z rozwiązaniami. Część pisemna na poziomie podstawowym

W *Informatorze* dla każdego zadania podano:

- liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie (po numerze zadania)
- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w tym zadaniu
- zasady oceniania rozwiązań zadań
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązania każdego zadania otwartego.

Część 1. Test językowy

Przeczytaj uważnie tekst, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nim. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstu** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono. Odpowiedzi udzielaj w języku niemieckim.

Tekst 1.

Felix Stephan
E-Books im Trend

Die Digitalisierung des Buchmarktes schreitet weltweit zügig voran, der Hörbuchmarkt boomt. Davon profitiert nicht zuletzt ein altes haptisches Medium: der hochwertige CD-Schuber.

Wenn man im Spätsommer 2019 bei deutschen Verlagen nachfragt, wann der Punkt erreicht sein wird, an dem sie mit ihrem Digitalgeschäft mehr verdienen als mit dem Verkauf klassischer, drei- dimensionaler, gedruckter Bücher, dann bekommt man verschiedene Antworten. Aber keine dieser Antworten, und das ist an dieser Stelle vielleicht die eigentliche Nachricht, besteht in herzhaftem Gelächter.

Das hat möglicherweise mit einer Geschichte zu tun, die sich vor einigen Jahren in Schweden zugetragen hat. Dort hatte sich ein Start-up namens "Storytel" gegründet und allen möglichen Verlagen billig die Streaming-Rechte ihrer Bücher abgekauft, mit denen sie selbst nichts anzufangen wussten, um diese dann wie eine Art Netflix für Hörbücher auf seiner Homepage anzubieten. Die Kunden zahlten pro Monat einen festen Betrag und bekamen dafür unbegrenzten Zugang zu sämtlichen Hörbüchern, die Storytel im Angebot hatte. Damit verdiente das Unternehmen innerhalb von drei Jahren so viel Geld, dass es kurzerhand Nordstedts kaufte, den ältesten Verlag des Landes, in dem unter anderem Astrid Lindgren und August Strindberg erscheinen.

Heute ist Nordstedts eine Tochter von Storytel, was etwa so ist, als würde Suhrkamp dem Deutschen Hörbuch-Verlag gehören. Die deutschen Verlage sind also gewarnt. Das digitale Buchgeschäft umfasst heute E-Books und Hörbücher in verschiedenen Darreichungsformen: auf CDs, als Download, als Stream. Genaue Umsatzzahlen sind nicht zu haben, da sich in

diesem Geschäft zahlreiche Akteure bewegen, die keine klassischen Verlage sind und dem Börsenverein des Deutschen Buchhandels keine Meldung erstatten.

Die Amazon-Tochter Audible zum Beispiel ist nicht nur die größte Vertriebsplattform für Hörbücher in Deutschland, sondern auch der größte Produzent. Das Unternehmen verlagert die gesamte Wertschöpfungskette in sein eigenes Ökosystem und gibt traditionell keine Zahlen bekannt. Wenn man aber als Richtwert vorschlägt, dass der deutsche Buchmarkt heute zu ungefähr dreißig Prozent aus digitalen Geschäften besteht, gibt es in der Branche wenig Widerspruch. [...]

Die deutschen Verlage sind jedenfalls im Wandel begriffen. Sie produzieren nicht mehr nur Bücher, sondern in erster Linie Texte, die auf verschiedenen Kanälen ausgespielt werden. In Deutschland verharrt der Anteil der E-Books am Buchmarkt zwar stabil bei etwa fünf Prozent. Das ist jedoch insofern verzerrend, als in diese Rechnung auch Kochbücher, Bildbände oder Reiseführer einfließen, die so gut wie keinen E-Book-Anteil haben. In der klassischen Pendlerliteratur, der Fantasy, der Unterhaltung hingegen liegt er auch gern mal bei 80 Prozent. Die Zahl der gedruckten belletristischen Bücher geht derweil zurück. Der S.-Fischer-Verlag hat angekündigt, sein Programm gedruckter Bücher um rund 30 Prozent zu reduzieren, von 500 auf 300 Titel. Vor allem das Genre-Taschenbuch verschwindet, auch bei anderen Verlagen. Für die deutsche Buchkultur sind das trotzdem keine unmittelbar bedrohlichen Zahlen, schließlich geht es dabei vor allem um Bücher, die sich ohnehin niemand in den Schrank stellen möchte.

Vor ziemlich genau einem Jahr hat der Börsenverein eine Studie veröffentlicht, aus der hervorging, dass die Zahl der Leser zwar sinkt, die Umsätze der literarischen Verlage aber stabil bleiben. Jetzt zeigt sich, woran das liegt. Pendler und Vielleser wandern zu den Streamingdiensten ab, aber ehrgeizigere Leser geben mehr Geld aus. Ob Rüdiger Safranskis Hölderlin-Biografie nun 23 oder 26 Euro kostet, ist für diese Zielgruppe nicht eben erheblich. Dabei gibt es wenige Anzeichen dafür, dass sich in gedruckten Büchern Gedanken formulieren ließen, die in Hörbüchern nicht ausgedrückt werden können. Die beiden Bereiche verhalten sich erstaunlich parallel: Auf der Bestsellerliste von Audible finden sich genauso viele Thriller, Ernährungsberater und Erlebnisberichte über behutsame Zivilisationsflucht wie auf der *Spiegel*-Bestsellerliste. Und in beiden Fällen ist das Gefälle zwischen Gebrauchsware und auratisiertem Kunstwerk so groß, als hätte der amerikanische Literaturwissenschaftler Leslie Fiedler den Essay "Close the Gap" nie geschrieben. Im Grunde verhält es sich eher so, dass man das Segment der ernsthaften Literatur gerade daran erkennt, dass dort so viel vom Einreißen der Hierarchien die Rede ist. [...]

Amazon spielt in diesem Markt eine zwiespältige Rolle: Einerseits hat das Unternehmen viel Geld in das Hörbuch-Marketing gesteckt und die Verlage unter Druck gesetzt, auch selbst hochwertige Produktionen zu lancieren. Andererseits versucht Amazon, von der Herstellung bis zur Auslieferung alles selbst zu übernehmen und damit Studios, Verlage und Buchhandlungen aus dem Spiel zu nehmen. Die spätkapitalistische Zentralisierung einer ganzen Branche auf ein einziges Unternehmen ist bei Audible weitgehend abgeschlossen. Die deutschen Verlage haben dieser Struktur nur die besondere Qualität ihrer Produktionen entgegenzusetzen – und ein Publikum, das bereit ist, dafür zu zahlen, weil es den Unterschied erkennt.

Zadanie 1. (0–1)

Definieren Sie den Begriff *Digitalisierung* anhand des Textes *E-Books im Trend*.

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe
- 3. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji.

Wymaganie szczegółowe

- 4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
 - 2) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań porządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawna odpowiedź.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Wichtige Elemente der Definition: zunehmende Nutzung von E-Books und Hörbüchern; Verzicht auf traditionelle Papierbücher.

Zadanie 2. (0–2)

Erörtern Sie die Position des Autors zur Digitalisierung von Literatur. Nennen Sie mindestens 2 Argumente.

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe
- 4. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji.

Wymaganie szczegółowe

4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
 - 6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie dwóch poprawnych argumentów.
- 1 pkt – podanie jednego poprawnego argumentu.
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

1. Digitalisierung von Literatur durchlebt heutzutage schnellen Fortschritt.
2. In der Zukunft könnten E-Books und Hörbücher die traditionellen Papierbücher endgültig ersetzen.

Zadanie 3. (0–1)

Schreiben Sie einen Kommentar für ein Forum, in dem Sie sich kurz mit der Position des Autors zur Digitalisierung von Papierbüchern auseinandersetzen.

Ihr Kommentar sollte bis 100 Wörter umfassen.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

- IV. Tworzenie wypowiedzi
 1. Rozwijanie i pogłębianie umiejętności wypowiedzania się w różnych formach.
 4. Doskonalenie umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnych.

Wymaganie szczegółowe

2. Pisanie. Zdający:
 - 4) przygotowuje wypowiedź [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – napisanie komentarza na forum.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Letztens habe ich in der *Süddeutschen Zeitung* einen Artikel unter dem Titel „E-Books im Trend“ gelesen. Der Autor des Textes stellt das Thema Digitalisierung von Papierbüchern so dar, als ob die wachsende Popularität von E-Books und Hörbüchern wirklich gefährlich für die traditionellen Papierbücher wäre. Manchen Behauptungen stimme ich aber zu. E-Books und Hörbücher werden von Tag zu Tag populärer und immer mehr Menschen verzichten auf Papierbücher, weil sie Reader oder Tablets bevorzugen. Der Markt muss sich auch ändern, um dem Kunden neue und aktuelle Ware anbieten zu können. Ist es wirklich so beunruhigend? Viele Menschen werden nie Reader oder Tablets zum Lesen benutzen, weil sie einfach lieber Papierbücher lesen. Der haptische, erste Schritt ist für die „Papierbuchliebhaber“ genauso wichtig wie der Geruch eines neuen, manchmal auch alten, Buches. Die, die lieber auf's Digitale umsteigen, machen's häufig auch aus umweltfreundlichen Gründen. Ich persönlich ... gehe mit dem Fortschritt.

Zadanie 4. (0–1)

Nennen Sie 2 Unterschiede zwischen E-Books und Papierbüchern.

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

II. Kształcenie językowe

4. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji.

Wymaganie szczegółowe

4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:

- 6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie dwóch różnic.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

E-Books: können im Dunkeln gelesen werden, große Speicherkapazität;

Papierbücher: müssen nicht aufgeladen werden, Geruch.

Zadanie 5. (0–2)

Beurteilen Sie die Richtigkeit der folgenden Aussagen zum Text *E-Books im Trend*. Wählen Sie R, wenn die Aussage richtig ist, oder F, wenn sie falsch ist.

1.	Der S.-Fischer-Verlag hat bestätigt, sein Programm gedruckter Bücher um rund 300 Titel zu reduzieren.	R	F
2.	Der genaue Umsatz von digitalen Literaturträgern ist wegen diversen, unklaren Geschäftsverbindungen schwierig zu erschließen.	R	F
3.	Man kann annehmen, dass der deutsche Buchmarkt heute zu ungefähr dreißig Prozent aus digitalen Geschäften besteht.	R	F

Wymaganie ogólne

II. Kształcenie językowe.

5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (czytania [...]).

Wymaganie szczegółowe

4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:

4) odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

2 pkt – wskazanie trzech odpowiedzi.

1 pkt – wskazanie dwóch odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. F

2. F

3. R

Zadanie 6. (0–2)

Verbinden Sie die Satzteile. Tragen Sie die Antworten in die Tabelle ein.

1. Die Streaming-Plattform *Storytel* versichert
 2. Audible verkauft
 3. Belletristik in klassischer Form
 4. Die Tochtergesellschaft von Amazon
- a) durchlebt eine Krise.
 - b) hat ein vielseitiges Angebot an E-Books.
 - c) selbstproduzierte E-Books.
 - d) den Kunden einen unbeschränkten Zugang zu vielen Hörbüchern.

1	2	3	4

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe
5. Pogłębianie umiejętności ([...] czytania [...]).

Wymaganie szczegółowe

4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
 - 2) odczytuje sens tekstu [...], potrafi wydzielić jego fragmenty [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne wskazanie czterech odpowiedzi.
 1 pkt – poprawne wskazanie trzech odpowiedzi.
 0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. d
2. c
3. a
4. b

Zadanie 7. (0–2)

Lesen Sie den Text und unterstreichen Sie das richtige Wort.

Digitale Bücher kann man mit verschiedenen Geräten lesen z.B. per E-Book-Reader, Computer, Tablet oder Smartphone. Nicht alle **verbessern / bieten** ein gutes Leseerlebnis. Die besten sind selbstverständlich E-Book-Reader, deren konzeptuelles Bildschirmdesign sich am besten zum Lesen **eignet / geeignet**. Lange Akkulaufzeit spielt bei der Wahl eines neuen **Anbieters / Readers** die wichtigste Rolle, denn ohne Energie bleibt einem nur noch das **analoge / digitale** Buch übrig.

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe
5. Pogłębianie umiejętności ([...] czytania [...]).

Wymaganie szczegółowe

4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
 - 2) odczytuje sens tekstu [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawny wybór czterech uzupełnień.
1 pkt – poprawny wybór trzech uzupełnień.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

bieten, eignet, Readers, analoge

Zadanie 8. (0–1)

Betiteln Sie die folgenden Textabschnitte.

.....
Die Digitalisierung des Buchmarktes schreitet weltweit zügig voran, der Hörbuchmarkt boomt. Davon profitiert nicht zuletzt ein altes haptisches Medium: der hochwertige CD-Schuber.
.....

Die Amazon-Tochter Audible zum Beispiel ist nicht nur die größte Vertriebsplattform für Hörbücher in Deutschland, sondern auch der größte Produzent. Das Unternehmen verlagert die gesamte Wertschöpfungskette in sein eigenes Ökosystem und gibt traditionell keine Zahlen bekannt. Wenn man aber als Richtwert vorschlägt, dass der deutsche Buchmarkt heute zu ungefähr dreißig Prozent aus digitalen Geschäften besteht, gibt es in der Branche wenig Widerspruch.

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe.
2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.

Wymaganie szczegółowe

2. Zróżnicowanie języka. Zdający:
 - 4) dostrzega zróżnicowanie słownictwa rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu.

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne napisanie dwóch tytułów.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Entwicklung der Digitalisierung; Audible als Marktführer

Zadanie 9. (0–1)**Kreuzen Sie die richtige Antwort an.**

1. Seit 2019 bringenden deutschen Verlagen einen großen Gewinn.

- a) Tochtergesellschaften
- b) klassisch gedruckte Bücher
- c) Streamingdienste
- d) elektronische Bücher

2. E-Books-Benutzer konnten die Storytell-Bibliothekdurchstöbern.

- a) gegen Bezahlung
- b) kostenlos
- c) erst nach Registrierung
- d) nach Einkauf eines Buches

Wymaganie ogólne

II. Kształcenie językowe.

3. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji.

Wymaganie szczegółowe

2. Zróżnicowanie języka. Zdający:

- 1) rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenia w tekście.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. d

2. b

Zadanie 10. (0–2)

Schreiben Sie Antonyme für folgende Wörter aus dem Text.

digital –

Verkauf –

hochwertig –

Wymaganie ogólne

II. Kształcenie językowe

3. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka [...].

Wymaganie szczegółowe

2. Zróżnicowanie języka. Zdający:

4) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy i neologizmy, eufemizmy i wulgaryzmy).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie trzech antonimów.

1 pkt – poprawne podanie dwóch antonimów.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

analog, Erwerb, minderwertig

Tekst 2.

Jochen Arntz

Bildnisse aus einer anderen Welt

Die meisten Autobücher sind Papierverschwendung. Doch dieses nicht. "Stars & Sportscars" zeigt die Rennfahrer und -fans der Nachkriegszeit auf Fotos der Fürstin zu Sayn-Wittgenstein - und dokumentiert deren Lebensfreude ebenso wie ihre Todesangst.

Es gab Zeiten, in denen das Auto der natürliche Feind des Waldes war. Das ist besser geworden, seitdem es Katalysatoren gibt. Heute aber hat man manchmal den Eindruck, dass das Autobuch, besser gesagt die Zehntausende Autobücher, die jedes Jahr auf den Markt kommen, die ärgsten Feinde der Bäume sind. Denn auch wenn Papier nicht mehr nur aus Holz gemacht ist, werden doch einige Hektar Wald fallen müssen, damit jedes Jahr Tonnen von überflüssigen Porsche-Alfa-Romeo-Mercedes-BMW-Bilderbüchern gedruckt werden können, Bücher mit Fotos, die man alle schon mal gesehen hat, und Texten, die niemanden berühren. Und es werden immer mehr.

Doch dann sticht da plötzlich ein Buch aus den Hunderten Titeln heraus, ein Buch mit den Fotos einer Frau, die mittlerweile Mitte 90 ist und immer noch aufrecht, ein Buch mit den Motorsport-Bildern der Marianne Fürstin zu Sayn-Wittgenstein. "Förschtl" hatte Gunter Sachs jene Frau genannt, die jahrzehntelang mit ihrer Kamera Rennen, Rennfahrer und die schnellen Wochenenden des europäischen Adels verfolgte.

Stars & Sportscars, diesen Titel hat der Verlag dem Buch gegeben, aber eigentlich geht es darum gar nicht, es geht auch nicht wirklich um Autos, sondern um eine seltsam verschwenderisch fröhliche Lebenshaltung, die sich im tief stehenden Licht an der Strecke von Le Mans manifestiert, selbst auf dem verregneten Asphalt des Nürburgrings und im feinen Lächeln eines Graham Hill erahnen lässt. Dieses "Hurra, wir leben noch!" der Nachkriegsjahre. Da sind die selbstvergessenen Feste auf Schloss Sayn in der Nähe des Nürburgrings für immer festgehalten. Da ist aber in anderen Aufnahmen auch die Angst der Marlene Lauda um ihren Mann förmlich zu spüren, die Einsamkeit des Rennfahrers in der Box ins fahle Licht gerückt.

Es sind alles Bildnisse aus einer anderen Welt, in denen sich guter Geschmack, Bildung und der Hang zu schnellen Autos nicht ausschließen mussten. Lebensfreude und Todesgefahr auch nicht. Da sind die Schauspieler David Niven und Curd Jürgens an der Strecke zu sehen, und der junge Jochen Rindt, der nie alt wurde.

Das Buch ist ein Museum, das auf jeder Seite eine neue Vitrine öffnet. Und das einen Blick in das Leben einer Frau erlaubt, die 85 Jahre lang mit der Kamera arbeitete, 300 000 Bilder machte. Sie war schon eine Gesellschaftsreporterin, bevor man den Begriff überhaupt kannte, später nannten viele sie "Mamarazzi", in Anlehnung an die aufdringlichen Paparazzi, die auch bei jedem Rennwochenende dabei waren. Doch sie ist anders, lässt den Menschen Raum, kann Abstand halten. So wirkt selbst das Bild eines Autounfalls auf der Landstraße bei ihr wie eine klassische Theaterszene.

Ganz am Anfang bekam sie übrigens den besten Rat. Als Marianne zu Sayn-Wittgenstein 1930, nach langem Betteln, ihre erste eigene Kamera geschenkt bekam, da sagte ihr Vater: "Bilder sind teuer. Überlege dir genau, was du fotografierst, bevor du auf den Auslöser drückst."

Verschwende kein Geld." Sie hielt sich dran. Eine gute Haltung, hat sie doch dazu geführt, dass das Papier für dieses Autobuch alles andere als verschwendet wurde.

sueddeutsche.de

Zadanie 1. (0–3)

Fassen Sie den Text *Bildnisse aus einer anderen Welt* geordnet zusammen. Ihr Text sollte 60–90 Wörter umfassen.

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe.
5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (czytania [...]).

Wymaganie szczegółowe

4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
- 3) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe [...] twierdzenia i sposób ich uzasadnienia).

Zasady oceniania

- 3 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia, streszczenie logicznie spójne, właściwa liczba słów.
- 2 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.
- 1 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna LUB brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Der Text ist eine kurze Buchbesprechung von *Stars & Sportscars*. Das Album enthält mehrere dekadente Fotos von Autos und Rennfahrern der Nachkriegszeit, die mit viel Zeitgefühl von Marianne zu Sayn-Wittgenstein gemacht wurden. Das Buch wird vom Autor als *Museum* mit diversen Vitrinen bezeichnet, in denen einzelne Fotos als geschichtliche Beweisstücke ausgestellt werden. In Anlehnung an Paparazzi wurde die Fotografin zu *Mamarazzi* gekürt, obwohl ihr Respekt für den Menschen nichts mit aufdringlichem Verhalten heutiger Skandalbildjournalisten zu tun hatte.

Zadanie 2. (0–2)

Untersuchen Sie den Argumentationsgang des Textes von Jochen Arntz und erläutern Sie seine Intention an 2 Beispielen.

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe.
- 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (czytania [...]).

Wymaganie szczegółowe

- 4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
 - 3) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe [...] twierdzenia i sposób ich uzasadnienia).

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie dwóch poprawnych przykładów.
- 1 pkt – podanie jednego poprawnego przykładu.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Die Intention des Autors des Artikels war, eigene, subjektive Meinung zum Buch *Stars & Sportscars* zu zeigen. Er stellt die Bilder der Fürstin Marianne zu Sayn-Wittgenstein so dar, als ob sie die schönsten und die besten der Welt wären. Schon beim Titel lässt sich feststellen, dass man mit etwas Außergewöhnlichem zu tun haben wird. Der Autor hebt besonders die fotografischen Fähigkeiten der *Mamarazzi* hervor, wie sie einmal niedlich genannt wurde. Der Spitzname soll vor allem zeigen, dass Marianne Mutter der Autofotografie sei - die Allerbeste in ihrem Fach.

Zadanie 3. (0–2)

Untersuchen Sie textbezogen den Standpunkt des Autors bezüglich *Stars & Sportcars*. Nennen Sie 2 Beispiele.

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe.
 - 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.

Wymaganie szczegółowe

- 4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
 - 4) odczytuje sens tekstów publicystycznych [...] uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne jak i ukryte.

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne podanie dwóch przykładów.
- 1 pkt – poprawna podanie jednego przykładu.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

- 1. *Stars & Sportcars* sei ein visueller Nachweis der Zeitgeschichte.
- 2. Die Fotografin Marianne zu Sayn-Wittgenstein gilt als Garantie für die Qualität ihrer Fotos.

Zadanie 4. (0–2)

Analysieren Sie die sprachliche Gestaltung des Textes *Bildnisse aus einer anderen Welt*. Nennen Sie 2 wertende und 2 beschreibende Ausdrücke.

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

- II. Kształcenie językowe
 - 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.
 - 3. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji.

Wymaganie szczegółowe

- 2. Zróżnicowanie języka
 - 3) rozpoznaje funkcję języka w tekście.

Zasady oceniania

- 2 pkt – cztery poprawne przykłady.
- 1 pkt – trzy poprawne przykłady.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Wertende Ausdrücke: verschwenderisch fröhliche Lebenshaltung, überflüssige Bilderbücher;
Beschreibende Ausdrücke: im feinen Lächeln, auf dem verregneten Asphalt.

Zadanie 5. (0–2)

Untersuchen Sie textbezogen, ob der Autor den Text sachlich und objektiv oder eher subjektiv schreibt. Nennen Sie mindestens je 2 Beispiele.

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

- II. Kształcenie językowe
 - 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.
 - 3. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji.
- IV. Tworzenie wypowiedzi
 - 4. Doskonalenie umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnych.

Wymagania szczegółowe

- 2. Zróżnicowanie języka
 - 3. rozpoznaje funkcję języka w tekście.
- 2. Pisanie. Zdający:
 - 3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie dwóch poprawnych przykładów.
- 1 pkt – podanie jednego poprawnego przykładu.
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Der Autor des Textes schreibt sachlich, aber auf keinen Fall objektiv. Seine subjektiven Pauschalisierungen in Bezug auf die gesamte Palette von Autobüchern, deren Inhalte kollektiv verspottet werden, schwächen seine Argumente ab ("Die meisten Autobücher sind Papierverschwendung. Doch dieses nicht." / "Es gab Zeiten, in denen das Auto der natürliche Feind des Waldes war. Das ist besser geworden, seitdem es Katalysatoren gibt. Heute aber hat man manchmal den Eindruck, dass das Autobuch, besser gesagt die Zehntausende Autobücher, die jedes Jahr auf den Markt kommen, die ärgsten Feinde der Bäume sind.").

Zadanie 6. (0–2)

Welche Schlussfolgerungen zieht der Autor in seinem Text *Bildnisse aus einer anderen Welt*? Nennen Sie 2 Beispiele.

.....

.....

Wymaganie ogólne

- II. Kształcenie językowe.
5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (czytania [...]).

Wymaganie szczegółowe

4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:
- 4) odczytuje sens tekstów [...] popularnonaukowych, [...] uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie dwóch poprawnych przykładów.
1 pkt – podanie jednego poprawnego przykładu.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

1. Fotos sollten qualitativ bewertet werden.
2. Erzwungener Eintritt in die Privatsphäre fotografierten Menschen ist kein Bestandteil der Fotoqualität.

Część 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów

Zadanie 1. (0–1)

Nennen Sie den Autor und den Titel des Textes, aus dem der unten stehende Ausschnitt stammt.

Gleich nach sieben ging man zu Tisch, und alles freute sich, daß der Weihnachtsbaum, eine mit zahllosen Silberkugeln bedeckte Tanne, noch einmal angesteckt wurde. Crampas, der das Ringsche Haus noch nicht kannte, war helle Bewunderung. Der Damast, die Weinkühler, das reiche Silbergeschirr, alles wirkte herrschaftlich, weit über oberförsterliche Durchschnittsverhältnisse hinaus, was darin seinen Grund hatte, daß Rings Frau, so scheu und verlegen sie war, aus einem reichen Danziger Kornhändlerhause stammte. Von daher rührten auch die meisten der ringsumher hängenden Bilder: der Kornhändler und seine Frau, der Marienburger Remter und eine gute Kopie nach dem berühmten Memlingschen Altarbild in der Danziger Marienkirche. Kloster Olivia war zweimal da, einmal in Öl und einmal in Kork geschnitzt. Außerdem befand sich über dem Büfett ein sehr nachgedunkeltes Porträt des alten Nettelbeck, das noch aus dem bescheidenen Mobiliar des erst vor anderthalb Jahren verstorbenen Ringschen Amtsvorgängers herrührte. Niemand hatte damals bei der gewöhnlich stattfindenden Auktion das Bild des Alten haben wollen, bis Innstetten, der sich über diese Mißachtung ärgerte, darauf geboten hatte. Da hatte sich denn auch Ring patriotisch besonnen, und der alte Kolbergverteidiger war der Oberförsterei verblieben.

Autor: Titel:

Wymaganie ogólne

- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymaganie szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:

- 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie autora i tytułu noweli.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Autor: Theodor Fontane

Titel: *Effi Briest*

Zadanie 2.

Lesen Sie das unten stehende Zitat aus Theodor Fontanes *Effi Briest*.

„Sage, Roswitha, du bist doch eigentlich katholisch. Gehst du denn nie zur Beichte?“

„Nein.“

„Warum nicht?“

„Ich bin früher gegangen. Aber das Richtige hab ich doch nicht gesagt.“

„Das ist sehr unrecht. Dann freilich kann es nicht helfen.“

„Ach, gnädigste Frau, bei mir im Dorf machten es alle so. Und welche waren, die kicherten bloß.“

„Hast du denn nie empfunden, daß es ein Glück ist, wenn man etwas auf der Seele hat, daß es runter kann?“

„Nein, gnädigste Frau. Angst habe ich wohl gehabt, als mein Vater damals mit dem glühenden Eisen auf mich loskam; ja, das war eine große Furcht, aber weiter war es nichts.“

„Nicht vor Gott?“

„Nicht so recht, gnädigste Frau. Wenn man sich vor seinem Vater so fürchtet, wie ich mich gefürchtet habe, dann fürchtet man sich nicht so sehr vor Gott. Ich habe bloß immer gedacht, der liebe Gott sei gut und werde mir armem Wurm schon helfen.“

Effi lächelte und brach ab und fand es auch natürlich, daß die arme Roswitha so sprach, wie sie sprach. Sie sagte aber doch:

„Weißt du, Roswitha, wenn ich wiederkomme, müssen wir doch nochmal ernstlich drüber reden. Es war doch eigentlich eine große Sünde.“

„Das mit dem Kinde und daß es verhungert ist? Ja, gnädigste Frau, das war es. Aber ich war es ja nicht, das waren ja die anderen ... Und dann ist es auch schon so sehr lange her.“

Theodor Fontane, *Effi Briest*, Dresden 1988.

Zadanie 2.1. (0–2)

Charakterisieren Sie mithilfe Ihrer Kenntnis des gesamten Textes die Figur der Roswitha Gellenhagen. Nennen Sie mindestens 4 Beispiele.

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.

Wymaganie szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:

- 6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego [...].

Zasady oceniania

2 pkt – cztery poprawne przykłady.

1 pkt – trzy poprawne przykłady.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

liebevolles und engagiertes Kindermädchen, Effis treue und zuversichtliche Dienerin, einfältig, katholisch

Zadanie 2.2. (0–1)

Zu welcher literarischen Gattung gehört Theodor Fontanes *Effi Briest*? Wählen Sie die richtige Antwort.

- A. Biografie
- B. Roman
- C. Tragödie

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.

Wymaganie szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:

- 3) rozpoznaje gatunki literackie [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Zadanie 2.3. (0–1)

Nennen Sie 2 Gründe für Ihre Gattungszuordnung.

1.

2.

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.

Wymaganie szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 3) rozpoznaje gatunki literackie [...].

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

symmetrischer Aufbau des Buches (Exposition, Vorbereitung des Wendepunkts, Höhepunkt, Ausklang der Geschichte), detailreiche Sprache

Zadanie 3. (0–1)

Lesen Sie den unten stehenden Ausschnitt aus Theodor Fontanes *Effi Briest*.

Aber nicht auf lange; sie hatte es nicht sein können, nun war es statt ihrer die Tochter – alles in allem ebensogut oder vielleicht noch besser. Denn mit Briest ließ sich leben, trotzdem er ein wenig prosaisch war und dann und wann einen kleinen frivolen Zug hatte. Gegen Ende der Tafel, das Eis wurde schon herumgereicht, nahm der alte Ritterschaftsrat noch einmal das Wort, um in einer zweiten Ansprache das allgemeine Familien-Du zu proponieren. Er umarmte dabei Innstetten und gab ihm einen Kuß auf die linke Backe. Hiermit war aber die Sache für ihn noch nicht abgeschlossen, vielmehr fuhr er fort, außer dem „Du“ zugleich intimere Namen und Titel für den Hausverkehr zu empfehlen, eine Art Gemütlichkeitsrangliste aufzustellen, natürlich unter Wahrung berechtigter, weil wohlwerbener Eigentümlichkeiten.

Theodor Fontane, *Effi Briest*, Dresden 1988.

Was beschreibt die im Zitat beschriebene Szene? Wählen Sie a oder b.

- a) Hochzeit
- b) Verlobungsmahl

Antwort:.....

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

- 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymaganie szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:

- 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Verlobungsmahl

Zadanie 4. (0–2)

Betiteln Sie die Standaufnahme aus der zweiteiligen Buddenbrooks-Verfilmung (1959) und erklären Sie, was in der Szene passiert.

Titel:.....

Erklärung der Szene:

.....

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.
4. Kształtowanie świadomego uczestnictwa w kulturze.

Wymagania szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 1) zna podstawy periodyzacji literatury [...];
 - 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne podanie tytułu sceny wraz z uzasadnieniem.
 1 pkt – poprawne podanie tytułu sceny.
 0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Titel: Hannos letzte Sekunden / Tod des besten Freundes;
 Erklärung: Hanno (Johann Buddenbrook) liegt mit Typhuserkrankung im Bett und bekommt Sekunden vor seinem Tod Besuch von seinem Freund Kai.

Zadanie 5. (0–1)

Lesen Sie das Gedicht *Der Handschuh* von Friedrich Schiller.

Und der König winkt wieder;
 da öffnet sich behend
 ein zweites Tor,
 daraus rennt
 mit wildern Sprunge
 ein Tiger hervor.
 Wie der den Löwen erschaut,
 Brüllt er laut,
 Schlägt mit dem Schweif
 Einen furchtbaren Reif,
 Und recket die Zunge,

Und im Kreise scheu
Umgeht er den Leu
Grimmig schnurrend;
Drauf streckt er sich murrend
Zur Seite nieder.

wolnelektury.pl

Zu welcher literarischen Gattung gehört das Gedicht?

.....
.....

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.

Wymaganie szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 3) rozpoznaje gatunki literackie [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie gatunku literackiego.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Ballade

Zadanie 6. (0–2)

Lesen Sie das unten stehende Exzerpt aus Friedrich Schillers *Der Handschuh* und erklären Sie die Bedeutung folgender Wörter.

Da fällt von des Altans Rand
Ein Handschuh von schöner Hand
Zwischen den Tiger und den **Leu**'n
Mitten hinein.

Und zu Ritter Delorges, spottenderweis,
Wendet sich Fräulein Kunigund:
"Herr Ritter, ist Eure Lieb so heiß,
Wie Ihr mirs schwört zu jeder Stund,
Ei, so hebt mir den Handschuh auf!"

Und der Ritter in schnellem Lauf
Steigt hinab in den furchtbarn **Zwinger**
Mit festem Schritte,

Und aus der **Ungeheuer** Mitte
Nimmt er den Handschuh mit keckem Finger.

wolnelektury.pl

Leu –.....

Zwinger –.....

Ungeheuer –.....

Wymagania ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymagania szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:

- 7) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie trzech wyrazów.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie dwóch wyrazów.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Leu: Löwe

Zwinger: (Tier-)käfig

Ungeheuer: Monster / Koloss

Zadanie 7. (0–2)

Lesen Sie das Gedicht *Mondnacht* von Joseph von Eichendorff.

Es war, als hätt' der Himmel
Die Erde still geküßt,
Daß sie im Blütenschimmer
Von ihm nun träumen müßt'.

Die Luft ging durch die Felder,
Die Ähren wogten sacht,
Es rauschten leis die Wälder,
So sternklar war die Nacht.

Und meine Seele spannte
Weit ihre Flügel aus,
Flog durch die stillen Lande,
Als flöge sie nach Haus.

Stellen Sie fest, welcher Epoche und Gattung es zugeordnet werden kann. Nennen Sie mindestens zwei Beispielmotive für die ausgewählte Epoche.

Epoche:.....

Motive:.....

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymagania szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 1) zna podstawy periodyzacji literatury [...];
 - 2) zna prądy literackie, potrafi wymienić ich cechy;
 - 3) rozpoznaje gatunki literackie [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne określenie epoki i dwóch motywów.

1 pkt – poprawne określenie epoki.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Epoche: Romantik

Przykładowe rozwiązanie

Motive: Nacht und Tod, Sehnsucht nach Entgrenzung

Zadanie 8. (0–3)

Lesen Sie das Gedicht *Mondnacht* von Joseph von Eichendorff.

Strophe 1

Es war, als hätt' der Himmel
Die Erde still geküßt,
Daß sie im Blütenschimmer
Von ihm nun träumen müßt'.

Strophe 2

Die Luft ging durch die Felder,
Die Ähren wogten sacht,
Es rauschten leis die Wälder,
So sternklar war die Nacht.

Strophe 3
 Und meine Seele spannte
 Weit ihre Flügel aus,
 Flog durch die stillen Lande,
 Als flöge sie nach Haus.

Joseph von Eichendorff, *Gedichte*, Lubowitz 2007.

Welche Motive findet man in folgenden Strophen?

Strophe 1.....

Strophe 2.....

Strophe 3.....

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymagania szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 1) rozpoznaje [...] motywy.
 - 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...].

Zasady oceniania

- 3 pkt – poprawne wskazanie trzech motywów.
 2 pkt – poprawne wskazanie dwóch motywów.
 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Strophe 1: Verklärung der Naturwahrnehmung
 Strophe 2: Beobachtung der Naturvorgänge; Romantik
 Strophe 3: Seelenflug; Entgrenzung

Zadanie 9. (0–2)

Erklären Sie anhand des Exzerpts und mithilfe Ihrer Kenntnis des gesamten Textes, warum das Drama *Der Besuch der alten Dame* von Friedrich Dürrenmatt der Untergattung Tragikomödie zugeordnet werden kann. Nennen Sie 2 Argumente.

DER LEHRER Güllener. Wir müssen uns klar sein, daß Frau Zachanassian mit dieser Schenkung etwas Bestimmtes will. Was ist dieses Bestimmte? Will sie uns mit Geld beglücken, mit Gold überhäufen, die Wagnerwerke sanieren, die Platz-an-der-Sonne-Hütte, Bockmann? Ihr wißt, daß dies nicht so ist. Frau Claire Zachanassian plant Wichtigeres. Sie will für ihre Milliarde Gerechtigkeit, die Gerechtigkeit. Sie will, daß sich unser Gemeinwesen in ein gerechtes verwandle. Diese Forderung läßt uns stutzen. Waren wir denn nicht ein gerechtes Gemeinwesen?

DER ERSTE Nie!

DER ZWEITE Wir duldeten ein Verbrechen!

DER DRITTE Ein Fehlurteil!

DER VIERTE Meineid!

EINE FRAUENSTIMME Einen Schuft!

ANDERE STIMMEN Sehr richtig!

DER LEHRER Gemeinde von Güllen! Dies der bittere Tatbestand: Wir duldeten die Ungerechtigkeit. Ich erkenne nun durchaus die materielle Möglichkeit, die uns die Milliarde bietet; ich übersehe keineswegs, daß die Armut die Ursache von so viel Schlimmem, Bitterem ist, und dennoch: Es geht nicht um Geld, - Riesenbeifall - es geht nicht um Wohlstand und Wohleben, nicht um Luxus, es geht darum, ob wir Gerechtigkeit verwirklichen wollen, und nicht nur sie, sondern auch all die Ideale, für die unsere Alvordern gelebt und gestritten hatten und für die sie gestorben sind, die den Wert unseres Abendlandes ausmachen! Riesenbeifall. Die Freiheit steht auf dem Spiel, wenn die Nächstenliebe verletzt, das Gebot, die Schwachen zu schützen, mißachtet, die Ehe beleidigt, ein Gericht getäuscht, eine junge Mutter ins Elend gestoßen wird. Pfuirufe. Mit unseren Idealen müssen wir nun eben in Gottes Namen Ernst machen, blutigen Ernst. Riesenbeifall. Reichtum hat nur dann Sinn, wenn aus ihm Reichtum an Gnade entsteht: Begnadet aber wird nur, wer nach der Gnade hungert. Habt ihr diesen Hunger, Güllener, diesen Hunger des Geistes, und nicht nur den anderen, profanen, den Hunger des Leibes? Das ist die Frage, wie ich als Rektor des Gymnasiums ausrufen möchte. Nur wenn ihr das Böse nicht aushaltet, nur wenn ihr unter keinen Umständen in einer Welt der Ungerechtigkeit mehr leben könnt, dürft ihr die Milliarde der Frau Zachanassian annehmen und die Bedingung erfüllen, die mit dieser Stiftung verbunden ist. Dies, Güllener, bitte ich zu bedenken.

Friedrich Dürrenmatt, *Der Besuch der alten Dame. Tragische Komödie*, Zürich 1998.

.....

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymagania szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:

- 1) zna podstawy periodyzacji literatury [...];
- 3) rozpoznaje gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie dwóch przykładów.

1 pkt – poprawne podanie jednego przykładu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Tragikomödie verbindet Merkmale einer Tragödie (schicksalhafter Konflikt der Hauptfigur, ihr Untergang, der Leser / Zuschauer soll moralisch und emotional bewegt werden, ...) und einer Komödie (übertriebene Darstellung menschlicher Schwächen, um den Leser / Zuschauer zu belustigen, ...).

Alfred III als tragische Figur, die ihre schuldhafte Tat erkennt und schließlich die Konsequenzen akzeptiert; Güllener begehren Wohlstand um jeden Preis, was zu ihrer Demoralisierung führt; Claires Rache für die ihr angetane Ungerechtigkeit; Unrecht wird als Gerechtigkeit verstanden; manche Kommentare von Claire können als komisch eingestuft werden; ethische Funktion des Dramas.

Zadanie 10. (0–2)

Beurteilen Sie die Richtigkeit der Aussagen in Bezug auf Friedrich Dürrenmatts *Der Besuch der alten Dame*. Kreuzen Sie R an, wenn die Aussage richtig ist, oder F, wenn sie falsch ist.

1.	Claire Zachanassian will sich nach 2 Dekaden an ihrem ehemaligen Geliebten rächen.	R	F
2.	Die Handlung spielt im Dorf Güllen.	R	F
3.	Die Güllener fangen an, auf Pump zu leben.	R	F

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymaganie szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...].

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. F
2. F
3. R

Zadanie 11. (0–3)

Wählen Sie die richtige Antwort in Bezug auf Bertolt Brechts *Mutter Courage und ihre Kinder*. Wählen Sie a, b oder c. Tragen Sie die Antworten in die Tabelle ein.

- Wie heißt das historische Ereignis, das Hintergrund für "Mutter Courage und ihre Kinder" ist?
 - Russisch-Schwedischer Krieg (1611–1617)
 - Dreißigjähriger Krieg (1618–1648)
 - Osmanisch–Polnischer Krieg (1620–1621)
- Was ist die berufliche Beschäftigung der Hauptfigur Mutter Courage?
 - Korbflechterin
 - Kürschnerin
 - Marketenderin
- Was ist der eigentliche Name von Mutter Courage?
 - Yvette Pottier
 - Maria Trippelli
 - Anna Fierling

1.	2.	3.

Wymaganie ogólne

- Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
 - Pogłębianie znajomości historii narodowej [...].
- Kształcenie literackie i kulturowe.
 - Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymaganie szczegółowe

- Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...]. Zdający:
 - rozumie związek poznanych utworów z życiem narodu [...].

Zasady oceniania

- 3 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.
- 2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.
- 1 pkt – jedna poprawna odpowiedź.
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

- b
- c
- c

Zadanie 12. (0–1)

Lesen Sie das unten stehende Zitat aus Bertolt Brechts *Mutter Courage und ihre Kinder*.

Die armen Leut brauchen Courage. Warum, sie sind verloren. [...] Schon daß sie Kinder in die Welt setzen, zeigt, daß sie Courage haben, denn sie haben keine Aussicht. Sie müssen einander den Henker machen und sich gegenseitig abschlachten, wenn sie einander da ins Gesicht schaun wolln, das braucht wohl Courage.

Bertolt Brecht, *Mutter Courage und ihre Kinder*, Berlin 2013.

Woher stammt eigentlich der Beiname *Courage* und welche Bedeutung hat er?

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

- II. Kształcenie językowe.
 - 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
 - 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymagania szczegółowe

- 2. Zróżnicowanie języka. Zdający:
 - 1) rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenie w tekście;
 - 5) rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, rozumie ich funkcję w tekście.
- 1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawna odpowiedź.
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Den Beinamen *Courage* bekam sie, weil sie unter Geschützfeuer tapfer fünfzig Brote nach Riga transportierte, um sie zu verkaufen.

Laut Anna Fierling ist *Courage* keine ethische Tugend, sondern Notwendigkeit des Lebens.

Zadanie 13. (0–1)

Was ist die Funktion der Lieder in *Mutter Courage und ihre Kinder*? Nennen Sie mindestens 2 Funktionen.

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.
4. Kształtowanie świadomego uczestnictwa w kulturze.

Wymagania szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 1) zna podstawy periodyzacji literatury [...];
 - 7) rozpoznaje w utworze [...] różne sposoby przekazywania świata przedstawionego [...];
 - 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne podanie dwóch funkcji.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Verknüpfung dramatischer Handlung mit episch-lyrischen Elementen. Lieder unterbrechen bewusst die Handlung und kommentieren die Geschehnisse, dienen zur Wiedergabe der Gedanken des Autors, werden als Mittel der Verfremdung eingesetzt.

Zadanie 14. (0–2)

Welche Thematik nimmt Friedrich Dürrenmatts *Der Besuch der alten Dame* auf? Nennen Sie 3 Themen.

1.
2.
3.

Wymaganie ogólne

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich [...].

Wymagania szczegółowe

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:
 - 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...];
 - 9) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie trzech tematów.

1 pkt – poprawne wskazanie dwóch tematów.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Kapitalismus, Moral / moralischer Verfall / moralischer Verfall der Gesellschaft, Macht des Geldes / Überzeugungskraft des Geldes, Rache, Gewalt

Część 3. Wypracowanie

Tematy wypracowań będą poprzedzone szczegółowymi wytycznymi.

Wählen Sie eines der folgenden Themen und schreiben Sie einen Aufsatz.

- In Ihrem Aufsatz sollten Sie das im Thema vorgegebene Problem erörtern. Stellen Sie auch Ihre eigene Meinung dar und begründen Sie diese.
- In Ihren Überlegungen führen Sie Argumente an, indem Sie sich auf ein literarisches Werk aus der Leseliste und auf ein anderes Werk aus der deutschen Literatur beziehen.
- Ihr Aufsatz sollte mindestens 250 Wörter umfassen.
- Schreiben Sie Ihren Aufsatz auf Deutsch.

Temat 1. (0–30)

Welche Bedeutung hat Liebe im Leben des Menschen? Analysieren Sie die Fragestellung, indem Sie sich auf die ausgewählte Lektüre und ein anderes Werk der deutschen Literatur beziehen.

Wymagania ogólne i szczegółowe

Wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych, sprawdzanych w wypracowaniu, znajduje się na s. 19.–20. *Informatora*.

Zasady oceniania

Opis zasad oceniania zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi (wypracowań) znajduje się na s. 22.–35. *Informatora*.

Przykładowe ocenione rozwiązania

Przykład 1.

Seit Jahrhunderten versuchen die Menschen, die richtige Antwort auf die gestellte Frage zu finden. Die verschiedenen Versuche kann man in diversen Kunstwerken beobachten. Die Liebe wurde zu einem Hauptmotiv der literarischen Werke aus der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts. Einer der zahlreichen Schriftsteller, welcher in dieser Zeit lebte, war Johann Wolfgang von Goethe, dessen Werke *Willkommen und Abschied* und *Die Leiden des jungen Werther* analysiert werden, um die unterschiedlichen Bedeutungen der Liebe darzustellen.

Zunächst fällt die Laune auf, welche beide Charaktere begleitet, wann immer sie bei ihrer Geliebten sind. Sowohl das lyrische Ich des Gedichts als auch Werther fühlen sich sehr glücklich und sorglos, verdeutlicht durch poetische und idealisierende Beschreibungen der Damen. Dank der Liebe sehen sie nur die optimistischen Seiten des Lebens.

Darüber hinaus beeinflusst die Liebe, auch die unglückliche, das Handeln des Einzelnen. In *Willkommen und Abschied* reitet die Hauptperson durch die Nacht, um seine Herzensdame zu besuchen, obwohl er die nächtliche Umgebung gefährlich und furchtbar wahrnimmt. Nach der Rückkehr des Verlobten Lottes empfindet Werther zunehmend negative Gefühle und kann die schmerzliche Situation nicht mehr ertragen, weswegen er sich das Leben nimmt.

Beide Werke stellen das Leben dar, als sei sie ein unerlässlicher Teil des Lebens, welcher dem menschlichen Dasein seine Bedeutung gibt. Im Gedicht ist das lyrische Ich dankbar für die Liebe, welche ihn so glücklich macht. Im ersten Teil des Romans unterstreicht Werther, dass die Menschen ohne Liebe nicht komplett sind.

Obwohl die Werke Goethes unterschiedliche Perspektiven der Liebe darstellen, finden sich viele Ähnlichkeiten, insbesondere bezüglich der Bedeutung des Gefühls. Unabhängig von der Art der Liebe halten beide Charaktere sie trotz eventuellen Schmerzes für die wichtigste Sache im Leben eines Menschen.

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia: 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.

- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 11 pkt – w pracy dwa konteksty wykorzystane w pełni funkcjonalnie, argumentacja jest logiczna, wnikliwa i zróżnicowana.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – układ i sposób przedstawienia treści pomaga w zrozumieniu wypowiedzi; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 6 pkt – 2 błędy – zróżnicowana składnia i leksyka; ortografia – 2 pkt – praca bez błędów ortograficznych; interpunkcja – 2 pkt.

Przykład 2.

Seit Jahrhunderten versuchen die Menschen, auf die gestellte Frage eine richtige Antwort zu finden. Die verschiedenen Versuche kann man in zahlreichenden Werken unserer Kultur zu beobachten, insbesondere wiederholt sich das Thema von Liebe und ihre Bedeutung sehr häufig in der Literatur. Eine große Menge der Schriftsteller schafften Werke, in denen alle Aspekte einer Liebesgeschichte erzählt wurden und Johann Wolfgang von Goethe war keine Ausnahme. Seine am berühmtesten Bücher *Faust* und *Die Leiden des jungen Werthers* haben Liebe als ein Hauptmotiv, aber die Beschreibungen des Gefühls, die Goethe in beiden Werken enthielt, bilden kein optimistisches Bild der Liebe, die oft mit Leiden verbunden ist. Dennoch stellt das Gedicht *Willkommen und Abschied* das Gefühl ganz anders dar. Der Text besteht aus vier Strophen und er handelt von einem heimlichen Treffen des lyrischen Ichs mit seiner Geliebten. Der Erzähler reitet in der Nacht, um seine junge Dame zu besuchen. Obwohl die nächtliche Umgebung ganz schaurig und schrecklich für ihn ist, freut er sich ungemein auf das baldige Treffen. Ganz schnell sind Angst und Furcht in der Begegnung mit seiner Beliebten verschwunden, die man durch euphorische und sehr poetische Beschreibungen der Dame sieht. In den ersten beiden Strophen ist der Rhythmus dem Ritt des Reiters nachempfunden und in der dritten Strophe hingegen ist der Rhythmus äußerst langsam und unregelmäßig, was deutlich zeigt, wie die Eile, um eine Geliebte zu sehen, mit dem Genuss des Treffens kontrastiert wurde. In der letzten Strophe beschreibt Goethe einen Abschied der beiden Liebenden, der für sie schmerzvoll ist. Trotzdem freut der Erzähler sich und dankt den Götter, dass er Liebe erleben kann. Mit diesem Gedicht wollte Goethe diese Botschaft enthalten, dass man für die Liebe kämpfen soll und das ist die Bedeutung des Gefühls im Leben des Menschen.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – w wypracowaniu jest odwołanie do co najmniej jednego tekstu wskazanego w poleceniu jako obowiązkowego ORAZ wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 3 pkt – tylko jeden utwór wykorzystany częściowo funkcjonalnie.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 2 pkt – usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) oraz w zakresie podziału na akapity; – 2 pkt; spójność wypowiedzi – w wypowiedzi występuje 4 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ całej wypowiedzi; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 5 pkt – 5 błędów językowych; zadowalający zakres środków językowych; ortografia – 1 pkt – 4 błędy ortograficzne; interpunkcja – 2 pkt.

Temat 2. (0–30)

Wie werden zwischenmenschliche Beziehungen in der Literatur dargestellt? Analysieren Sie die Fragestellung, indem Sie sich auf die ausgewählte Lektüre und ein anderes Werk der deutschen Literatur beziehen.

Wymagania ogólne i szczegółowe

Wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych, sprawdzanych w wypracowaniu, znajduje się na s. 19.–20. *Informatora*.

Zasady oceniania

Opis zasad oceniania zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi (wypracowań) znajduje się na s. 22.–35. *Informatora*.

Przykładowe ocenione rozwiązania

Przykład 1.

Feindschaft, Freundschaft, Liebe - zwischenmenschliche Beziehungen sind das zentrale Thema in der Literatur. Kaum ein anderes Werk thematisiert ihre Komplexität so gut wie Heinrich Bölls *Die verlorene Ehre der Katharina Blum*.

Es handelt von der rechtschaffenen Haushälterin Katharina Blum, die sich in einen von der Polizei gesuchten Mann verliebt und ihm zur Flucht verhilft. Das macht sie zum Angriffsziel einer Boulevardzeitung, die Katharinas Ruf zerstört und auch ihr nahestehende Menschen mit in den Abgrund reißt. Böll strickt ein enges Beziehungsgeflecht um seinen Hauptcharakter: Eine Liebesbeziehung besteht zwischen Katharina und dem Verbrecher Ludwig Götten, an der beide loyal festhalten. Eine weitere tiefe Verbindung hat Katharina zum Ehepaar Blorna, das versucht, Katharina vor der Verfolgung durch Polizei und Presse zu schützen – und so seine gesellschaftliche Stellung ruiniert.

Das Gegenstück ist die feindliche Beziehung Katharinas zum Reporter Werner Tötges, der die Schmutzkampagne startet und von Katharina erschossen wird. Tötges' Artikel beeinflussen wiederum die Beziehung Katharinas zu Nachbarn und Unbekannten, die dieser zunehmend bedrohlich begegnen.

Auch in Friedrich Dürrenmatts *Der Besuch der alten Dame* steht eine Liebesbeziehung im Mittelpunkt, allerdings eine durch Verrat zerbrochene. Claire Zachanassian, geborene Klara Wäscher, kehrt als alte, reiche Dame in ihre Heimat Güllen zurück, um sich an Alfred III zu rächen. Dieser hatte 45 Jahre zuvor geleugnet, Klara geschwängert zu haben und mit Hilfe bestochener Zeugen einen gegen ihn geführten Vaterschaftsprozess gewonnen. Klaras Leben ist daraufhin ruiniert. Aus einer Liebes- wird eine Hassbeziehung. Dürrenmatts Werk ist geprägt von Verrat und instabilen Beziehungen. Alfred III ist ein geachteter Mitbürger bis Claire Geld für dessen Ermordung bietet: Die Beziehungen der Güllener zu Alfred verschlechtern sich, aus Freundschaft wird Distanz und Verrat, der im Mord an Alfred III endet.

Dürrenmatt und Böll thematisieren Beziehungen die sich in Loyalität, Betrug, Freundschaft und Feindschaft ausdrücken, und manipuliert werden.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 11 pkt – w pracy dwa konteksty wykorzystane w pełni funkcjonalnie, zadowalająca argumentacja.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – elementy treściowe wypowiedzi w całości pracy są zorganizowane problemowo; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 6 pkt – zróżnicowana składnia i leksyka, precyzyjne słownictwo; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt.

Przykład 2.

Die Verlorene Ehre der Katharina Blum wurde 1974 veröffentlicht. Die kurze Erzählung von Heinrich Böll liegt den Schwerpunkt auf das Thema der zwischenmenschlichen Beziehungen und stellt die Komplexität des Begriffs von verschiedenen Perspektiven dar. Die Hauptheldin ist eine junge Haushälterin Katharina Blum, die sich in einen von der Polizei gesuchten Mann verliebt und ihm zu Flucht verhilft. Das macht sie zum Angriffsziel einer Boulevardzeitung, in der vielen tadelnden Artikel über sie erscheinen. Die Beziehung zwischen Katharina und dem Journalisten Werner Tötges, der in der Zeitung arbeitet, ist ein Beispiel von einer respektlosen Relation. Der Journalist zeigt kein Respekt vor anderen Menschen er geht über Leichen, um an eine sensationelle Geschichte zu kommen. Menschen sind für ihn lediglich Objekte was auch die Geschichte mit Katharinas Mutter zeigt. Das provozierende Benehmen des Mannes treibt Katharina zur Verzweiflung, die mit dem Mord des Journalisten endet.

Der Prozess von Franz Kafka ist ein anderes Buch, in dem das politische Motiv mit den Darstellungen der zwischenmenschlichen Beziehungen verflochten ist. Der Hauptheld Josef K. wurde am Morgen seines Geburtstags haltlos verhaftet. Er versucht seine Schuld und den Grund für die Verhaftung herauszufinden, aber es gibt keine logische Erklärung für die eingetretene Situation. In weiterem Verlauf wird die Lage des Protagonisten nur schlechter. Er hat große Schwierigkeiten anderen von seiner Unschuld zu überzeugen. Er bekommt auch keine wirkliche Hilfe während des Prozesses weil er es anscheinend nicht schafft, dauernde Beziehungen mit anderen Menschen aufzunehmen. Josef K. hat keine Freunde und er fühlt sich sehr einsam in dem Kampf gegen Gerichtsbarkeit.

Beide Werke liefern die Beispiele von den negativen zwischenmenschlichen Beziehungen die in beiden Fällen zum Tod führen.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – wypracowanie częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 10 pkt – w pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 1 pkt – powierzchowna argumentacja, w pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów; spójność wypowiedzi – 2 pkt – 4 zaburzenia w wypowiedzi (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie

poszczególnych akapitów oraz całej wypowiedzi (wypowiedź; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.

4. Język wypowiedzi: zakres i poprawność środków językowych – 3 pkt – zadowalający zakres środków językowych (składnia i leksyka stosowne) – 8 błędów językowych; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt – 4 błędy interpunkcyjne.

Przykład 3.

Um die Fragestelle zu beantworten, muss man zuerst die Definition der zwischenmenschlichen Beziehungen feststellen. Laut dem Lexikon der Psychologie sind sie die soziale Beziehungen, die im Rahmen unterschiedlicher Kontexte und Strukturen existieren. In der Literatur kann man verschiedene Sorten der Relationen zwischen Helden beobachten z.B. in *Romeo und Julia* von Shakespeare beobachtet man eine Beziehung zwischen junger Liebender die zu zwei verfeindeten Familien gehören. Es ist auch nicht so selten, dass die Autoren sich für eine Darstellung der Relation zwischen einem Held und der Gesellschaft entscheiden. Das ist die Situation in Bücher wie Kafkas *Der Prozess* und *Die verlorene Ehre von Katharina Blum* von Heinrich Böll.

Beide Werke zeichnen ein deprimierendes und pessimistisches Bild der Gesellschaft, die sich um das Individuum nicht kümmert. Katharina Blum wird schikaniert weil sie schlecht in Zeitungen dargestellt wurde. Sie war ganz allein mit ihrem Problem. Gegen Josef K. wurde einen ungerechten Prozess eingeleitet, obwohl er nichts tat. Niemand will ihm helfen, die Strafe zu vermeiden; er ist wie Katharina allein geblieben.

Die zwischenmenschlichen Beziehungen zeigen in der besprochenen Beispiele, dass ganz häufig der Mensch des Menschen Wolf ist. Es ist ganz schwierig für uns, eine Person in der Not zu helfen. Die Geschichten aus den beiden Bücher sollen uns provozieren, um über unsere soziale Beziehungen nachzudenken.

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia: 1 pkt – wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.

2. Kompetencje literackie i kulturowe: 4 pkt – powierzchowna argumentacja, w pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów.

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura wypowiedzi – 2 pkt – elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym, wg kolejno omawianych tekstów literackich; spójność wypowiedzi – 1 pkt – w wypowiedzi występuje 7 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów oraz całej wypowiedzi. Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy i z zakończeniem pracy; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.

4. Język wypowiedzi: zakres i poprawność środków językowych – 0 pkt – wąski zakres środków językowych, 14 błędów językowych; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt – 4 błędy interpunkcyjne.

Temat 3. (0–30)

Wie wird die Qual in der Literatur dargestellt? Analysieren Sie die Fragestellung, indem Sie sich auf das Gedicht von Paul Celan *Todesfuge* und ein ausgewähltes Werk der deutschen Literatur beziehen.

Paul Celan
Todesfuge

Schwarze Milch der Frühe wir trinken sie abends
wir trinken sie mittags und morgens wir trinken sie nachts
wir trinken und trinken
wir schaufeln ein Grab in den Lüften da liegt man nicht eng
Ein Mann wohnt im Haus der spielt mit den Schlangen der schreibt
der schreibt wenn es dunkelt nach Deutschland
dein goldenes Haar Margarete

er schreibt es und tritt vor das Haus und es blitzen die Sterne
er pfeift seine Rüden herbei
er pfeift seine Juden hervor läßt schaufeln ein Grab in der Erde
er befiehlt uns spielt auf nun zum Tanz

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich morgens und mittags wir trinken dich abends
wir trinken und trinken
Ein Mann wohnt im Haus der spielt mit den Schlangen der schreibt
der schreibt wenn es dunkelt nach Deutschland
dein goldenes Haar Margarete
Dein aschenes Haar Sulamith

wir schaufeln ein Grab in den Lüften da liegt man nicht eng

Er ruft stecht tiefer ins Erdreich ihr einen ihr andern singet und spielt
er greift nach dem Eisen im Gurt er schwingts seine Augen sind blau
stecht tiefer die Spaten ihr einen ihr anderen spielt weiter zum Tanz auf

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich mittags und morgens wir trinken dich abends
wir trinken und trinken
ein Mann wohnt im Haus dein goldenes Haar Margarete
dein aschenes Haar Sulamith er spielt mit den Schlangen

Er ruft spielt süßer den Tod der Tod ist ein Meister aus Deutschland
er ruft streicht dunkler die Geigen dann steigt ihr als Rauch in die Luft
dann habt ihr ein Grab in den Wolken da liegt man nicht eng

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich mittags der Tod ist ein Meister aus Deutschland

wir trinken dich abends und morgens wir trinken und trinken
der Tod ist ein Meister aus Deutschland sein Auge ist blau
er trifft dich mit bleierner Kugel er trifft dich genau
ein Mann wohnt im Haus dein goldenes Haar Margarete
er hetzt seine Rüden auf uns er schenkt uns ein Grab in der Luft
er spielt mit den Schlangen und träumet der Tod ist ein Meister aus
Deutschland

dein goldenes Haar Margarete
dein aschenes Haar Sulamith

lyrikline.org

Wymagania ogólne i szczegółowe

Wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych, sprawdzanych w wypracowaniu, znajduje się na s. 19.–20. *Informatora*.

Zasady oceniania

Opis zasad oceniania zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi (wypracowań) znajduje się na s. 22.–35. *Informatora*.

Przykładowe ocenione rozwiązania

Przykład 1.

In folgendem Text werde ich mich dem Thema der Darstellung der Qual in der deutschen Literatur zuwenden. Dabei beziehe ich mich neben Paul Celans Gedicht „Die Todesfuge“ auf ein Gedicht von Kurt Tucholsky mit dem Titel „Berliner Kämpfe“.

Zuerst einmal scheint beide Gedichte wenig zu verbinden. Celans Gedicht bezieht sich auf die Vernichtung der europäischen Juden durch die Deutschen im Zweiten Weltkrieg. Celan arbeitete wohl schon Ende 1944 daran, in Deutschland erschien es im Jahr 1948 in einem Gedichtband Celans mit dem Titel „Der Sand aus den Urnen“ und später noch einmal in der Sammlung „Mohn und Gedächtnis“. Kurt Tucholskys Gedicht entstand 1919, also kurz nach dem Ende des Ersten Weltkriegs, und thematisiert unterschiedliche gesellschaftliche Spannungen in der Berliner Bevölkerung. Diese Zeit war geprägt von politischen Demonstrationen, zahlreiche Arbeiter Berlins wurden politisiert und schlossen sich sozialistischen und kommunistischen Parteien und Verbänden an. Die undurchsichtige politische Lage war auch Reaktion auf die schwierige ökonomische Lage, die immer stärker sichtbare Verarmung der Bevölkerung sowie die zahllosen Kriegsversehrten.

Beide Gedichte weisen trotz der großen stilistischen, formalen und inhaltlichen Unterschiede einige Parallelen auf. Zunächst muss festgestellt werden, dass das Motiv der Qual in beiden Gedichten zentral scheint, sich jedoch beide Gedichte auf unterschiedliche Aspekte der Qual beziehen. In der „Todesfuge“ scheint die Qual durch die Wiederholung sowie die Verwendung zahlreicher Abstraktionen spürbar. Zentral scheinen mir hier die Gegensätze der Shulamith - Margarete, Den aschfarbenen und goldenen Haare zu sein, aber auch die Verwendung des Verbs „trinken“ im Präsens spielt eine zentrale Rolle in der Darstellung der Ausweglosigkeit. Trinken wird im Gedicht zum Bild des Einschlusses: getrunken wird fortwährend, und es ist immer wieder die „schwarze Milch“, die getrunken wird, die todbringende Milch. Die Qual erfährt eine Aktivierung des Zustandes. Diese Aktivierung findet auch, wenn auch in anderer Weise, in

„Berliner Kämpfe“ statt. Doch diese Aktivierung wird hier durch das Verwenden bestimmter Motive aus dem gesellschaftlichen Leben in Berlin erzeugt. Die verwendeten Bilder scheinen fast wie Zitate von Gesprächsfetzen, fast scheint es, als würde man dem Gedicht zuhören, anstatt zu lesen. Die genannten Orte und Namen bezeichnen dabei die gegensätzlichen gesellschaftlichen Klassen, die nach dem Ende des Krieges unversöhnlich scheinen. Nur der kleine Fluss Panke, die das bürgerliche Pankow mit dem Arbeiterviertel Wedding verbindet bevor es im Bezirk Mitte in die Spree mündet, scheint ein Motiv der Aussöhnung darzustellen. Bezeichnenderweise wurde der im Gedicht genannte Zirkus Renz auf der Mündung gebaut, der Fluss selbst verläuft daher seit der Hälfte des 19. Jahrhunderts unterirdisch. Der neue Frieden auf Erden.

Die Qual ist in beiden Gedichten eine Qual ohne bevorstehende Erleichterung. In Celans Gedicht findet sich der Punkt der Erleichterung nur im Tod, der ein Meister aus Deutschland ist. In Tucholskys Gedicht scheint der Tod „nur“ seinen Gesellenbrief erhalten zu haben. Die Qual scheint schon Überwunden, der Krieg ist beendet, dennoch was darauf folgt ist die Qual der Undurchsichtigkeit der Gesamtsituation, Verunsicherung die wieder Gewalt zu Tage bringt.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 12 pkt – w pracy dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie, bogata i wnikliwa argumentacja.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – układ i sposób przedstawienia treści pomaga w zrozumieniu wypowiedzi; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w całości stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 6 pkt – zróżnicowana składnia i leksyka, ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt, 4 błędy interpunkcyjne.

Przykład 2.

Es gibt viele Werke, die sich mit der Fragestellung beschäftigen. Neben Liebe könnte die Qual eines von vielen Lieblingsthemen der Schriftsteller sein, weil man den Begriff vielseitig darstellt. Duden schlägt solche Synonyme wie Elend, Leid und Schmerzen vor und jedes von diesen Wörter ist eine eigene Inspiration. In diesem Text befasse ich mit nur zwei Beschreibungen der Qual, die Kriegsqual und die Liebesqual.

Das Gedicht Todesfuge wurde von Paul Celan kurz nach dem zweiten Weltkrieg geschrieben und wurde im Gedanken an die Opfer der nationalistischen Vernichtungslager geschaffen. Das Thema war dem Lyriker sehr vertraut, weil seine Eltern wegen Judenverfolgung während des Krieges ums Leben kamen. Im Gedicht sprechen die Haftlinge, entpersonalisiert, fast schon tot, als lyrisches Wir. Sie wiederholen das Oxymoron „schwarze Milch“, was das Leben symbolisiert, das nicht mehr sorgenfrei „weiß“ ist. Die Fuge, die im Titel benutzt wird, ist ein musikalisches Kompositionsprinzip, mit sehr geordneter Form. Das Gedicht trotz ist ganz chaotisch in seiner Komposition, was das Leiden der Opfer betont.

Johann Wolfgang von Goethe bietet eine andere Darstellung der Qual an, nämlich die Liebeenttäuschung. Werther ist ein romantischer Held, der von einer spektakulären Liebe träumt. Wenn er Lotta trifft, weiß er genau, dass sie die Frau seines Herzens sein wird. Er gibt

sich erfolgreich die Mühe, um die Dame in sich verliebt zu machen, aber Lotta hat schon einen Verlobter. Die beiden Liebhaber können die Situation nicht ändern, obwohl sie so starke Gefühle zueinander haben. Der zweite Teil des Buches beschreibt die Qual, die Werther ohne seine Damme erfährt.

Es gibt viele mögliche Interpretationen der Qual. Manche Schriftsteller benutzen das Thema, um das historische Geschehen zu kommentieren, andere, um eine tragische Liebesgeschichte zu beschreiben. Die Darstellung hängt von sowohl einer Epoche als auch eigenen Erlebnisse ab.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione oba elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 8 pkt – w pracy jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie, zadowalająca argumentacja.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – układ i sposób przedstawienia treści pomaga zrozumieniu wypowiedzi; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 1 pkt, 13 błędów językowych; zadowalający zakres środków językowych, 4 błędy językowe; ortografia – 2 pkt, 1 błąd językowy; interpunkcja – 2 pkt, 1 błąd interpunkcyjny.

Przykład 3.

Paul Celan war ein deutschsprachiger Lyriker, der 1920 in Großrumänien in einer jüdischen Familie geboren wurde. Er besuchte sowohl eine deutsche als auch eine hebräische Schule und nach ein paar Jahren studierte er Romanistik in Rumänien. Während des zweiten Krieges wurde seine Heimatstadt von vielen feindlichen Truppen besetzt, was zur Deportation von vielen Juden führte. Celans Eltern wurden in ein Zwangarbeitslager deportiert, wo beide ums Leben kamen. Nicht nur der Tod seiner Eltern, sondern auch die Erlebnisse des Krieges hinterließen tiefe Spuren in der Lyriker, was man in seinem literarischen Schaffen beobachtet. Das Gedicht *Todesfuge* wurde in der Nachkriegszeit geschrieben und beschreibt den Alltag der Opfer in einer Vernichtungslager. Das Gedicht ist von der Perspektive der Häftlinge geschrieben, deren Situation mit dem Verhalten eines Fachmannes kontrastiert wird. Der Mann wohnt in einem bequemen Haus und schreibt Briefe an Margarete, die seine Geliebte sei, während die Häftlinge jeden Tag gezwungen sind, irgendwelche schreckliche Tätigkeiten zu machen, sie müssen tanzen und unbekannte Mixturen trinken. Das lyrische Wir erzählt auch von dem Schaufeln eines Grabes, in dem alle Opfer wahrscheinlich beenden. Das Gedicht ist in sechs ungleichmäßige Strophen geteilt. Die zahlreichen Wiederholungen, freie Rhythmen, keine Satzzeichen und unterschiedlicher Strophenbau entsprechen dem inneren Chaos der Opfer.

Das Leben nach dem Krieg war sehr schwierig für Celan; er konnte sich an die neue Realität nicht gewöhnen. Das konnte die Ursache seines Selbstmords sein, den er 1970 beging. Die Literatur kennt schon solche Situation. Werther aus *Die Leiden des jungen Werthers* von Johann Wolfgang von Goethe brachte sich um, weil er das Leiden des Lebens nicht mehr ertragen konnte. Sein Qual war das unerwiderte Liebe zu Lotte.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu oraz częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 4 pkt – dwa utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie. Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 1 pkt – usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) oraz w zakresie podziału na akapity; spójność wypowiedzi – 2 pkt – w wypowiedzi występuje 3–5 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów oraz całej wypowiedzi; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 3 pkt – składnia i leksyka stosowne, 8 błędów językowych; ortografia – 1 pkt – 3 błędy ortograficzne; interpunkcja – 2 pkt.

Temat 4. (0–30)

Welche Bedeutung hat Vergänglichkeit im menschlichen Leben? Analysieren Sie die Fragestellung, indem Sie sich auf die ausgewählte Lektüre und ein anderes Werk der deutschen Literatur beziehen.

Wymagania ogólne i szczegółowe

Wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych, sprawdzanych w wypracowaniu, znajduje się na s. 19.–20. *Informatora*.

Zasady oceniania

Opis zasad oceniania zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi (wypracowań) znajduje się na s. 22.–35. *Informatora*.

Przykładowe ocenione rozwiązania

Przykład 1.

Das Vanitas-Motiv und der Gedanke *memento mori* entspringen beide der Barockzeit. Doch auch über dreihundert Jahre später beschäftigt das Thema der Vergänglichkeit des irdischen Lebens Künstler. So auch Daniel Kehlmann in seinem 2005 erschienenen Roman *Die Vermessung der Welt*.

In dem Ausschnitt aus dem zweiten Kapitel *Das Meer* stößt Alexander von Humboldt auf Teneriffa auf einen Drachenbaum. Bereits in der griechischen Mythologie stand der Drachenbaum für ewige Jugend und das alle Überdauernde. Diese Pflanzensorte kann tatsächlich Jahrhunderte alt werden und so stellt der Entdecker fest, der Baum wäre „schon vor den Spaniern und den alten Völkern [hier gewesen].“ Dies führt zur Einsicht, alles sterbe, doch der Drache überstehe alles. Begleitet wird diese Erkenntnis vom Ticken einer Uhr, welche von Humboldt daran erinnert, dass die Zeit für ihn nicht stillsteht. Dabei handelt es sich um eine moderne, sehr präzise Uhr. Somit stehen sich zwei Welten gegenüber: die Natur, welche auch nach dem Menschen bestehen wird und die Technik, welche vom Menschen gemacht auch mit diesem vergehen wird. Jene „[wehrt] die Zeit ab“, währenddessen diese stetig tickt und somit die

Zeit herunterzählt. Obwohl von einem rationalen Standpunkt das Sterben zum Leben dazugehört, wird der Wissenschaftler von all dem derartig erfasst, dass dieser sich seinen Gefühlen hingibt und zu weinen beginnt.

Auch die zweite Hauptperson des Romans, der Mathematiker Carl Friedrich Gauß, beschäftigt sich mit dem Tod. Dieser unternimmt den Versuch, durch Sterbestatistiken den Todeszeitpunkt eines Menschen zu berechnen. Es verdeutlicht, dass es im Menschen verankerte Bedürfnisse gibt, zu erfahren, wie viel Zeit ihm auf Erden verbleibt. Dadurch kann die Angst vor dem Ungewissen gelindert werden. Daneben tritt jedoch ein zweiter Aspekt. Da das Leben vergeht, ist die Zeit eines Menschen auf Erden begrenzt. Folglich ist auch die Zeit, in der man etwas erschaffen soll. Ein solches Lebenswerk stellt einen Antriebsgrund für viele Menschen dar. Dahinter steht der Versuch, etwas zu schaffen, das nicht von der Vergänglichkeit des Lebens erfasst ist und mithin die Zeit überdauert. Exemplarisch für diese Motivation kann der Entschluss von Humboldts herangezogen werden. Dieser beschloss seine Weltreise beeinflusst durch das Ableben seiner Mutter.

Mit dem Thema der Eitelkeit beschäftigte sich bereits im Jahr 1643 Andreas Gryphius in seinem Sonett *Es ist alles eitel*. Dessen Quartette kontrastieren die Gegenwart und die Zukunft. Dabei tritt der Vanitasgedanke deutlich hervor. Das lyrische Ich geht nicht von der Beständigkeit menschlichen Handelns aus. Vielmehr stellt es im ersten Terzett die Frage, was der Mensch auf Erden zu tun hat. Die Antwort darauf bietet schließlich die letzte Strophe, es sei „Schatten, Staub und Wind“. Vor der Endlichkeit gibt es kein Entkommen. Allerdings lege der Mensch falsche Schwerpunkte, bevor es zu spät ist.

Vergänglichkeit spielt damals wie heute für die Sinnsuche eine große Rolle. Jedoch ist zu beobachten, dass sich die Perspektive seit der Barockzeit deutlich aufgehellt hat. Dem pessimistischen Gedanken, der Tod sei unumgänglich, wird mit Tatendrang entgegengetreten. So erlangte *memento mori* eine neue Bedeutung.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 12 pkt – w pracy dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie, bogata argumentacja.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy są zorganizowane problemowo; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w całości stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 6 pkt – zróżnicowana składnia, zróżnicowana leksyka, bogata frazeologia; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt.

Przykład 2.

Die vergehende Zeit faszinierte Menschen, besonders im Barock. Sie betrachteten die Vergänglichkeit als ein positiver Aspekt des Lebens, der die Sachen sehr flüchtig macht und das ist, paradox gesagt, ihre Schönheit. Das Vanitasmotiv und der Gedanke *memento mori* kehrten über dreihundert Jahre später wieder, in einem 2005 erschienenen Roman *Die Vermessung der Welt* von Daniel Kehlmann.

In dem gegebenen Ausschnitt stößt Alexander von Humboldt auf Teneriffa auf einen Drachenbaum. Schon in der Mythologie war der Drachenbaum ein Symbol der ewigen Jugend und des allen Überdauerndes, weil diese Pflanzsorte Jahrhunderte alt werden kann, worüber Humboldt schon wissen musste „er [der Baum] war hier gewesen noch vor den Spaniern und vor den alten Völkern. Er war dagewesen vor Christus und Buddha, Platon und Tamerlan.“ Diese Erkenntnis wird vom Ticken einer Uhr begleitet. Die Pflanze und Uhr erinnern dem Hauptperson an der Vergänglichkeit, dass die Zeit nicht stehen bleibt und er irgendwann auch sterben wird. Die Beobachtung der Natur treibt ihn in die Verzweiflung. Die Idee des unvermeidlichen Todes deprimiert ihm.

Mit dem Thema der Vergänglichkeit beschäftigte sich bereits im Jahr 1643 Andreas Gryphius in seinem Sonett *Es ist alles eitel*. Der Autor betonte im Gedicht, dass Menschen nur Gäste auf der Welt sind und die Sachen wie Geld, Schmuck und Wissen mit unserem Tod nicht mehr wertvoll sein werden.

Beide Werken stellen der Gedanke *memento mori* ganz ähnlich dar obwohl hunderte Jahren beide Autoren trennen. Die Vergänglichkeit ist unvermeidlich und wir können nichts tun, um die Zeit anzuhalten.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; w wypracowaniu zdający odwołał się do co najmniej jednego tekstu wskazanego w poleceniu.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 8 pkt – w pracy jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie, zadowalająca argumentacja.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – układ i sposób przedstawienia treści pomaga zrozumieniu wypowiedzi; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 5 pkt – składnia i leksyka odpowiednie do realizacji tematu, 4 błędy językowe; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt – 1 błąd interpunkcyjny.

Przykład 3.

Seit immer sind Menschen ihnen der Vergänglichkeit bewusst und viele versuchen das Prozess aufzuhalten. Insbesondere ist es in heutigen Zeiten erkennbar, in denen die Entwicklung der Medizin so fortgeschritten ist. Das Thema des unvermeidlichen Todes deprimiert manche Menschen, die das Leben genießen und schätzen. Aber die Bedeutung der Vergänglichkeit veränderte sich innerhalb von Jahrhunderten.

In der Barockzeit wurde das Thema ganz optimistisch betrachtet. Die Künstler schafften Werken über Tod sehr gern, weil die Vergänglichkeit für sie schön war; die Idee der Verderblichkeit fanden sie sehr inspirierend. Das ist die Zeit, wann das Vanitasmotiv und der Gedanke memento mori sehr entwickelt wurden. Zwar waren die Kunstwerke ganz düster, die hauptsächlich Totenköpfe und leblose Tiere auf schwarzen Grund darstellte, aber die Literaturwerke waren schon ein bisschen mehr optimistisch. Die Autoren sprachen von der Nichtigkeit sowohl der materiellen Sachen als auch der intellektuellen Güter, weil die im Angesicht des Todes unwichtig werden. Der Mensch sollte nur um das Leben nach dem Tod sich kümmern. Jedes Gedicht aus der Barockzeit kann man als ein illustrierendes Beispiel nehmen.

In diesem Ausschnitt liest man von einem Mann nennt Humboldt, der die Natur beobachtet. Er sieht einen Drachenbaum und schwärmt von seiner Langlebigkeit. Er fürchtet nur, dass er nicht viel Zeit hat, um den so bezaubernden Baum zu beobachten, deswegen weint er am Ende.

Wie gesagt, die Bedeutung der Vergänglichkeit veränderte sich innerhalb von Jahrhunderten und schon in 50 Jahren bekommt sie wahrscheinlich eine neue.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – wypowiedź częściowo argumentacyjna, brak odwołania do drugiego tekstu.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 0 pkt – żaden utwór nie został wykorzystany funkcjonalnie.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** 0 pkt – praca zawiera mniej niż 250 słów.
- 4. Język wypowiedzi:** 0 pkt – praca zawiera mniej niż 250 słów.

3. Opis egzaminu maturalnego z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej jako przedmiotu dodatkowego w części pisemnej

WSTĘP

Język niemiecki jako język mniejszości narodowej jest jednym z obowiązkowych przedmiotów egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym dla absolwentów szkół lub oddziałów z nauczaniem języka danej mniejszości narodowej. Wszyscy zdający przystępują do egzaminu maturalnego z języka niemieckiego w części ustnej (bez określania poziomu) oraz w części pisemnej (na poziomie podstawowym). Każdy maturzysta może również przystąpić do egzaminu maturalnego z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej na poziomie rozszerzonym jako przedmiotu dodatkowego.

Egzamin maturalny z języka niemieckiego w części ustnej i pisemnej na poziomie podstawowym sprawdza, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej [określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły ponadpodstawowej](#)⁴.

Wymagania ogólne i szczegółowe zawarte w podstawie programowej z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej zostały opisane w czterech obszarach:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Kształcenie językowe.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
- IV. Tworzenie wypowiedzi.

Podstawa programowa dla szkoły ponadpodstawowej w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego kładzie nacisk na pogłębianie świadomości własnego dziedzictwa narodowego, poszerzanie wiedzy z zakresu literatury i kultury narodowej, doskonalenie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii w języku niemieckim. Jednocześnie podstawa programowa szczególnie nacisk kładzie na rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej, pogłębianie umiejętności porozumiewania się w języku niemieckim, poprawne mówienie i pisanie zgodne z zasadami poprawności językowej. Ważnym elementem kształcenia jest rozwijanie zasobu leksykalnego języka ojczystego przez rozumienie różnego typu tekstów: literackich, krytycznoliterackich, teoretycznoliterackich, publicystycznych oraz popularnonaukowych.

Egzamin maturalny odzwierciedla powyższe założenia podstawy programowej kształcenia ogólnego z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2024 r. poz. 1019).

Poszczególne części egzaminu maturalnego z języka niemieckiego jako przedmiotu dodatkowego scharakteryzowano w TABELI 7.

TABELA 7. CHARAKTERYSTYKA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO JAKO PRZEDMIOTU DODATKOWEGO

Część pisemna – poziom rozszerzony	Odniesienie do podstawy programowej	Wypracowanie a) pisanie, tj. wymagania IV.2.1)–7) b) pogłębianie świadomości własnego dziedzictwa etnicznego, tj. wymagania I.1)–3); I.1R)–2R) c) gramatyka języka niemieckiego, tj. wymagania II.1.1) d) zróżnicowanie języka niemieckiego, tj. wymagania II.2.1)–6) e) komunikacja językowa i kultura języka, tj. wymagania II.3.1), 5)–8) f) ortografia i interpunkcja, tj. wymagania II.5.1)–2) g) interpretacja utworów literackich, tj. wymagania III.1.1)–4), 6)–10), III.1.1R)–4R) h) odbiór tekstów kultury, tj. wymagania III.2.1)–2).
	Czas trwania egzaminu	210 minut.
	Charakter egzaminu	Przedmiot dodatkowy.
	Zadania na egzaminie	Zadanie rozszerzonej odpowiedzi (wypracowanie).
	Liczba punktów	35 punktów.
	Elementy egzaminu	Dwa tematy wypracowań do wyboru
	Oceniający	Egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych.

LEKTURY NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym na poziomie rozszerzonym znajdą się zadania sprawdzające znajomość treści i problematyki lektur obowiązkowych, tj.:

Zakres podstawowy

1. Johann Wolfgang von Goethe, *Faust, Der Tragödie erster Teil, Gedichte (Willkommen und Abschied, Wandrers Nachtlied I und II, Erbkönig, Der Zauberlehrling, An den Mond)*;
2. Friedrich Schiller, *Die Räuber, Balladen (Der Taucher, Der Handschuh, Die Bürgerschaft, Die Kraniche des Ibykus)*;
3. Joseph von Eichendorff, *Gedichte (Mondnacht, Der Abend, Zwielficht)*;
4. Theodor Fontane, *Effi Briest*;
5. Franz Kafka, *Die Verwandlung, Der Prozess*;
6. Thomas Mann, *Buddenbrooks*;
7. Bertolt Brecht, *Mutter Courage und ihre Kinder*;
8. Ödön von Horváth, *Jugend ohne Gott*;
9. Paul Celan, *Todesfuge*;
10. Friedrich Dürrenmatt, *Der Besuch der alten Dame*;
11. Heinrich Böll, *Die verlorene Ehre der Katharina Blum*;
12. Elias Canetti, *Die gerettete Zunge*;

13. Bernhard Schlink, *Der Vorleser*;
14. Herta Müller, *Die Atemschaukel*;
15. Daniel Kehlmann, *Die Vermessung der Welt*.

Zakres rozszerzony

1. Gotthold Ephraim Lessing, *Nathan der Weise*;
2. Johann Wolfgang Goethe, *Die Leiden des jungen Werther*;
3. Heinrich von Kleist, *Die Marquise von O...*;
4. E.T.A. Hoffmann, *Der Sandmann*;
5. Georg Büchner, *Woyzeck*;
6. Theodor Storm, *Der Schimmelreiter*;
7. Gerhart Hauptmann, *Die Weber*;
8. Alfred Döblin, *Berlin Alexanderplatz*;
9. Christa Wolf, *Der geteilte Himmel*;
10. Max Frisch, *Biedermann und die Brandstifter*;
11. Patrick Süskind, *Das Parfum. Die Geschichte eines Mörders*.

CZĘŚĆ PISEMNA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO.

POZIOM ROZSZERZONY

Egzamin maturalny z języka niemieckiego w części pisemnej na poziomie rozszerzonym sprawdza: umiejętność czytania tekstów literackich i nieliterackich, ich analizowania i syntetyzowania w kontekście historyczno- lub teoretycznoliterackim, kulturowym oraz tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej.

CHARAKTERYSTYKA EGZAMINU PISEMNEGO NA POZIOMIE ROZSZERZONYM

Podczas egzaminu zdający otrzymuje arkusz egzaminacyjny zawierający dwa tematy wypracowań do wyboru – w tym jeden wymagający napisania interpretacji porównawczej dwóch tekstów literackich, drugi – wypowiedzi argumentacyjnej. Zdający realizuje jeden temat.

Na rozwiązanie zadań z arkusza zdający ma 210 minut⁵ i sam decyduje o rozłożeniu w czasie pracy nad wypracowaniem.

Charakterystykę egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym prezentuje TABELA 9.

TABELA 9. CHARAKTERYSTYKA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO NA POZIOMIE ROZSZERZONYM

⁵ Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, oraz w przypadku cudzoziemców. Szczegóły są określone w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Edukacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w danym roku szkolnym*.

WYPRACOWANIE	
SPRAWDZANE UMIEJĘTNOŚCI	a) pisanie, tj. wymagania IV.2.1)–7) b) pogłębianie świadomości własnego dziedzictwa narodowego, tj. wymagania I.1)–3); I.1R)–2R) c) gramatyka języka niemieckiego, tj. wymagania II.1.1) d) zróżnicowanie języka niemieckiego, tj. wymagania II.2.1)–6) e) komunikacja językowa i kultura języka, tj. wymagania II.3.1), 5)–8) f) ortografia i interpunkcja, tj. wymagania II.5.1)–2) g) interpretacja utworów literackich, tj. wymagania III.1.1)–4), 6)–10), III.1.1R)–4R) h) odbiór tekstów kultury III.2.1)–2).
PODSTAWOWE INFORMACJE	Dwa tematy wypracowań do wyboru. Nie jest określona forma gatunkowa wypowiedzi.
TEKSTY, DO KTÓRYCH ODNOŚĄ SIĘ ZADANIA EGZAMINACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> • Tematy wypracowań mogą zawierać cytaty jako tekst źródłowy lub fragmenty lub całość tekstu krytycznoliterackiego, historycznoliterackiego lub należącego do publicystyki krytycznej • Każdy temat <u>wymaga odwołania się do utworu z literatury niemieckiej</u>.

OPIS ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO NA POZIOMIE ROZSZERZONYM

W arkuszu podane są dwa tematy wypracowań, z których zdający wybiera jeden:

- a) temat pierwszy to analiza porównawcza utworów literackich lub ich fragmentów z podanym w poleceniu problemem (teksty literackie ok. 1000 wyrazów).
- b) temat drugi to wypowiedź na zadany w poleceniu problem w odniesieniu do załączonego tekstu krytycznoliterackiego, historycznoliterackiego lub tekstu należącego do publicystyki krytycznej, podejmującego ważne problemy związane z kulturą, językiem ojczystym (tekst ok. 700 wyrazów).

Przykładowe tematy wypracowań wraz z ocenionymi rozwiązaniami znajdują się na stronach 110–127.

ZASADY OCENIANIA WYPRACOWANIA

Za napisanie wypracowania zdający będzie mógł otrzymać maksymalnie **35 punktów**.

Oceniając pracę, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w czterech **kryteriach głównych**, tj.

1. spełnienie formalnych warunków polecenia (od 0 do 1 pkt; ≈ 3%)
2. kompetencje literackie i kulturowe (od 0 do 16 pkt; ≈ 46%)
3. kompozycja wypowiedzi (od 0 do 7 pkt; = 20%)
4. język wypowiedzi (od 0 do 11 pkt; ≈ 31%).

W ramach 3. kryterium głównego, tj. „kompozycja wypowiedzi”, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w trzech kryteriach składowych, tj.

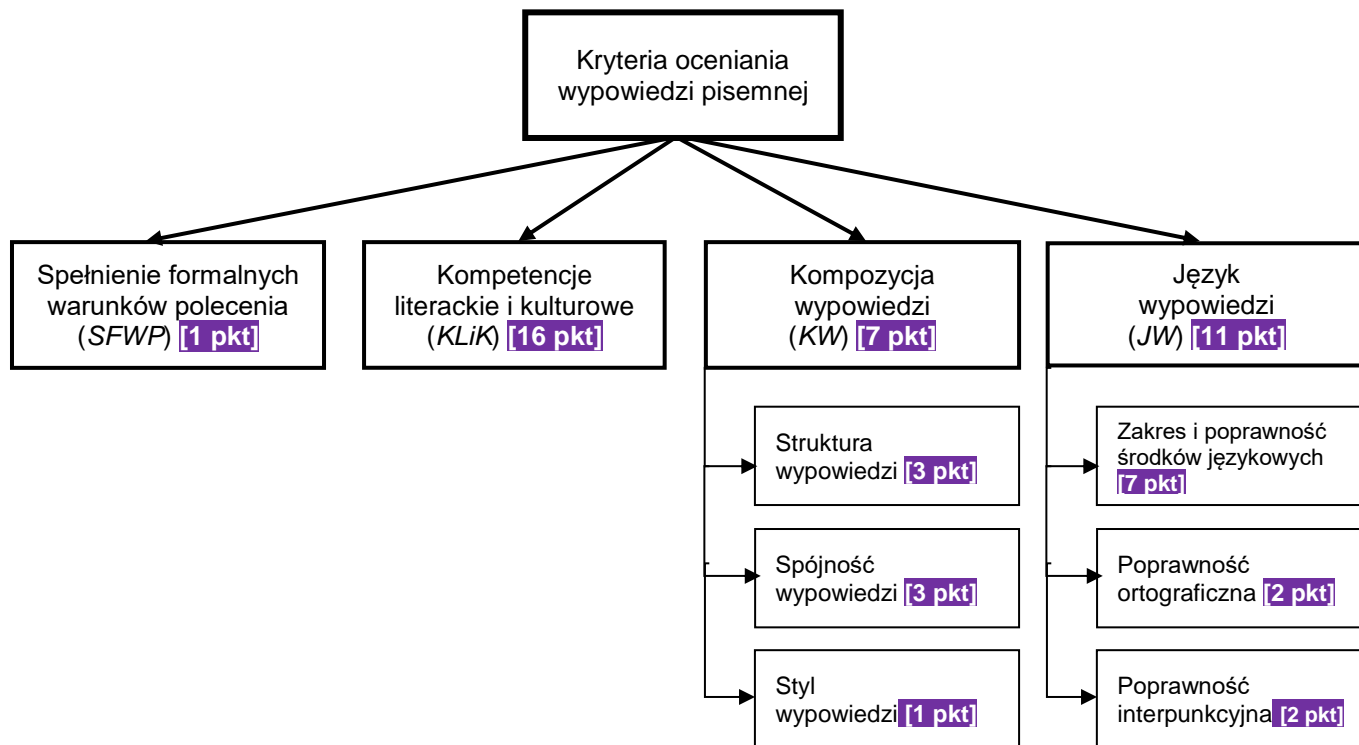
- 3a. struktura wypowiedzi
- 3b. spójność wypowiedzi (tj. logika i uporządkowanie wypowiedzi)
- 3c. styl wypowiedzi.

W ramach 4. kryterium głównego, tj. „język wypowiedzi”, egzaminatorzy będą przydzielali punkty w trzech kryteriach składowych, tj.

4a. zakres i poprawność środków językowych

4b. poprawność ortograficzna

4c. poprawność interpunkcyjna.

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną
- w wypracowaniu zdający odwołał się do co najmniej dwóch tekstów (zgodnie ze wskazaniem w poleceniu)

<ul style="list-style-type: none">• W wypracowaniu jest odwołanie do załączonego tekstu oraz minimum jednego tekstu literackiego (temat pierwszy) oraz dwóch tekstów literackich (temat drugi) ORAZ• Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ• Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none">• Wypracowanie nie spełnia któregokolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO• Wypracowanie jest napisane w formie planu albo w punktach.	0 pkt

Uwaga: Jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 1. – SFWP)

1. W wypracowaniu zdający powinien odwołać się do co najmniej jednej lektury/jednego tekstu wskazanych w poleceniu jako obowiązkowe. Odwołanie się zdającego do lektury/tekstu oznacza, że co najmniej jedno zdanie o tej lekturze / tym tekście ma charakter analityczny, a nie tylko informacyjny.
 - a) Przykład zdania analitycznego: *Wissenschaftler berücksichtigen den psychosomatischen Hintergrund der Krankheit, weil viele Patienten damit verbundene Verhaltens- und emotionale Störungen aufweisen.*
 - b) Przykład zdania informacyjnego: *Krebs ist eine Krankheit.*
Za zdania informacyjne uznaje się również sformułowania będące wyłącznie przepisnymi fragmentami polecenia lub parafrazą polecenia.
2. Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli:
 - a) zawiera fragmenty odnoszące się do zakresu merytorycznego zagadnienia, którego omówienie jest wymagane ORAZ
3. Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną, jeżeli zawiera co najmniej jeden akapit argumentacyjny.

2. Kompetencje literackie i kulturowe (maksymalnie 16 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie ocenił, czy w wypracowaniu zdający:

- wykorzystał znajomość tekstów z literatury niemieckiej
- funkcjonalnie wykorzystał kontekst, np. literacki, historyczny, filozoficzny, kulturowy, który pogłębia i rozwija rozważany problem
- przedstawił bogatą argumentację świadczącą o jego erudycji
- wykazał się wiedzą i umiejętnościami z zakresu nauki o literaturze
- nie popełnił błędów rzeczowych zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów, jak i terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej.

Interpretacja porównawcza

Funkcjonalność wykorzystania utworów wskazanych w poleceniu	Poziom argumentacji wypowiedzi; erudycyjność wypowiedzi	Liczba punktów	Błędy rzeczowe
Dwa utwory wykorzystane (porównane) w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Bogata argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie kontekstów. • Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	16 pkt	Za każdy błąd rzeczowy należy odjąć 1 pkt od ogólnej liczby punktów przyznanych za KLIK (od 0 do 16; bez punktów ujemnych).
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadowalająca argumentacja. • Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	15 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	14 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	13 pkt	
Jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie (porównanie częściowe).	<ul style="list-style-type: none"> • Bogata argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie kontekstów. • Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	12 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadowalająca argumentacja. • Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	11 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	10 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	9 pkt	
Dwa utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie (porównanie częściowe).	<ul style="list-style-type: none"> • Trafna argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie kontekstów. • Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	8 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadowalająca argumentacja. • Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	7 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	6 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	5 pkt	
Tylko jeden utwór wykorzystany częściowo LUB w pełni	<ul style="list-style-type: none"> • Trafna argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie kontekstów. 	4 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadowalająca argumentacja. • Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	3 pkt	

funkcjonalnie (brak porównania).	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchowna argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	2 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchowna argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	1 pkt	
Żaden utwór nie został wykorzystany przynajmniej w części funkcjonalnie.		0 pkt	

Wypowiedź argumentacyjna

Funkcjonalność wykorzystanych tekstów	Poziom argumentacji wypowiedzi; erudycyjność wypowiedzi	Liczba punktów	Błędy rzeczowe
Trzy teksty wykorzystane w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Bogata argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	16 pkt	Za każdy błąd rzeczowy należy odjąć 1 pkt od ogólnej liczby punktów przyznanych za KLiK (od 0 do 16; bez punktów ujemnych).
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	15 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	14 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchowna argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstu. 	13 pkt	
Dwa teksty wykorzystane w pełni funkcjonalnie, a trzeci – częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Bogata argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	12 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	11 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	10 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchowna argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstu. 	9 pkt	
<ul style="list-style-type: none"> Dwa – w pełni funkcjonalnie, trzeci – niefunkcjonalnie albo brak. ALBO <ul style="list-style-type: none"> Jeden – w pełni funkcjonalnie, a dwa – częściowo funkcjonalnie. 	<ul style="list-style-type: none"> Trafna argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu. Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	8 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu. Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	7 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie. Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	6 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchowna argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstu. 	5 pkt	
<ul style="list-style-type: none"> Jeden – w pełni funkcjonalnie, drugi – częściowo funkcjonalnie, 	<ul style="list-style-type: none"> Trafna argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu. Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	4 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu. 	3 pkt	

trzeci – niefunkcjonalnie albo brak. ALBO • Jeden – w pełni funkcjonalnie, pozostałe dwa – niefunkcjonalnie albo brak. ALBO • Trzy utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie. ALBO • Dwa – częściowo funkcjonalnie, a trzeci – niefunkcjonalnie albo brak.	• Praca zawiera fragmenty erudycyjne. • Zadowalająca argumentacja. • Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie. • Praca zawiera fragmenty erudycyjne.	2 pkt	
	• Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstu.	1 pkt	
• Jeden utwór – częściowo funkcjonalnie, pozostałe – niefunkcjonalnie albo brak. • Żaden utwór nie został wykorzystany przynajmniej w części funkcjonalnie.	0 pkt		

Uwaga: Jeżeli **ostateczna liczba punktów** przyznana w kryterium *Kompetencje literackie i kulturowe*, tj. liczba punktów **po odjęciu punktów za błędy rzeczowe** (jeżeli wystąpiły w pracy), wynosi 0 pkt, wówczas w pozostałych kryteriach (*Kompozycja wypowiedzi oraz Język wypowiedzi*) przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 2. – KLiK)

1. Poprzez wykorzystanie utworu rozumie się wykorzystanie znajomości jego treści oraz odczytanych sensów.
2. Zdający powinien funkcjonalnie wykorzystać w wypracowaniu minimum dwa teksty (temat pierwszy) lub trzy teksty (temat drugi). Funkcjonalne wykorzystanie utworu oznacza przywołanie w wypracowaniu:
 - 1) elementów fabuły, np. wydarzeń, bohaterów, wątków
 - 2) sensów utworów,
 które istotnie wspierają tok rozumowania zdającego, albo dobrze ilustrują to, o czym zdający pisze.

Funkcjonalność wykorzystania znajomości tekstów ocenia się w odniesieniu do tematu pracy. Jeżeli w części zasadniczej pracy w charakterze argumentów/przykładów wykorzystane są elementy fabuły lub sensy utworów, które nie są zgodne np. ze stanowiskiem zdającego wyrażonym we wstępie do pracy – wówczas uwzględnia się tę niezgodność w ocenie funkcjonalności.

3. Utwór literacki nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten

utwór lub wybrane jego wątki, nie wyciągając żadnego wniosku, nie dokonując żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.

4. Argumentacja to udowodnienie tezy/opinii/stanowiska przedstawionego przez zdającego za pomocą argumentów.

1) Bogata argumentacja – to argumentacja rzeczowa, pogłębiona, poparta trafnymi przykładami i **szeroka/wieloaspektowa**, stanowiąca – jako całość – wnikliwą analizę problemu sformułowanego w poleceniu; zawiera elementy refleksji / głębszego namysłu nad problemem.

W przypadku interpretacji porównawczej zawiera również analizę utworów. W sytuacji gdy znajomość utworów literackich została wykorzystana częściowo funkcjonalnie, mówimy o argumentacji trafnej.

2) Zadowolająca argumentacja – to argumentacja rzeczowa, pogłębiona, poparta trafnymi przykładami.

3) Powierzchniowa argumentacja – to argumentacja oparta na uogólnieniach, niewnikająca w istotę rzeczy, poprzestająca na pobieżnych obserwacjach, mało dokładna, czasami niepoparta przykładami; również argumentacja, w której zdający podejmuje próbę zbudowania argumentu, dobierając jedynie środki językowe typowe dla struktur argumentacyjnych, np. *Moim pierwszym argumentem jest...*

5. Kontekst należy rozumieć jako odniesienie się przez zdającego w pracy do np.

- 1) historii
- 2) filozofii
- 3) innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu
- 4) utworu muzycznego, dzieła plastycznego
- 5) biografii autora
- 6) prądu literackiego
- 7) charakteru epoki,

wybrane przez zdającego w sposób celowy, przydatne do osadzenia omawianego utworu w szerszej perspektywie i pogłębionego odczytania sensów utworu literackiego, do którego zdający odwołuje się w wypracowaniu. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu polega na trafnym jego doborze ze względu na rozważany problem; kontekst pogłębia i rozwija omawiane zagadnienie. Pogłębienie i omówienie danego zagadnienia poprzez konteksty nie oznacza konieczności dogłębnej analizy samych kontekstów jako takich; w szczególności nie może prowadzić do dygresji stosowanej niefunkcjonalnie.

6. Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie to odniesienie wyłącznie na poziomie przywołania, np. informacji, wydarzenia; kontekst jest poprawny, ale ogranicza się tylko do funkcji informacyjnej, nie pogłębia i nie rozwija omawianego zagadnienia.

7. Kontekst poprzez odniesienie się przez zdającego do innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten utwór lub wybrane jego wątki, nie wyciągając żadnego wniosku, nie dokonując żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.

8. Erudycję należy rozumieć jako wiedzę przedmiotową zdającego, w tym m.in. wiedzę i umiejętność wykorzystania kontekstów, kodów kulturowych, terminologii, znajomości kultury, w tym literatury i sztuki. Wypowiedź świadcząca o erudycji zdającego

to wypracowanie, w którym zdający funkcjonalnie wykorzystał wiedzę przedmiotową w rozważaniu problemu sformułowanego w poleceniu.

9. W ocenie poziomu argumentacji wypowiedzi nie uwzględnia się fragmentów wypowiedzi zawierających błędy rzeczowe.
10. Błąd rzeczowy – to błąd świadczący o:
- 1) nieznajomości tekstu literackiego lub tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający
 - 2) nieuprawnionej interpretacji fragmentu lub fragmentów / części utworu literackiego, w tym poetyckiego, do którego odwołuje się zdający, będącej częściową falsyfikacją danego utworu
 - 3) nieznajomości zagadnień z zakresu teorii i historii literatury bądź języka
11. Ten sam błąd rzeczowy (np. konsekwentne stosowanie błędnego imienia bohatera, którego da się w jednoznaczny sposób zidentyfikować, a opisane w wypracowaniu fakty świadczą o znajomości lektury) powtórzony kilkakrotnie jest liczony jako jeden błąd.

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl (maksymalnie 7 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

1. *w zakresie struktury wypowiedzi:*

- kompozycja wypowiedzi jest funkcjonalna, tzn. czy układ i sposób przedstawienia treści pomaga zrozumieniu wypowiedzi
- podział wypowiedzi – zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie podziału na akapity – jest poprawny i funkcjonalny

2. *w zakresie spójności wypowiedzi:*

- wypowiedź jest spójna, tzn. złożona z elementów, które tworzą logiczną i uporządkowaną całość
- w wypowiedzi spójność jest zachowana zarówno wewnątrz zdań, jak również między zdaniem i akapitami
- w wypowiedzi użyte zostały odpowiednie środki językowe, np. wskaźniki zespolenia tekstu, struktury metatekstowe, leksykalne wykładniki spójności, które ułatwiają śledzenie toku rozumowania autora

3. *w zakresie stylu wypowiedzi:*

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne) oraz czy zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

3a. Struktura wypowiedzi

Uporządkowanie elementów treściowych wypowiedzi	Podział wypowiedzi	Liczba punktów	
Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy są zorganizowane problemowo.	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	3 pkt	A

	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	2 pkt	B
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	C
<ul style="list-style-type: none"> W pracy podjęta jest próba organizacji elementów treściowych wypowiedzi problemowo. Elementy treściowe wypowiedzi zorganizowane w pracy częściowo problemowo, częściowo wyłącznie pod względem formalnym. Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym, np. wg kolejno omawianych tekstów literackich. 	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	2 pkt	D
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	E
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	0 pkt	F
Elementy treściowe wypowiedzi niezorganizowane; wypowiedź stanowi zbiór w znacznej mierze niezależnych elementów.		0 pkt	G

Wyjaśnienia (kryterium 3a – Struktura wypowiedzi)

1. Elementy treściowe wypowiedzi to – najogólniej rzecz ujmując – „bloki”, na które podzielone jest wypracowanie (w najprostszej formie: wstęp – część zasadnicza (rozwińcie) – zakończenie, ale „część zasadnicza” zazwyczaj jest dzielona na kolejne „bloki”, tj. akapity).
 - 1) Elementy treściowe wypowiedzi są zorganizowane problemowo (w toku problemowym), jeżeli każdy z „bloków” w części zasadniczej wypracowania omawia np. jeden aspekt tematu. Omawiając wybrany aspekt, zdający przywołuje argumentację i przykłady z różnych tekstów literackich / kontekstów; czynnikiem organizującym dany „blok” jest właśnie problem („ponadtekstowo”, „międzytekstowo”), a nie dany tekst literacki.
 - 2) Możliwa jest sytuacja, w której zorganizowanie problemowe „pokrywa się” ze zorganizowaniem według kolejno omawianych tekstów literackich, jeżeli w pracy widoczny jest zamysł kompozycyjny wskazujący na ustrukturyzowanie wypowiedzi według tematów, np. kolejny tekst literacki stanowi przykład umożliwiający np. uszczegółowienie wcześniej omawianego zagadnienia.
 - 3) Elementy treściowe wypowiedzi są zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym (w toku liniowym), jeżeli każdy z „bloków” w części zasadniczej wypracowania dotyczy innego tekstu literackiego / kontekstu, a jedynym identyfikowalnym czynnikiem organizującym taki układ jest po prostu omawianie w kolejnych „blokach” zagadnień dotyczących kolejnych tekstów / kontekstów; tekst jest zorganizowany wg tekstów „jeden po drugim” (np. zmiana kolejności akapitów nie wpływa na strukturę tekstu).

2. Ocena podziału wypowiedzi w skali ogólnej wymaga rozważenia proporcji i funkcjonalności zasadniczych „bloków” pracy, tj. wstępu – części zasadniczej – zakończenia. Usterki w podziale wypowiedzi w skali ogólnej mogą wynikać z np. nieproporcjonalnie i niefunkcjonalnie długiego wstępu, zbyt krótkiego (lakonicznego) zakończenia lub braku jednego z tych „bloków”.
3. Ocena podziału wypowiedzi na akapity wymaga rozważenia, czy logika wyводу została odzwierciedlona w podziale na graficznie wyodrębnione i funkcjonalne akapity. Usterki w podziale wypowiedzi na akapity mogą wynikać np. z faktu, że w pracy występują wyodrębnione graficznie akapity, które nie stanowią zwartej myślowo całości, albo występują akapity, które powinny zostać podzielone na mniejsze bloki, ponieważ taki akapit zawiera kilka wątków (każdy z takich wątków stanowi sam w sobie zwartą myślowo całość).
4. W ocenie struktury wypowiedzi nie uwzględnia się niezrealizowania przez zdającego któregoś z elementów tematu, np. nieodwołania się w ogóle do jednego z tekstów wskazanych w temacie jako obowiązkowy.

3b. Spójność wypowiedzi

Wypowiedź jest w całości spójna lub występują w niej nie więcej niż 2 zaburzenia w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów LUB całej wypowiedzi.	3 pkt
W wypowiedzi występuje 3–5 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów LUB całej wypowiedzi.	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • W wypowiedzi występuje 6–8 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów LUB całej wypowiedzi. LUB <ul style="list-style-type: none"> • Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ALBO z zakończeniem pracy. ALBO <ul style="list-style-type: none"> • Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ALBO częścią zasadniczą pracy. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • W wypowiedzi występuje 9 lub więcej zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów LUB całej wypowiedzi. LUB <ul style="list-style-type: none"> • Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ORAZ z zakończeniem pracy. ALBO <ul style="list-style-type: none"> • Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ORAZ częścią zasadniczą pracy. 	0 pkt

Wyjaśnienia (kryterium 3b – Spójność wypowiedzi)

1. Wypowiedź jest spójna, jeżeli elementy, które ją tworzą, stanowią logiczną i uporządkowaną całość.
2. Wywód jest uporządkowany, jeśli każdy kolejny akapit wynika z poprzedniego, a np. przestawienie akapitów zaburzyłoby tok rozumowania przyjęty przez zdającego.
3. Zaburzenia w spójności mogą wynikać m.in. z:
 - a) błędów logicznych, w tym ze zbyt daleko idących uogólnień, nieuzasadnionych wniosków (np. wnioski w zakończeniu pracy nie wynikają z przeprowadzonego rozumowania), sprzecznych stwierdzeń
 - b) odstępstw od podporządkowania wyводу myśli przewodniej, np. wypracowanie zawiera niefunkcjonalne fragmenty stanowiące niezwiązane z tematem wątki poboczne
 - c) zredagowaniu wstępu lub rozwinięcia, lub zakończenia, lub akapitu, które nie pasują logicznie do pozostałej części wypracowania, nie łączą się logicznie z poprzedzającą je częścią / poprzedzającym je akapitem
 - d) rozwijania jednocześnie więcej niż jednego wątku („zazębiana” się wątków)
 - e) pomijania pośrednich ogniw rozumowania, tzw. skróty myślowe
 - f) wprowadzenie treści nieistotnych, zbędnych dla pracy, bez związku/pozostających w wątpliwym związku z tematem/wywodem
 - g) wprowadzania dygresji stosowanych niefunkcjonalnie
 - h) przerywania toku myślenia zbędnymi zdaniami.
4. Błędy w spójności wewnątrz akapitów oznaczają np. nielogiczne połączenia zdań w akapicie oraz brak zastosowania w nim wskaźników zespolenia.
5. Błędy w spójności między akapitami oznaczają nielogiczne powiązanie danego akapitu z poprzednim lub poprzednimi akapitami oraz brak zastosowania wskaźników zespolenia między akapitami.
6. Błąd w składni prowadzący do błędu w spójności jest traktowany zarówno jako błąd językowy, jak i błąd w spójności.

3c. Styl wypowiedzi

Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

Wyjaśnienia (kryterium 3c – Styl wypowiedzi)

1. Styl wypowiedzi – co do zasady – powinien być: jasny, prosty (nie: zawity, pretensjonalny), zwięzły, jednolity. Dodatkowo może być żywy, obrazowy.
2. Wypracowanie powinno być napisane stylem stosownym do sytuacji komunikacyjnej, jaką jest egzamin maturalny, co oznacza, że nie należy redagować go, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej. Styl uznaje się za

stosowny w przeważającej części, jeżeli jest stosowany w orientacyjnie 2/3 pracy. Styl jest niestosowny do sytuacji komunikacyjnej, jeżeli orientacyjnie ok. 2/3 wypracowania zredagowane jest przy użyciu struktur językowych charakterystycznych dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

3. Styl wypracowania jest jednorodny, jeśli zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, odpowiednim dla treści i formy wypowiedzi, lub miesza różne style w wypowiedzi, ale jest to uzasadnione i celowe.
4. Indywidualne upodobania stylistyczne egzaminatora nie mogą wpływać na ocenę stylu pracy zdającego.

4. Język wypowiedzi (maksymalnie 11 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał:

1. w odniesieniu do zakresu i poprawności środków językowych:

- czy zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku niemieckim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
- czy środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.
- ile błędów językowych, w tym błędów stylistycznych, zdający popełnił w pracy

2. w odniesieniu do poprawności ortograficznej:

- ile błędów ortograficznych zdający popełnił w pracy

3. w odniesieniu do poprawności interpunkcyjnej:

- ile błędów interpunkcyjnych zdający popełnił w pracy.

Oceniając język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustali na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność środków		Zakres środków							
		Nie więcej niż 3 błędy jęz.	4–5 błędy jęz.	6–7 błędów jęz.	8–9 błędów jęz.	10–11 błędów jęz.	12–13 błędów jęz.	14–15 błędów jęz.	16 lub więcej błędów jęz.
		A	B	C	D	E	F	G	H
1.	Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia, • zróżnicowana leksyka, w tym np. poprawna frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiających pełną i swobodną realizację tematu.	7 pkt	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
2.	Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt

3.	Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt
----	--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Przykładowo za wypowiedź, w której zakres środków językowych wykorzystanych przez zdającego jest zadowalający, i znajdują się w niej 4 błędy językowe, egzaminator przyzna 5 pkt w tym kryterium.

Wyjaśnienia (kryterium 4a)

1. Nie każde nieprecyzyjne sformułowanie jest niepoprawne językowo (stanowi błąd językowy); może być przejawem nieporadności językowej. Błędem jest nieporadność językowa będąca oczywistym nieuzasadnionym naruszeniem obowiązującej normy językowej.
2. Indywidualne upodobania językowe egzaminatora nie mogą wpływać na ocenę poprawności środków językowych w pracy zdającego.
3. W wypracowaniu występuje zróznicowana składnia, jeżeli w pracy zdający wykorzystał poprawnie co najmniej 4 różne struktury składniowe, np.: zdanie pojedyncze, zdanie złożone, zdanie wielokrotnie złożone, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania, strona bierna, paralelizm składniowy, poprawne wprowadzanie cytatu, zdanie pytające, zdanie wtrącone.
4. W wypracowaniu występuje zróznicowana leksyka, jeżeli w pracy zdający np. stosuje wyrazy/wyrażenia synonimiczne, stosuje bogatą frazeologię, używa precyzyjnego słownictwa, w tym np. terminologii.
5. W ocenie zróznicowania leksyki nie uwzględnia się nieuzasadnionych powtórzeń wyrazów, zwrotów. Nieuzasadnione powtórzenia są uwzględniane w liczbie błędów językowych.

4b. Poprawność ortograficzna

Praca jest bezbłędna lub zawiera 1 błąd ortograficzny	2 pkt
Praca zawiera 2–3 błędy ortograficzne.	1 pkt
Praca zawiera 4 lub więcej błędów ortograficznych.	0 pkt

Uwaga: Ten sam wyraz zapisany niepoprawnie ortograficznie, powtórzony w wypracowaniu, jest liczony jako jeden błąd ortograficzny.

4c. Poprawność interpunkcyjna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 4 błędy interpunkcyjne.	2 pkt
Praca zawiera 5–8 błędów interpunkcyjnych.	1 pkt
Praca zawiera 9 lub więcej błędów interpunkcyjnych.	0 pkt

Uwagi ogólne

1. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna (w rozumieniu czytelności zapisu), egzaminator oceni ją na 0 pkt.
2. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 pkt w każdym kryterium.
3. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 350 wyrazów, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *Spełnienie formalnych warunków polecenia* oraz *Kompetencje literackie i kulturowe*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
4. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas egzamin z języka niemieckiego, w przypadku takiego zdającego, zostanie unieważniony.
5. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

4.1. Przykładowe wypracowania z rozwiązaniami

Tematy wypracowań będą poprzedzone szczegółowymi wytycznymi.

Wählen Sie eines der folgenden Themen und schreiben Sie einen Aufsatz.

- Ihr Text sollte mindestens 350 Wörter enthalten.
- Geben Sie die Nummer des ausgewählten Themas in das Feld ein.
- Schreiben Sie den Aufsatz an der dafür vorgesehenen Stelle auf. Schreiben Sie nicht über den Rand.
- Schreiben Sie Ihren Aufsatz auf Deutsch.

Temat 1. (0–35)

Literarische Liebeskonzepte in den Werken von Johann Wolfgang von Goethe *Die Leiden des jungen Werther* und Heinrich von Kleist *Die Marquise von O...*. Machen Sie eine Vergleichsanalyse.

Es ist damit wie mit der Liebe. Ein junges Herz hängt ganz an einem Mädchen, bringt alle Stunden seines Tages bei ihr zu, verschwendet alle seine Kräfte, all sein Vermögen, um ihr jeden Augenblick auszudrücken, dass er sich ganz ihr hingibt. Und da käme ein Philister, ein Mann, der in einem öffentlichen Amte steht, und sagte zu ihm: Feiner junger Herr! Lieben ist menschlich, nur müsst Ihr menschlich lieben! Teilet Eure Stunden ein, die einen zur Arbeit, und die Erholungsstunden widmet Eurem Mädchen. Berechnet Euer Vermögen, und was Euch von Eurer Notdurft übrig bleibt, davon verwehrt ich Euch nicht, ihr ein Geschenk, nur nicht zu oft, zu machen, etwa zu ihrem Geburts- und Namenstage etc. – Folgt der Mensch, so gibt's einen brauchbaren jungen Menschen, und ich will selbst jedem Fürsten raten, ihn in ein Kollegium zu setzen; nur mit seiner Liebe ist's am Ende, und wenn er ein Künstler ist, mit seiner Kunst. O meine Freunde! Warum der Strom des Genies so selten ausbricht, so selten in hohen Fluten hereinbraust, und eure staunende Seele erschüttert? – Liebe Freunde, da wohnen die gelassenen Herren auf beiden Seiten des Ufers, denen ihre Gartenhäuschen, Tulpenbeete und Krautfelder zugrunde gehen würden, die daher in Zeiten mit Dämmen und Ableiten der künftig drohenden Gefahr abzuwehren wissen.

Johann Wolfgang von Goethe *Die Leiden des jungen Werther*, Ditzingen, 2001.

Der Graf wich nicht von der Seite der Obristin; er faßte, immer noch auf seinen Knien liegend, den äußersten Saum ihres Kleides, und küßte ihn. Liebe! Gnädige! Verehrungswürdigste! flüsterte er: eine Träne rollte ihm die Wangen herab. Die Obristin sagte: stehn Sie auf, Herr Graf, stehn Sie auf! Trösten Sie jene; so sind wir alle versöhnt, so ist alles vergeben und vergessen. Der Graf erhob sich weinend. Er ließ sich von neuem vor der Marquise nieder, er faßte leise ihre Hand, als ob sie von Gold wäre, und der Duft der seinigen sie trüben könnte. Doch diese –: gehn Sie! gehn Sie! gehn Sie! rief sie, indem sie aufstand; auf einen Lasterhaften war ich gefaßt, aber auf keinen

Teufel! öffnete, indem sie ihm dabei, gleich einem Pestvergifteten, auswich, die Tür des Zimmers, und sagte: ruft den Obristen! Julietta! rief die Obristin mit Erstaunen. Die Marquise blickte, mit tödender Wildheit, bald auf den Grafen, bald auf die Mutter ein; ihre Brust flog, ihr Antlitz loderte: eine Furie blickt nicht schrecklicher. Der Obrist und der Forstmeister kamen.

Diesem Mann, Vater, sprach sie, als jene noch unter dem Eingang waren, kann ich mich nicht vermählen!

Heinrich von Kleist. Die Marquise von O..., Apple Books.

Wymagania ogólne i szczegółowe

Wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych, sprawdzanych w wypracowaniu, znajduje się na s. 96. *Informatora*.

Zasady oceniania

Opis zasad oceniania zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi (wypracowań) znajduje się na s. 96.–109. *Informatora*.

Przykładowe ocenione rozwiązania

Przykład 1.

Liebe war von alters her ein beliebtes Thema, mit dem sich die Schriftsteller in ihren Büchern beschäftigten. Es wurde insbesondere im achtzehnten und neunzehnten Jahrhundert zu einem Hauptmotiv. Sowohl Johann Wolfgang von Goethe als auch Heinrich von Kleist entschieden sich, das Thema auf ihre eigene Art zu besprechen und zwei unterschiedlichen Liebeskonzepte darzustellen.

Obwohl *Die Leiden des jungen Werther* der literarischen Strömung des Sturm und Drang zuzuordnen ist, findet man viele Elemente der Romantik. Die Hauptperson ist ein junger Mann namens Werther, der Briefen an seinen Freund Wilhelm schreibt und von seinen Erlebnissen in Wahlheim erzählt. Werther verliebt sich in Lotte, eine junge Dame, die sich aufgrund des Todes ihrer Mutter um die Geschwister kümmert. Infolge seines Gefühls idealisiert er das Mädchen und macht aus seiner Verliebtheit etwas Heiliges. Zwar fühlt Werther sich sorgenlos bei Lotte, aber er kann seinen Traum vom Zusammenleben leider nicht verwirklichen, weil die Dame schon verlobt ist. Das Leben Werthers ist mit Leid und Hoffnungslosigkeit erfüllt, als er entdeckt, dass Lotte dieselben Gefühle für ihn nicht empfinden kann. Seine blinde und einseitige Liebe, die manchmal einer Obsession ähnlich ist, führt zum Selbstmord.

Das dargestellte Liebeskonzept in *Die Marquise von O...* ist gleichzeitig eine Kritik der Moralität der Romantik. Der Schriftsteller erzählt die Geschichte von einer jungen Witwe, die einen russischen Offizier heiratet, weil er der Vater ihres Babys ist. Dessen ist sie am Anfang nicht bewusst. Die Trauung ist vorteilhaft nicht nur für Juliette, die Marquise, sondern auch für ihre Eltern. Einerseits gibt ihr der Offizier die finanzielle Unterstützung, andererseits hebt er die ganze Familie in einen höheren Stand. Die Marquise liebt ihn nicht, sie steht unter dem Druck ihrer Eltern und ist mit der vernünftigen Liebe einverstanden. Der Schriftsteller deutet auf die Doppelmoral der bürgerlichen Gesellschaft – alles ist erlaubt, solange es im Verborgenen geschieht.

Beide Schriftsteller stellen zwar zwei unterschiedlichen Liebeskonzepte dar, aber keine der Erzählungen umreißt ein optimistisches Bild des Gefühls. Werther hält man für ein Symbol der unglücklichen Liebe, die nur Leiden bringt und tragische Konsequenzen trägt, und die Novelle von Kleist ist ein perfektes Beispiel der erzwungenen Liebe, die aufgrund der die Gesellschaft und Moralität betreffenden Grundsätze mit der Trauung endet.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 16 pkt – w pracy dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie, bogata argumentacja.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy są zorganizowane problemowo; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w całości stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 6 pkt, 2 błędy językowe; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt.

Przykład 2.

Liebe war vor alters her ein beliebtes Thema, mit dem die Schriftsteller in ihren Bücher sich beschäftigten. Insbesondere wurde es im achtzehnten und neunzehnten Jahrhundert ein Hauptmotiv der vielen literarischen Werken. Dieses Motiv kann man sowohl in einem Briefroman von Johann Wolfgang von Goethe *Die Leiden des jungen Werthers* als auch in einer Novelle von Heinrich von Kleist *Die Marquise von O...* beobachten. Das Liebeskonzept, das man im Werk Goethes findet, ist eine perfekte Darstellung der Ideologie der Romantik. Werther, der Hauptheld, hält man für ein Symbol der unglücklichen und romantischen Liebe, die nur Leiden bringt und tragische Konsequenzen trägt. Das darstellende Konzept von Kleist ist ein Beispiel der vernünftigen Liebe. Die Novelle ist gleichzeitig eine Satire auf Bürgertum. Die Hauptperson ist Julietta, eine verwitwete Marquise die ihre zwei Kinder zusammen mit ihren Eltern erzieht. Ihr Vater ist ein Kommandant der Zitadelle bei M..., die von russischen Truppen erstürmt wurde. Eines Tages wird die Marquise von Soldaten gefasst, die sie vergewaltigen möchten, aber glücklicherweise hilft ihr aus der Bedrängnis ein russischer Offizier namens Graf F... . Die ganze Situation ist sehr stressig für sie und sie fällt in Ohnmacht. Nach ein paar Monaten stellt sich heraus, dass die Marquise schwanger ist, obwohl Julietta sich nicht daran erinnert, dass sie wissentlich mit einem Mann eine intime Beziehung hatte. Die Eltern sind empört und verjagen die mit einem Pistolenschuss aus dem Haus, kurz nachdem der Offizier ihr einen Antrag machte. Sie lehnt ihn ab, weil sie keine romantische Gefühle für Graff F... hat. Die Marquise versucht den Vater ihres Babys durch eine Zeitungsannonce ausfindig zu machen und überzeugt ihre Eltern von ihrer Unschuld. Wenn der russische Offizier sich für zweites Mal bei ihr meldet, offenbart er, dass er der Vater ist. Trotz der anfänglichen Abneigung heiraten die beiden aus Vernunft. Die Trauung ist vorteilhaft nicht nur für Juliette, sondern auch für ihre Eltern. Einerseits gibt der Officer die finanzielle Unterstützung, andererseits hebt die ganze Familie in einen höheren Stand. Nach einem Jahr ändern sich Juliettas Gefühle und sie verliebt sich in dem Offizier. Sie gibt ihm für zweites Mal Ja Wort, aber dieses Mal wegen der echten Liebe, nicht Zwang.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – wypracowanie częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 9 pkt – w pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 1 pkt – usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) oraz w zakresie podziału na

akapity; spójność wypowiedzi – 2 pkt – w wypowiedzi występuje 7 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów; styl – 1 pkt – funkcjonalnie niejednorodny.

4. Język wypowiedzi: zakres i poprawność środków językowych – 3 pkt, 3 błędy językowe – składnia i leksyka odpowiednie do realizacji tematu, 6 błędów językowych; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 1 pkt – 2 błędy interpunkcyjne.

Temat 2. (0–35)

Die Grenze zwischen Wahnsinn und Normalität in den Werken von E.T.A. Hoffmann *Der Sandmann* und Georg Büchner *Woyzeck*. Machen Sie eine Vergleichsanalyse.

Gibt es eine dunkle Macht, die so recht feindlich und verräterisch einen Faden in unser Inneres legt, woran sie uns dann festpackt und fortzieht auf einem gefährvollen verderblichen Wege, den wir sonst nicht betreten haben würden – gibt es eine solche Macht, so muss sie in uns sich, wie wir selbst gestalten, ja unser Selbst werden; denn nur so glauben wir an sie und räumen ihr den Platz ein, dessen sie bedarf, um jenes geheime Werk zu vollbringen. Haben wir festen, durch das heitre Leben gestärkten, Sinn genug, um fremdes feindliches Einwirken als solches stets zu erkennen und den Weg, in den uns Neigung und Beruf geschoben, ruhigen Schrittes zu verfolgen, so geht wohl jene unheimliche Macht unter in dem vergeblichen Ringen nach der Gestaltung, die unser eignes Spiegelbild sein sollte. Es ist auch gewiss, fügt Lothar hinzu, dass die dunkle psychische Macht, haben wir uns durch uns selbst ihr hin- gegeben, oft fremde Gestalten, die die Außenwelt uns inmden Weg wirft, in unser Inneres hineinzieht, sodass wir selbst nur den Geist entzünden, der, wie wir in wunderlicher Täuschung glauben, aus jener Gestalt spricht. Es ist das Phantom unseres eigenen Ichs, dessen innige Ver- wandtschaft und dessen tiefe Einwirkung auf unser Gemüt uns in die Hölle wirft, oder in den Himmel verzückt. – Du merkst, mein herzlieber Nathanael! dass wir, ich und Bruder Lothar uns recht über die Materie von dunklen Mächten und Gewalten ausgesprochen haben, die mir nun, nachdem ich nicht ohne Mühe das Hauptsächlichste aufgeschrieben, ordentlich tiefsinnig vorkommt. Lothars letzte Worte verstehe ich nicht ganz, ich ahne nur, was er meint, und doch ist es mir, als sei alles sehr wahr. Ich bitte dich, schlage dir den hässlichen Advokaten Coppelius und den Wetterglasmann Giuseppe Coppola ganz aus dem Sinn.

E.T.A. Hoffmann *Der Sandmann*, Stuttgart 2015.

Der Hof des Doktors

[Studenten und Woyzeck unten, der Doktor am Dachfenster.]

DOKTOR: Meine Herren, ich bin auf dern Dach wie David, als er die Bathseba sah; aber ich sehe nichts als die culs de Paris der Mädchenpension im Garten trocknen. Meine Herren, wir sind an der wichtigen Frage über das Verhältnis des Subjekts zum Objekt. Wenn wir nur eins von den Dingen nehmen, worin sich die organische Selbstaffirmation des Göttlichen, auf einem so hohen Standpunkte, manifestiert, und ihre Verhältnisse zum Raum, zur Erde, zum Planetarischen untersuchen, meine Herren, wenn ich diese Katze zum Fenster hinauswerfe: wie wird diese Wesenheit sich zum centrum gravitationis gemäß ihrem eigenen Instinkt verhalten? - He, Woyzeck - [brüllt] -, Woyzeck!

WOYZECK [fängt die Katze auf]: Herr Doktor, sie beißt!

DOKTOR: Kerl, Er greift die Bestie so zärtlich an, als wär's seine Großmutter. - [Er kommt herunter.]

WOYZECK: Herr Doktor, ich hab's Zittern.

DOKTOR [ganz erfreut]: Ei, ei! Schön, Woyzeck! - Reibt sich die Hände. [Er nimmt die Katze:] Was seh' ich, meine Herren, die neue Spezies Hasenlaus, eine schöne Spezies ... - [Er zieht eine Lupe heraus, die Katze läuft fort.] - Meine Herren, das Tier hat keinen wissenschaftlichen Instinkt ... Die können dafür was anders sehen. Sehen Sie: der Mensch, seit einem Vierteljahr ißt er nichts als Erbsen; bemerken Sie die Wirkung, fühlen Sie einmal: Was ein ungleicher Puls! Der und die Augen!

WOYZECK: Herr Doktor, es wird mir dunkel! - [Er setzt sich.]

DOKTOR: Courage, Woyzeck! Noch ein paar Tage, und dann ist's fertig. Fühlen Sie, meine Herren, fühlen Sie! - [Sie betasten ihm Schläfe, Puls und Busen.] - Apropos, Woyzeck, beweg den Herren doch einmal die Ohren! Ich hab' es Ihnen schon zeigen wollen, zwei Muskeln sind bei ihm tätig. Allons, frisch!

WOYZECK: Ach, Herr Doktor!

Georg Büchner *Woyzeck*, Apple Books.

Wymagania ogólne i szczegółowe

Wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych, sprawdzanych w wypracowaniu, znajduje się na s. 96. *Informatora*.

Zasady oceniania

Opis zasad oceniania zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi (wypracowań) znajduje się na s. 96.–109. *Informatora*.

Przykładowe ocenione rozwiązania

Przykład 1.

Es heißt, die Augen seien das Fenster zur Seele und ein Blick sage mehr als tausend Worte. So verwundert es nicht, dass die Augen ein wichtiges Motiv in E. T. A. Hoffmans Nachtstück *Der Sandmann* darstellen. Auch Georg Büchner misst ihnen in seinem unvollendeten Drama *Woyzeck* in entscheidenden Szenen eine Bedeutung bei. In beiden Werken offenbaren sie, wie die Figuren dem Wahnsinn verfallen.

Der Protagonist Nathanael im Werke Hoffmanns fürchtet sich vor der Figur des augenstehenden Sandmanns, welche für ihn die Personifikation des Bösen darstellt. Für jenen, dessen emotionaler Charakter das Ideal der Romantik widerspiegelt, wäre der Verlust der Augen ein besonders herber Verlust, da damit eine erhebliche Möglichkeit verloren ginge, die Gefühle anderer zu erkennen, aber auch die eigenen kundzutun. Den Brief über Nathanaels Gefühlschaos erhält fälschlicherweise dessen Verlobte, die rationalen Art den Gegenpol zu dessen emotionalen Wesen darstellt und die Aufklärung verkörpert. Nathanaels Abweichen von

der Norm tritt in dessen gescheiterten Versuch hervor, Clara von der Existenz des Bösen in der Welt zu überzeugen. Jene versichert ihm, das alles spiele sich nur in seinem Inneren ab, womit sie ihrem Geliebten ein Stück Normalität gibt. Das Perspektiv, durch das nicht nur Nathanaels Sicht auf Olimpia verbessert wird, sondern auch die des Lesers in dessen Inneres, lässt ihn jede Sicherheit verlieren und sich dem Wahnsinn zuneigen. Er projiziert seine Vorstellungen auf Olimpia, wobei er jegliche Hilfe von außen ablehnt. Die Sicherheit, welche Clara Nathanael nach einem Nervenzusammenbruch zu geben vermag, vergeht, als dieser sie durch das Perspektiv betrachtend in einem Wahnfall umzubringen versucht, bevor er sich selbst das Leben nimmt.

Dagegen stellt Büchner in seinem Drama Wahnsinn als etwas dar, das nicht aus dem Inneren des Menschen kommt, sondern von außen durch die Gesellschaft auf den Einzelnen einwirkt. Anstatt der Sicherheit und des Verständnisses, das Clara Nathanael entgegenbringt, erlebt die Hauptfigur des Dramas Woyzeck Eifersucht, wenn er seine Herzensdame mit seinem Vorgesetzten sieht, mit dem diese eine Affäre hat, weil der wahnsinnige Woyzeck trotz all seiner Mühen, entgegen seines niedrigen gesellschaftlichen Ansehens für seine Familie zu sorgen, sie nicht mehr zufriedenstellen kann. Verstärkt wird dies durch die abfällige Behandlung des Doktors, dessen Haltung, der Verstand stehe über dem Körper, den Zeitgeist widerspiegelt. Mithin lässt sich Wahnsinn wie eine Krankheit beschreiben. Unterstützt wird das durch die Mangelernährung, wodurch Woyzeck letztlich die Kontrolle verliert und in einem Anfall den Stimmen in seinem Kopf nachgibt, die ihm befehlen, seine Geliebte zu ermorden, aus deren Blick der Teufel spricht.

Obwohl der Ursprung des Wahnsinnes vollkommen verschieden begründet wird, ist beiden Werken gemein, dass dem Wahnsinnigen ein normales Leben verwehrt bleibt. Beide Protagonisten stehen allein da, gleichwohl auch dabei deutlich wird, dass Nathanael seine Verlobte von sich gestoßen hat, während Woyzeck von seiner Geliebten betrogen wurde. Sie sehen keinen Ausweg mehr. Ihre Augen bleiben für die Normalität verschlossen.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 16 pkt – w pracy dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie, argumentacja jest logiczna, wnikliwa i zróżnicowana.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – układ i sposób przedstawienia treści pomaga zrozumieniu wypowiedzi; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w całości stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 7 pkt, 3 błędy językowe – zróżnicowana składnia i leksyka, precyzyjne słownictwo; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt.

Przykład 2.

Seitdem es Menschen gibt, gibt es Wahnsinn. Das war bereits 1816 so, als E. T. A. Hoffmann seine romantische Geschichte *Der Sandmann* veröffentlichte. Knapp 20 Jahre später schrieb Georg Büchner an seinem Stück *Woyzeck*, verstarb aber, bevor er fertig wurde. Und solange es Menschen gibt, wird es auch welche geben, die nicht normal sind. Deshalb soll im Folgenden auf das Spannungsverhältnis zwischen Wahnsinn und Normalität eingegangen werden. Der Protagonist Nathanael im Werk Hoffmanns beschreibt zunächst seine Kindheitsbegegnung mit

dem Advokaten Coppelius, denn er für die gespenstische Figur des Sandmanns hält. Der Sandmann stiehlt Kindern die Augen. Coppelius jagt Nathanael einen Schrecken ein, als er sagt, er will Nathanael die Augen rausnehmen. Den Brief erhält fälschlicherweise die Verlobte von Nathanael. Clara bildet mit ihrer ruhigen und rationalen Art den Gegenpol zu dessen emotionalen Wesen. Sie steht für den Geist der Aufklärung, während er eine klassische Figur der Romantik ist. Deshalb sieht er in allem mehr als dort eigentlich ist. Und so will er Clara von der Existenz des Bösen in der Welt in der Gestalt des Coppelius zu überzeugen. Allerdings gelingt ihm dies nicht, da jene alles sieht, wie es ist und ihm versichert, dass das sich nur in seinem Inneren abspielt. Diese Sicherheit verliert Nathanael jedoch sofort, als er mit einem Perspektiv des ihn an den Sandmann erinnernden Coppola den Automaten Olimpia beobachtet. Wenn er bei Olimpia ist, wird er vollkommen wahnsinnig. Er glaubt, er kann mit ihr reden wie mit einem normalen Menschen. Die normalen Menschen lachen ihn dafür nur aus. Er hat sich so wahnsinnig in Olimpia verliebt, dass er alles um sich herum vergisst, auch Clara. Aber daran sieht man, dass Wahnsinn und Normalität nicht zusammenpassen. Nathanael hätte mit Clara ein normales Leben führen können, aber entschied sich für den Wahnsinn als er anfang, sich mit Olimpia zu treffen. Nach einem Nervenzusammenbruch will er all das hinter sich lassen und kehrt zu seiner Clara zurück, die ihm nochmal Sicherheit gibt. Doch nimmt er sich in seinem Wahn das Leben, nachdem er vergeblich versuchte, seine Verlobte umzubringen. Auch in *Woyzeck* bringt der Protagonist seine Geliebte um. Anscheinend eignen sich Wahnsinnige sehr gut als Mörder.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – wypracowanie jest częściowo wypowiedzią argumentacyjną.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 9 pkt – w pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 1 pkt – usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) oraz w zakresie podziału na akapity; spójność wypowiedzi – 2 pkt – w wypowiedzi występuje 4 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów oraz całej wypowiedzi; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 6 pkt – zadowalający zakres środków językowych, składnia i leksyka odpowiednie do realizacji tematu, 2 błędy językowe; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt, 2 błędy interpunkcyjne.

Przykład 3.

Menschen waren schon immer wahnsinnig. Ganz besonders Künstler. Deshalb haben E. T. A. Hoffmann und Georg Büchner in ihren Werken *Woyzeck* und *Der Sandmann* wahrscheinlich auch über Wahnsinn geschrieben. Weil sie es doch bestimmt selber waren. Aber auf andere Weise als der andere. Das zeigt sich auch in ihren Büchern. Ich kann euch erklären, woran man sieht, dass die nicht normal sind. Nathanael dreht immer komplett durch, wenn er an die Geschichte vom Sandmann denkt, weil er ihm als Kind die Augen gestohlen hat. Seine Freundin Clara hat auch sehr schöne Augen mit, denen sie Nathanael verzaubert, weil sie aus ihm was macht, dass er nicht ist: normal. Er verliebt sich aber in einen Automaten. Er ist so verrückt, dass er das nicht bemerkt. Er redet mit ihr wie mit einem normalen Menschen, obwohl alle anderen sehen, dass etwas mit ihr nicht stimmt. Er lässt sich auch nicht von anderen in seine Beziehung reinreden, was zeigt, dass er in seiner eigenen kleinen Welt lebt. Besonders trifft es ihn, als er sieht, dass Olimpias Vater und der Sandmann sich wegen Olimpia streiten und sie dabei kaputt machen. Deshalb bringt er den Professor um. Aber *Woyzeck* war auch nicht normal. Sogar glaubt er an die Freimaurer. Er nimmt an Experimenten teil und rasiert seinen Hauptmann, um Geld zu verdienen, weil er arm ist. Seine Freundin geht ihm fremd, was er nicht mag. Deshalb bringt er sie um. Er verliert einen Kampf gegen den Tambourmajor. Eine Pistole ist teurer als ein Messer. Er wurde von seinem Wahnsinn dazu getrieben, als alle normalen einfach nichts tun.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – wypowiedź we fragmentach ma charakter argumentacyjny, zawiera odwołanie do dwóch utworów literackich.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 2 pkt – jeden utwór wykorzystany częściowo funkcjonalnie, drugi – brak.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** 0 pkt – praca zawiera mniej niż 350 słów.
- 4. Język wypowiedzi:** 0 pkt – praca zawiera mniej niż 350 słów.

Temat 3. (0–35)

Stimmen Sie der Aussage zu, dass jede Nation ihren eigenen Sinn für Humor hat? Analysieren Sie das Problem anhand des Exzerpts von Katarzyna Sikorska-Bujnowicz *Sprachliche Mittel des Humoristischen im Deutschen und Polnischen* sowie ausgewählter Werke der deutschen Literatur.

Die Wirkung der Signale ist besonders in den Kontakten mit den Fremden von Bedeutung, unabhängig davon, ob damit andere Kulturkreise oder aber auch eine andere soziale Gruppe gemeint wird. Alle nonverbalen Signale hängen einerseits mit der Intention des Gesprächspartners zusammen und andererseits sind sie Reaktionen auf die Äußerung der anderen Person. Das Verstehen dieser Signale hängt jedoch auch davon ab, in welchem Kulturkreis wir uns als Sprecher befinden. Die Geste und die Mimik können demzufolge manchmal auch verschieden interpretiert werden. Dabei wird dem Körperkontakt eine wichtige Rolle zugeschrieben, denn es wird zwischen den so genannten kontaktarmen und kontaktreichen Kulturen unterschieden, worunter als erstere die Südeuropäer und als letztere die Asiaten verstanden werden. Für die genannten Gruppen ist u.a. eine andere Kontaktdistanz typisch, d.h. in den kontaktreichen Kulturen ist diese geringer, was in ihren Kontakten mit einer kontaktarmen Kultur zu den Missverständnissen und zu verschiedenen Problemen führen kann. Schwierigkeiten solcher Art können auch im Rahmen der Kommunikation auftauchen, was eben aus der falschen Interpretation der nonverbalen Signale in Verbindung mit dem Verständnis des Gehörten resultiert. Dabei soll noch darauf hingewiesen werden, dass die Dekodierung der nonverbalen Signale nicht immer gelungen ist, was darauf zurückgeht, dass auch die Körpersprache etwas Individuelles und somit auch für jeden einzelnen Menschen typisch ist. Als Beispiel kann man an dieser Stelle das bekannte Augenzwinkern nennen, das verschieden interpretiert werden kann, je nachdem, wann, von wem und natürlich zu welchem Zweck es eingesetzt wird. [...]

Da schon die unbewusste und die bewusste nonverbale Kommunikationsart angesprochen wurden, muss noch auf die teilbewusste eingegangen werden. In dem letzteren Fall geht es darum, dass der Gesprächspartner sich dessen bewusst ist, wie und wann, unter dem Einfluss welcher Situationen und Menschen sich seine Mimik im Verlauf eines Gesprächs ändert, ob er traurig, aggressiv, verlegen oder zufrieden und glücklich ist und auf alles Lustige, was nicht nur mit der Sprache zum Ausdruck gebracht wird, z.B. mit dem Lächeln oder sogar mit dem lauten Lachen reagiert.

Dem Lächeln wird noch eine andere Funktion zugeschrieben – die des Mittels der Kontaktaufnahme. Nicht ohne Bedeutung ist auch, in diesem Zusammenhang auf das Lachen hinzuweisen, das als eine besondere Ausdrucksform innerhalb der nonverbalen Kommunikation zu verstehen ist. Mit dem Lächeln und dem Lachen reagiert man nicht nur auf etwas Komisches, es kann auch sein, dass es die Reaktionen der Verlegenheit sind und in diesem Falle dient das Lachen der Entspannung und der Entkrampfung einer für uns unangenehmen Situation. [...]

Die Mariolka-Figur („Paranienormalni“), in die Igor Kwiatkowski schlüpft und sie meisterhaft darstellt, verdankt zwar ihre Wirkung dem vorzutragenden Text mit dem außergewöhnlichen Stil und der Lexik, die eine Mischung aus Elementen der polnischen Umgangssprache, der Jugendsprache und den von mir so genannten Quasivulgarismen (kuwa) ist, aber sie wird in erster Linie mit ihrem Aussehen assoziiert – nicht nur mit ihrem blonden Haar (womit auch die Blondinenwitze mit im Spiel sind), sondern auch mit dem gestreiften Pullover in grellen Farben

und einer umgehängten kleinen Tasche. Auf der Bühne bewegt sie sich hektisch, hüpf, läuft hin und her und das alles wird mit Musik von Danzel begleitet, so dass auch das Intertextuelle miteinbezogen wird. [...]

Bei der Dekodierung der in den Witzen jeder Art versteckten Inhalte und Informationen und bei ihrer Interpretation spielt das Allgemeinwissen des Rezipienten eine enorm große Rolle. Es wird das Grundwissen aus verschiedenen Bereichen als Voraussetzung für das Verstehen der geschaffenen humoristischen Texte verlangt. Die Autoren bedienen sich dabei eines breiten Spektrums von Motiven, Figuren und Themen. Die sprachlichen und außersprachlichen Mittel verhelfen ihnen dabei zur Bildung und dann zur Präsentation einer fiktiven Realität, unabhängig davon, wer oder was ausgelacht wird. Die Gruppe „Paraniormalni“ kommentiert keine politischen Ereignisse, sie konzentriert sich vor allem auf die menschlichen Schwächen und Verhaltensweisen, zeigt die Alltagssituationen, indem sie typisch polnisches Verhalten im Zerrspiegel darstellt. Geschickt wird dabei die polnische Sprache, ihre Nuancen, die manchmal echt komplizierten Regeln, die Mehrdeutigkeit und die stilistische Färbung als Mittel des Humoristischen eingesetzt. Nicht ohne Bedeutung ist gleichzeitig der außersprachliche Kontext, der von Igor Kwiatkowski geschaffen wird. Durchdachte, sprachlich interessant konstruierte Texte, unterstützt mit allen Details der Körpersprache, mit der Sprechweise und natürlich auch mit dem Kostüm und der Maske machen das Komische aus. Der sprachliche Kontext, in Verbindung mit dem außersprachlichen, gibt den Autoren die Möglichkeit, ihr Ziel zu erreichen – den Zuschauer zum Lachen zu bringen.

Katarzyna Sikorska-Bujnowicz *Sprachliche Mittel des Humoristischen im Deutschen und Polnischen*,
Łódź 2013.

Wymagania ogólne i szczegółowe

Wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych, sprawdzanych w wypracowaniu, znajduje się na s. 96. *Informatora*.

Zasady oceniania

Opis zasad oceniania zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi (wypracowań) znajduje się na s. 96.–109. *Informatora*.

Przykładowe ocenione rozwiązania

Przykład 1.

Das Wort „Humor“ definiert man als die Fähigkeit auf bestimmte Situationen heiter zu reagieren. Die Themen, über die man lacht, sind sehr unterschiedlich und können von einem Land abhängen, jedoch trug die allgemeine Mobilität der Menschen zu der Vereinheitlichung der Quellen des Lächerlichen bei. Mehr und mehr unterschiedliche Kulturen vermischen sich miteinander, deshalb ist der Humor nicht mehr eine Frage der Nationalität, sondern der Generation, was ich in dieser Vergleichsanalyse von den Werken von Friedrich Dürrenmatt, Kerstin und Andreas Fels und Katarzyna Sikorska-Bujnowicz zeigen möchte.

Der Besuch der alten Dame wurde in der zweiten Hälfte des zwanzigsten Jahrhunderts geschaffen. Es ist eine Tragikomödie in drei Akten des Schweizer Schriftstellers Friedrich Dürrenmatt, welche die Geschichte einer alten, reichen Dame erzählt, die nach fünfundvierzig Jahren ihren ehemaligen Heimatort wiederbesucht. Der offizielle Grund ihres Besuchs ist ihr Wunsch, eine Milliarde der Kleinstadt zu spenden, aber die Dame kommt zurück, um sich an

ihrem ehemaligen Liebhaber für seine Lüge zu rächen. Für Dürrenmatt war das Theaterstück das Grotteske, weil es die Realität mit der Komik gut verbindet. Als Zeuge der Gräueltaten des zweiten Krieges wollte er das Humoristische in seinen Werken enthalten, aber dafür brauchte er eine neue literarische Form, vergessene bei früheren Generationen. Der witzige und unmoralische Vorschlag der Dame schlägt sehr schnell in die tragische Lage des Liebhabers Albert um. Zum Komischen kann man sowohl sprechende Namen wie Ill und Zachanassian, als auch homophone Namen wie Roby und Toby zählen. Die humoristischen Elemente verstärken noch die Tragik der Situation, die auch eine offensichtliche Kritik der korrumpierenden Wirkung des Wohlstands ist.

Im *Fettnäppchenführer Japan* stellen Kerstin und Andreas Fels 50 humoristische Anekdoten über ihre Probleme mit der asiatischen Etikette. Eine völlig andere Art von Humor, als die obere, die mehr als einen Haufen Situationskomik mit sich bringt. Fiktive Protagonisten zeigen, wie die Deutschen sich nicht ganz in einer neuen Kultur zurechtfinden können, was den Leser jede zweite Minute zum Lachen bringt. Diese Darstellungsform von Humor verbunden mit vielen hilfreichen Tipps und Vorschlägen für zukünftige Touristen sollte einen festen Platz in jedem Bücherregal finden. Die Autoren des Buches zeigen, wie man sich selber mit einem Augenzwinkern betrachten kann und wie manche Macken und Fehler mit einer Prise Humor zu bewältigen sind.

Katarzyna Sikorska-Bujnowicz legt das Hauptgewicht auf die verbale und nonverbale Kommunikation, die eine wichtige Rolle beim Verstehen eines Gesprächspartners spielt. Das betrifft auch das Verständnis des Humors. Als Beispiele wählt sie die Sketche von zwei polnischen Kabarettgruppen, die alle möglichen humoristischen Elemente benutzen, um den Witz noch lustiger zu machen. Die Themen, über die sie am meisten lachen, sind eine Widerspiegelung des Alltags, sodass die Zuschauer sich damit identifizieren können. Obwohl es viele Kabarettgruppen gibt, gehören diese jetzt zum alten Eisen. Die jüngere Generation kann die alten Sketche nicht richtig einschätzen, weil sie schon eine andere Art des Humors bevorzugen. Für jene entstand Stand-Up und Impro, die auf dem narrativen und spontanen Witz beruhen.

Die gegenwärtige Welt ist reich an Arten des Humors, wozu das Internet viel beiträgt. Sowohl eine Tragikomödie, witziger „Reiseführer“ als auch ein Kabarett betrachtet man als ältere Humorarten, die junge Generationen nicht völlig verstehen können, auch weil sie keinen Bezugspunkt haben. Was unsere Großeltern zum Lachen brachte, kann reicht unter Umständen jungen Menschen nicht, die gern über Memes lachen. Man kann nur hoffen, dass es noch den universellen Humor gibt, den alle Generationen zu schätzen wissen.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 16 pkt – w pracy trzy utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie, argumentacja jest logiczna, wnikliwa i zróżnicowana.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – układ i sposób przedstawienia treści pomaga zrozumieniu wypowiedzi; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 6 pkt – zróżnicowana składnia i leksyka, 2 błędy językowe; ortografia – 1 pkt; interpunkcja – 2 pkt – 1 błąd interpunkcyjny.

Przykład 2.

Das Wort „Humor“ definiert man als eine Fähigkeit auf bestimmte Situationen heiter zu reagieren. Eine humorvolle Person kann andere Menschen zum Lachen bringen und sie benutzt verschiedene Weisen, um dieses Ziel zu erreichen. Die Themen, über die man lacht, sind sehr unterschiedlich und können von einem Land abhängen. Einige Menschen finden Sarkasmus sehr komisch, anderen verstehen sarkastische Witze nicht – alles ist die Frage der Kultur. Der Sinn für Humor ist nicht nur eine individuelle Sache, sondern auch eine nationale, was ich in dieser Vergleichsanalyse von den Werken von Katarzyna Sikorska-Bujnowicz und Eckhard Henscheid zeigen möchte.

Die Autorin des Buches *Sprachliche Mittel des humoristischen im Deutschen und Polnischen* lenkt die Aufmerksamkeit auf die Elemente der Kommunikation, die uns beim Verstehen helfen. Die Mimik, Körpersprache und Stimme sind so wichtig wie ausgesprochene Wörter eines Gesprächspartners, um den echten Sinn der Aussage zu begreifen. Mit der Hilfe dieser nonverbalen Ausdrucksformen kann man sowohl eigene Gefühle übermitteln, als auch eigene Reaktionen abhängig von einer Situation und einem Gesprächsthema kontrollieren. Das Humor dient nicht nur „der Entspannung und der Entkrampfung einer für uns unangenehmen Situation“, sondern auch dem Kommentar eines gegenwärtigen Geschehens oder einer gesellschaftlichen Norm, was man in zwei als beispielgegebenen Sketches von polnischen Kabarettgruppen beobachten. Ihre Witze beruhen auf dem stereotypischen Erscheinungsbild der Repräsentanten von einzelnen sozialen Gruppen wie ein intellektuell zurückbleibender Mensch und eine Blondine. Beide Personen werden durch ihr Aussehen und charakteristischen Sprechensstil in einer übertreibenden Weise dargestellt, um den humoristischen Effekt zu verstärken. Die Popularität von solchen Kabarettgruppen in Polen ist so hoch, dass man zum Schluss kommen, dass solche Witze Polen gefallen.

Die Vollidioten von Eckhard Henscheid ist ein Debütroman, in dem der Autor in einer lustigen Weise die Kritik der Pseudointellektualisten enthält. Die Geschichte dreht sich um eine Gruppe der Journalisten, von deren der fünfundzwanzigjährige Schweizer Peter Jackopp bei dem Erzähler in der Vordergrund geschoben wurde, weil er sich in ein Jahr jüngerer Journalistin und Frauenrechtlerin Evamaria Czernatzke verliebt. Durch die unbeholfenen Proben des Vorführens lenkt Henscheid die Aufmerksamkeit auch auf die Heuchelei und den Hochmut dieser sozialen Gruppe. Obwohl der Roman voll von humoristischen Elementen ist, steht dahinter eine echte Kritik, die ein Leser beobachten und analysieren soll.

Durch die Analyse der beiden Texten kann man feststellen, dass jede Nation ihren eigenen Sinn für Humor hat. Polen lachen eher über charakteristische Attributen einiger sozialen Gruppen und Deutschen machen ein paar Gedanken dabei.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; w wypracowaniu zdający odwołał się do co najmniej dwóch tekstów.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 7 pkt – jeden tekst wykorzystany w pełni funkcjonalnie, drugi częściowo funkcjonalnie, trzeci niefunkcjonalnie albo brak; zadowalająca argumentacja.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – układ i sposób przedstawienia treści pomaga zrozumieniu wypowiedzi; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w przeważającej części stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 4 pkt, składnia i leksyka stosowne, 9 błędów językowych; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt, 2 błędy interpunkcyjne.

Przykład 3.

Nach meiner Erfahrung kann ich feststellen, dass Menschen sowohl in Polen als auch in Deutschland einen anderen Sinn für Humor hat. Sie lachen über andere Sachen und ich kann davon ausgehen, dass jede Nation ihren eigenen Sinn für Humor hat.

In dem Exzerpts von dem Buch *Sprachlich Mittel des Humoristischen im Deutschen und Polnischen* von Katarzyna Sikorska-Bujnowicz gibt es viele guten Beispiele der Witzen, die man als ein Muster des polnischen Humor nehmen kann. Die Autorin fängt in dem enthaltenden Text mit der Erklärung der Definitionen an, die ganz wichtig für das Verstehen von einer Rolle des Humors in täglicher Kommunikation sind.

Zwar assoziieren viele Menschen die Kommunikation nur mit Sprechen, aber die Körpersprache ist auch sehr bedeutsam, um einen Gesprächspartner gut zu verstehen. Es ist auch wichtig, in welchen Kulturkreisen wir uns befinden, weil „die Körpersprache etwas Individuelles und somit auch für jeden einzelnen Menschen typisch ist“ und sie bei der Gesellschaft beeinflusst werden kann. Das betrifft sich auch das Verstehen des Humors. Manchmal kann man einen guten Witz nicht richtig einschätzen, weil man den kulturellen Kontext nicht kennt.

Anhand der Beispiele der Sketches von zwei Kabarettgruppen zieht die Autorin die Elemente heraus, die Polen humoristisch finden. „Die polnische Sprache, ihre Nuancen, die manchmal echt komplizierten Regeln, die Mehrdeutigkeit und die stilistische Färbung“ sind die Merkmalen des polnischen Witz. Andere Eigenschaften wie Körpersprache, die Sprechweise und des Kostüm spielen auch sehr große Rolle, aber sie sind eher eine Ergänzung zu der humoristischen Aussage.

Es ist nicht mit der hundertprozentigen Sicherheit festgestellt, dass andere Nationen die polnischen Witze nicht verstehen würden. Es gibt auch universelle Themen, über die Menschen überall lachen. Die gegenwärtige Situation im Land wird sehr häufig als ein Hauptthema der

humoristischen Aussagen gewählt, deshalb können Ausländer, die mit Polen nicht viel zu tun haben, die Witze nicht richtig einschätzen. Aber das Problem betrifft nicht nur Polen, sondern auch alle Nationen der Welt.

1. **Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 0 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna, ale nie zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia, brak odwołania do innego tekstu literackiego.
2. **Kompetencje literackie i kulturowe:** 0 pkt – jeden tekst został wykorzystany częściowo funkcjonalnie.
3. **Kompozycja wypowiedzi:** 0 pkt – praca zawiera mniej niż 350 słów.
4. **Język wypowiedzi:** 0 pkt – praca zawiera mniej niż 350 słów.

Temat 4. (0–35)

Neue Heimat – alte Traditionen. Welche Bedeutung hat kulturelle Identität für die menschliche Entwicklung? Analysieren Sie das Problem anhand Artikels von Julia Spors *Alte Traditionen in der neuen Heimat gelebt* sowie ausgewählter Werke der deutschen Literatur.

Julia Spors

Alte Traditionen in der neuen Heimat gelebt

So empfinden es auch die 400 Gäste im Böckinger Bürgerhaus. Sie sind gekommen, um gemeinsam das 40-jährige Bestehen der Kreisgruppe Heilbronn zu feiern. 1962 entschlossen sich die ersten im Unterland zugezogenen Siebenbürger Sachsen zur Gründung einer Gemeinschaft. Jahre später haben in Heilbronn und Umgebung Tausende aus der alten Heimat - den rumänischen Karpaten - ein neues Leben begonnen.

Gerade einmal 15 Leute zählte die Gruppe bei ihren Anfängen. Dass wir heute 1000 Mitglieder haben und damit bundesweit die drittgrößte Vereinigung der Siebenbürger Sachsen sind, damit hat keiner gerechnet, sagt die Vorsitzende und blickt sich strahlend um. Fast alle im großen Saal kennen sich. Wir sind eine große Gemeinschaft. Als meine Frau und ich ins Unterland kamen, mussten wir uns erstmal neu orientieren. Da half uns die Gruppe sehr. Heute können wir durch sie unsere Kultur weiterpflegen, erzählt Manfred Markel. Seine Frau Birgit ist bereits seit 15 Jahren Mitglied und begeisterte Chor-Sängerin. Mit dem Karpaten-Tanz- und Unterhaltungsorchester oder den verschiedenen Tanzgruppen pflegen die Siebenbürger Sachsen ihre Traditionen.

Ein Erinnerungsstück an die Vergangenheit brachte Diakon Richard Siemiatkowski-Werner mit. Er und viele Ehrenamtliche trugen maßgeblich dazu bei, dass die Neuankömmlinge in der Region Fuß fassten. Zu so einem Jubiläum gehört natürlich auch ein Geschenk. Dieses fiel mir zufällig in die Hände. Unter der Verpackung kommt ein altes Plakat zum Vorschein. Es stammt aus dem Jahre 1984 und kündigt die Kulturtag der Siebenbürger an. Christa Andree muss lachen. Damit hatte die Vorsitzende nicht gerechnet. Lange war das Schriftstück verschwunden.

Die Kulturtag sind nur ein Beispiel für Treffen, die die Landsmannschaft regelmäßig organisiert. Sie haben durch ihre vielen Aktivitäten bewiesen, dass traditionelles sächsisches Gemeinschaftsleben auch unter geänderten Siedlungsbedingungen möglich ist, sagt Alfred

Mrass, Vorsitzender der Landesgruppe Baden-Württemberg. Damit ist ein Teil des Zwecks des Vereins abgedeckt: die Bewahrung und Weitergabe der mitgebrachten Tradition, erklärt Christa Andree und fügt hinzu: Wichtig ist uns jedoch weiterhin die Integration unserer Landsleute. So weit, dass es für jeden Einzelnen eine alte und eine neue Heimat geben kann.

stimme.de

Wymagania ogólne i szczegółowe

Wykaz wymagań ogólnych i szczegółowych, sprawdzanych w wypracowaniu, znajduje się na s. 96. *Informatora*.

Zasady oceniania

Opis zasad oceniania zadań otwartych rozszerzonej odpowiedzi (wypracowań) znajduje się na s. 96.–109. *Informatora*.

Przykładowe ocenione rozwiązania

Przykład 1.

Der Mensch ist ein soziales Wesen, das auf die Zusammenarbeit mit seinen Mitmenschen angewiesen ist, um zu überleben. Um eine solche Kooperation zu ermöglichen, braucht man Gemeinsamkeiten, etwas, das verbindet und Vertrauen schafft. Diese Rolle erfüllt kulturelle Identität. Über gemeinsame Traditionen, Bräuche, die gleiche Sprache und Geschichte baut der Mensch Gemeinsamkeiten zwischen sonst Fremden auf und erzeugt so ein Gefühl von Zusammengehörigkeit. Das macht kulturelle Identität zum Grundbaustein menschlicher Entwicklung und zu einem Bedürfnis, das tief in uns verwurzelt ist. Das wird in Julia Spors Text „Alte Traditionen in der neuen Heimat gelebt“ deutlich. Die Gruppe der zugezogenen Siebenbürger Sachsen, die dort gerade ihr Jubiläum feiert, versteht sich als „große Gemeinschaft“: fast alle 400 Gäste im Saal kennen sich, man pflegt „alte Traditionen“. Anfangs mussten sie sich zwar „erstmal neu orientieren“ um aus der neuen Umgebung auch eine neue Heimat zu machen. Das gelang aber dank Ehrenamtlicher, die den Neuankömmlingen halfen, sich zu integrieren, ohne dabei alte Traditionen aufgeben zu müssen. Hier wird deutlich: Menschen können sich Bräuche aneignen, gleichzeitig alte bewahren und sich so einer neuen Gruppe anschließen. Kulturelle Identität ist wandel- und erweiterbar.

Wenn die Empfänger – sei es ein Ort oder eine Gruppe – offen sind, können verschiedene kulturelle Identitäten koexistieren, aneinander geknüpft und die Gemeinschaft vergrößert werden. Wo allerdings das Gegenteil der Fall ist, wo die Umgebung feindselig auf alles kulturell Andersartige reagiert, hat das für alle Beteiligten schwerwiegende Konsequenzen. Das wird deutlich in Christoph Heins Roman „Landnahme“. Darin erzählt Hein die Geschichte von Bernhard Haber, der nach dem Krieg mit seiner Familie aus Wrocław, damals „Breslau“, vertrieben wird und in die sächsische Kleinstadt Bad Guldenberg kommt. Dort begegnen den Neuankömmlingen Feindseligkeit, Misstrauen und Diskriminierung: Bernhards Hund wird getötet, die Werkstatt des Vaters angezündet und dieser schließlich sogar ermordet. Das vermeintlich „Fremde“ wird hier als etwas Bedrohliches empfunden, die Schwierigkeit, sich Heimat in der Fremde zu schaffen, deutlich. „Landnahme“ thematisiert die Herausforderung, sich zu integrieren, den Verlust von Heimat und Gemeinschaft – und damit Identität – sowie das menschliche Bedürfnis, auch in der Fremde Heimat, Vertrautheit und Zugehörigkeit herzustellen.

Manchmal – bevor man eigene Heimat findet – muss man zuerst nach einem Asylplatz suchen. So eine Geschichte wird von Abbas Khider in seinem Roman *Ohrfeige* beschrieben. Der Ich-Erzähler – Karim – flieht aus dem Irak in eine für ihn neue Wirklichkeit. Aus diversen Gründen landet er nicht in Frankreich, wie er früher dachte, sondern in Bayern. Sein Kampf als Asylant anerkannt zu werden ist extrem schwierig – er muss über Stolpersteine der bürokratischen Realität gehen. Schließlich erhält er die schrecklichste Nachricht, die er je bekommen könnte – er muss Deutschland verlassen. Ohne auf die weiteren Einzelheiten der Geschichte einzugehen, muss man an dieser Stelle anmerken, dass die weltbekannte, deutsche Willkommenskultur nicht immer einen guten Eindruck auf ausländische Besucher macht. Der Wille, sich in eine Gemeinde einleben zu können, anerkannt zu werden wird mit unzähligen Erniedrigungen und innerem Schmerz des Ich-Erzählers konfrontiert.

Alle drei Texte stellen dar, wie psychologisch wichtig Vertrautes und eine positiv eingestellte Gemeinschaft ist, um sich auch in der Fremde eine neue Heimat zu schaffen. In Spors Text gelingt das, weil die Siebenbürger Sachsen sich auch in der Fremde zu einer Gruppe zusammenschließen und ihre alten Traditionen pflegen können. Im Falle von Bernhard Haber und seiner Familie gelingt das nicht, weil die Guldenberger den Neuankömmlingen gegenüber von Anfang an misstrauisch eingestellt sind und ihnen keine Anknüpfungspunkte bieten. Kulturelle Identität kann hier weder ausgelebt noch aufgegeben werden – weil die Gemeinschaft der Guldenberger beides nicht zulässt. Khider gibt uns einen Einblick in die Psyche des Asylbewerbers, zeigt uns seine Schwächen und Erwartungen in der grauen, deutschen Realität.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 16 pkt – w pracy dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie, bogata argumentacja.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 3 pkt – elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy są zorganizowane problemowo; spójność wypowiedzi – 3 pkt – wypowiedź stanowi logiczną i uporządkowaną całość; styl – 1 pkt – w całości stosowny.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 7 pkt, 2 błędy językowe – zróżnicowana składnia, zróżnicowana leksyka, bogata frazeologia; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt, 1 błąd interpunkcyjny.

Przykład 2.

Die kulturelle Identität scheint sehr wichtig für die Entwicklung der Menschen aus die rumänischen Karpaten zu sein. Die Gruppe, die im Text *Alte Traditionen in der neuen Heimat gelebt* von Julia Spors dargestellt wurde, entschloss sich aus ihre Heimat vermutlich wegen politischer Gründen nach Deutschland umzuziehen. Dort fühlten die Ausländer sich isoliert und sehnten nach eigener Heimat und Kultur, deshalb wurde 1962 die Gemeinschaft für alle Siebenbürger Sachsen gegründet. Jedes Jahr wurde die Vereinigung grösser und grösser bis heute ist sie „bundesweit die drittgrößte Vereinigung der Siebenbürger Sachsen.“ Die Umzug nach einem fremden Land kann ganz stressig sein, deshalb viele Menschen suchen nach etwas Bekanntes, dass ihnen Komfort und Sicherheit bringt. Solche Kreisgruppen helfen den Menschen mit der Orientierung und dem Einflügen in der neuen Situation. Die Gruppen sind auch eine gute Gelegenheit eigene Kultur und Traditionen weiterzupflegen. Zwar befinden sich die Ausländer in den neuen Umständen, aber ihre kulturelle Identität ist so stark, „dass traditionelles sächsisches Gemeinschaftsleben auch unter geränderten Siedlungsbedingungen möglich ist.“ Obwohl sie Autorin nicht erklärt, wieso die Mitglieder der Kreisgruppe an die Heimat und Traditionen so stark gebunden sind, kann man nur behaupten, dass die Zugehörigkeit bei ihren Familien beigebracht werden musste.

Die Familie spielt gar keine wichtige Rolle im Leben der Hauptperson in *Faserland*, ein moderner Roman von Christian Kracht. Das Buch, die der Popliteratur zuzuordnen ist, erzählt die Geschichte von einer Reise eines Mannes, der der Endzwanziger und der Sohn einer reichen Familie ist. Er fährt von Nord nach Süd durch Deutschland und weiter in die Schweiz, um eigene Heimat und Identität zu finden. Die Überlegungen der Hauptperson kann man gut beobachten, weil die ganze Geschichte von dem namenlosen Ich-Erzähler in Form eines inneren Monologs dargestellt wird. Auf dem ersten Blick scheint es, als ob der Erzähler eine spannende Reise durch das Land macht, aber ganz schnell stellt es sich heraus, dass es eher eine Fluchtbewegung ist. Sein Heimat ist ihm fremd geworden, er fühlt sich nicht gut in keiner von acht Städten, die er besucht. Leider ist Heimat für ihn ein romantisch-utopischer Platz, der nicht zu erreicht ist. Es könnte so sein, weil der Erzähler keine intime und soziale Beziehungen hatte, auch mit seiner Familie. Er ist nicht an die kulturellen Traditionen gebunden, was ganz charakteristisch für die junge Generation ist.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi częściowo zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna; nie zostały uwzględnione wszystkie elementy polecenia.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 4 pkt – w pracy jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, pozostałe dwa niefunkcjonalnie albo brak.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** struktura wypowiedzi – 1 pkt – usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) i w zakresie podziału na akapity; spójność wypowiedzi – 0 pkt – w wypowiedzi występuje 9 lub więcej zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ całej wypowiedzi; styl – 0 pkt – wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.
- 4. Język wypowiedzi:** zakres i poprawność środków językowych – 2 pkt – składnia i leksyka odpowiednie do realizacji tematu, 13 błędów językowych; ortografia – 2 pkt; interpunkcja – 2 pkt – 2 błędy interpunkcyjne.

Przykład 3.

Welche Bedeutung hat kulturelle Identität für die menschliche Entwicklung? Um die Frage richtig zu beantworten, muss man zuerst erklären, was kulturelle Identität ist. Jede Person hat ihre eigenen Erfahrungen, Erinnerungen und kulturellen Hintergrund. Alle oben Genannte Elemente bilden die kulturelle Identität, die nicht nur unterschiedlich für jedes Land ist, sondern auch für jede Person. Andere Faktoren, die uns kulturell unterscheiden sind Religion, Nation, Rasse, Geschlecht, Alter und Gesellschaft. Auch die Weise unserer Erziehung kann determinieren, ob wir an Kultur und Traditionen unseres Landes gebunden sich fühlen. Wie kann die kulturelle Identität bedeutsam für unsere Entwicklung sein? Ganz einfach. Während unseres Lebens sammeln wir die Erfahrungen, die uns bilden. Was wir lesen, hören, sehen und erleben formt unsere Moralität und Identität, die nie verloren sein soll.

Die Menschen, die Julia Spors in ihrem Text beschreibt, scheinen das schon zu wissen. Jeden Tag pflegen sie Traditionen und Kultur ihres Heimatland, obwohl sie derzeit im Ausland leben. Man kann auch sagen, dass sie eigene Heimat nach Deutschland brachten, um sich besser zu fühlen und eigene Identität nicht zu verlieren.

Alles kompliziert sich, wie jemand keine kulturell identifiziert sein kann. Das ist der Fall des Ich-Erzählers in Faserland. Obwohl das Buch vor mehr als 20 Jahre entstand, stellt es ideal das Benehmen der zeitgenössischen, jungen Menschen dar. Während des Lesens kann man den modernen Lebensstil von einer bestimmten Gruppe der Gesellschaft kennen lernen. Die besonderen Merkmalen der Generation sind: Reichtum, kein Ehrgeiz, keine Lebensziele, keine Lebenswerte, Ichbezogenheit, Konsumtion der Genussmittels. Sie denken an eigene Heimat gar nicht, deswegen haben sie auch keine kulturelle Identität.

Kulturelle Identität hat eine große Betonung für die menschliche Entwicklung. Ohne sie fühlen sich die Menschen sehr einsam, deplatziert und hoffnungslos. Sie wissen nicht, wer sie sind und welche Ziele sie im Leben erreichen möchten. Ohne Traditionen ist ihre Existenz sehr schmerzhaft und ziellos. Sie sind auch nicht volksverbunden, weil sie zu keiner Gruppe gehören. Es ist sehr wichtig eigene kulturelle Identität zu entwickeln.

- 1. Spełnienie formalnych warunków polecenia:** 1 pkt – forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu – wypowiedź argumentacyjna, odwołanie do załączonego tekstu oraz do jednego utworu literackiego.
- 2. Kompetencje literackie i kulturowe:** 6 pkt – dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie, trzeci –brak, kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie.
- 3. Kompozycja wypowiedzi:** 0 pkt – praca zawiera mniej niż 350 słów.
- 4. Język wypowiedzi:** 0 pkt – praca zawiera mniej niż 350 słów.

JĘZYK NIEMIECKI

JĘZYK NIEMIECKI

JĘZYK NIEMIECKI

